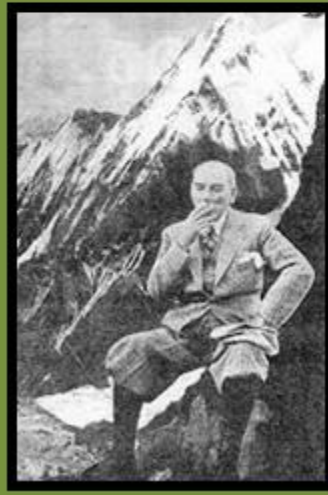

Alevilik:

Ortak acılardan bir kimlik

Bu kitap Derin Düşünce Fikir
Platformu'nun okurlarına
armağanıdır.

www.derindusunce.org

İçindekiler

Önsöz.....	5
15 yaşında işkence gördüm 12 Eylül’de!... Cafer Solgun ile Ülkenin Toprağından Acı Sökmek (Cemile Bayraktar)	6
Dersim Katliamı: Büyük Hesaplaşma (İbrahim Becer)	11
Öcalan Çözüm Sürecinde Alevileri Unutur mu? (Mehmet Alaca)	14
Tarih, Kahramanları Asanlar Tarafından Yazılır/dı (Yusuf Ekinci)	16
Helalleşin, helalleşin... (Cemile Bayraktar)	19
Dersim Katliamını Atatürk Yaptı! (Baskın Oran)	21
Bırakınız Sivas’ı Ansınlar (Mustafa Akyol).....	23
30. yılında Maraş Alevi kıyımı... (Rasim Ozan Kütahyalı)	25
Madımak,Alevifobia ve Batakılık (Rasim Ozan Kütahyalı)	28
Aleviler, Türk solu ve Ergenekon (Rasim Ozan Kütahyalı)	31
Madımak’ı devletin diliyle anmayalım! (Rasim Ozan Kütahyalı)	35
Ergenekon Failleri, Madımak Katilleri (Rasim Ozan Kütahyalı)	39
Alevî şımarıklığı (Katrin Baskiotis).....	43
Aleviler Ama Namuslu İnsanlar (Cemile Bayraktar).....	46
Kemalist Alevilere suçüstü! (Emre Aköz).....	57
Faşizm Zaten ‘Çağdaş’ Bir Şeydir (Mustafa Akyol).....	59
CHP Alevîleri hâlâ bir oy deposu mu sanıyor? (Rasim Ozan Kütahyalı).....	61
TSK içinde kaç bölücü subay var? (Rasim Ozan Kütahyalı)	63
Kemalizm kendi neferine nasıl davrandı? (Rasim Ozan Kütahyalı)	65

Önsöz

İnanç olarak tek bir Alevilikten bahsetmek zor, kendisini “Alevi” olarak adlandıran cemaatler arasında çok farklı hatta çatışan inançlar var. Hz Ali’ye (r.a) bakışları itibariyle bırakın ortak bir cemaat oluşturmayı, bir arada ibadet etmeleri dahi imkânsız. Ona peygamberlik atfedenler, uluhiyetin zâtı kabul edenler, hatta Mustafa Kemal Atatürk’ün Hz Ali’nin (r.a) reenkarnasyonu kabul edenler bile kendilerine “Alevi” diyor. Bir de “Alevilik %100 Türk dinidir, Orta Asya kökenlidir, Ali’den değil Alev’den gelir, 4000 yaşında bir dindir” diyenler var.

Dinen bir araya gelmesine imkân olmayan Aleviler ızdıraplarda, geçmişin acılarında buluşuyorlar. Dersim, Madımak... Bu isimler anıldığında kırmızı bir düğmeye basılmış gibi bütün farklı Alevilik-LER birleşiyor ve bir tepki geliyor. Ortada geç-ME-miş bir geçmiş var. Cemile Bayraktar’ın dediği gibi yüzleşilmediği müddetçe de geçmeyecek, çıkarılmayı bekleyen bir diken gibi acı vermeye devam edecek.

Diğer yandan çok sayıda Alevi kendi atalarına, dedelerine, manevî önderlerine en büyük acıları reva görmüş olanlara büyük bir sadakat ile bağlılar. Yani Kemalistlere ve CHP’ye. Yakın tarihi sorgulamak şöyle dursun ibadethanelerini Atatürk resimleriyle donatıyorlar.

Ortak acıların ve siyasî tercihlerin dışında Alevileri birleştirecek bir inanç, bir kültür yok mu? Acaba Aleviler Stockholm sendromundan kurtulabilecekler mi? Elinizdeki kitap bunları sorguluyor.

15 yaşında işkence gördüm 12 Eylül’de!... Cafer Solgun ile Ülkenin Toprağından Acı Sökmek (Cemile Bayraktar)

Röportaj dahi olsa, kendimce yaptığım her çalışmanın başına, kısa bir paragraf girmeye çalışırım. Ya da sonuna bir cümle eklerim, kendimce toparlamaya çalışırım. Ancak ‘ 12 Eylül Darbesi ’ başlığında, Cafer Solgun ile yaptığım röportaj özelinde, öyle ‘ acılar ’ okudum ki, ne giriş yapacak kelimem, ne de sonuç çıkacak kuvvetim kalmadı. Ne diyeyim; saçlarına yıldız düşmüş anneler gibiyim, gibiyiz... Artık bitsin!

C.B: Cafer bey, sizi zaten daha önce yaptığımız çalışma nedeniyle tanıyoruz. Ancak hafızaların tazelenmesi açısından, bize kendinizden bahseder misiniz? 12 Eylül dönemi ve bugüne dair kendinizi tanıtabilir misiniz?

C.S: Dersimliyim. Aleviyim. Bazı çevreler solcu olmayı neredeyse ulusalcı, devletçi, statükocu olmakla eşdeğer hale getirdiler uzun zamandır; ama eşitlik, özgürlük, demokrasi ve adalet değerlerini savunmak, ölçüsü ve ölçütü özgürlük olmak manasında solcuyum. Öğrenim hayatım liseli bir genç iken “içeriye” atılmam sebebiyle yarım kaldı. İlk olarak, Ülkücülerin işlediği bir cinayeti protesto etmek için okulumuzda (Çağlayan Lisesi) düzenlenen boykota katıldığım için tutuklandım. 1978 yılıydı, 15 yaşındaydım ve İstanbul 2. Şube (İstanbul Sirekeci’deki Sansaryan Han’da idi) ile 1. Şube’de (Gayrettepe’de idi) bir hafta süreyle işkence gördüm. Bu yaşadığım ilk işkence tecrübesiydi; ama maalesef sonuncusu olmadı... Türkiye’nin yakın siyasi tarihinin önemli dönemlerini “içeride” karşıladım. Toplam 17.5 yıl hapis kaldım. Bunun 7.5 yılı, 12 Eylül cuntası dönemini içermektedir. Bu 7.5 yılım 1980 Mart, 1987 Ağustos yılları arasında İstanbul Davutpaşa Sıkıyönetim Cezaevi ile sonradan açılan Metris Sıkıyönetim Cezaevi’nde, daha sonra açılan Sağmalcılar Özel Tip (Hücre Tipi) Cezaevi’nde ve sonradan tekrar Metris’te geçti. Çıktıktan sonra 12 Eylül faşizminin yaratmak, şekillendirmek istediği toplum modelini kabullenemediğim ve elbette değerlerimi koruduğum için mücadeleleme devam ettim. O dönem henüz 12 Eylül’ün etkileri devam ettiğinden yeni yeni başlayan sosyalist yayınlar içerisinde en etkili olan Yeni Çözüm dergisinin Genel Yayın Yönetmenliğini yaptım. Yasal, demokratik alanda gençliğin örgütlenmesi ve mücadelesi içerisinde yer aldım. Daha sonra, gelişen Kürt hareketi ile ilişkili olduğum iddiasıyla 1993 yılında tekrar tutuklandım. Sürgünler nedeniyle çok sayıda cezaevinde kaldım. 2002 Kasım ayında tahliye oldum. Gazetecilik yaptım. Öyküler ve araştırma kitaplarım yayınlandı. Sivil toplum alanında Türkiye’nin demokratikleşmesine yönelik etkinlikler ile Kürt sorunu ve Dersim ile ilgili sivil inisiyatifler içerisinde yer aldım. 2007 yılında arkadaşlarımla birlikte Toplumsal Olayları Araştırma ve Yüzleşme Derneği (Yüzleşme Derneği) adında bir dernek kurduk ve halen çalışmalarını sürdürmektedir.

C.B: 12 Eylül dönemini o zamanlar nasıl okuyordunuz, ideolojiniz, fikirleriniz daha çok hangi tarafa yakındı?

C.S: Solcu bir genç idim. Dolayısıyla 12 Eylül darbesini faşist bir cunta olarak anladım. Öyleydi de. Fakat tabii ki darbenin etki ve sonuçlarını doğru anlayacak, tahlil edecek derinlikli bir bilincim yoktu;

bu, zamanla oluştu. Darbeyi devrimci mücadelenin gelişiminin önünü kesmek için egemen güçlerin başvurduğu bir “çare” olarak görmüş ve direnme kararı almıştık. Ama direnişimiz, darbecilerin dayatmaları nedeniyle tamamen bir insanlık onurunu ve inançlarını, değerlerini koruma anlamı ifade ediyordu. Bugünden geçmişe baktığımda, kuşkusuz günümüzdeki kadar derinlikli olmasa da 12 Eylül algımızın ve ona karşı direnme kararlılığımızın, temelde doğru olduğunu düşünüyorum. Zamanla anladığım en önemli gerçek ise, 12 Eylül öncesi yaşanan kanlı karmaşanın “öngörülen”, planlanan bir süreç olduğudur. Bununla bağlantılı olarak, bütün topluma karşı bir “şekillendirme” amacı taşıyordu. Nitekim 12 Eylül, daha önce gerçekleşen darbeler içerisinde kendi anlayışını en çok kurumlaştıran darbedir. Yeni bir anayasa getirmiştir. Üniversitelerin başına YÖK’ü getirmiştir. Yargıyı yeniden düzenlemiştir; HSYK bir 12 Eylül kurumudur. Çalışma yaşamını düzenleyen yeni uygulamalar getirmiştir. Din derslerini “zorunlu” hale getirmiştir vb. Yani söz konusu olan sadece “devrimci mücadeleyi” engellemek, tasfiye etmek değil; bir bütün olarak ülkeyi ve toplumu Kemalist bir mantıkla yeniden kurgulamaktır.

C.B: Bugüne geldiğimizde siyasi düşüncelerinizde herhangi bir değişiklik oldu mu?

C.S: Gerek 12 Eylül’ü algılama biçimimde, gerekse de siyasi anlayış ve düşüncelerimde özde bir değişiklik yok; ama bir “olgunlaşma” olduğu da kesindir. Ama “olgunlaştım” derken kastımın “değişmedim” demek olmadığını özellikle vurgulamak isterim. Bence olgunlaşmış olmak, en önemli değişimdir...

C.B: O günden bugüne zihinsel değişimler yaşadık, bunu neye bağlıyorsunuz? Ya da değişim olduysa bu değişimi nasıl yorumluyorsunuz?

C.S: Hayat, en büyük öğretmendir. Kuşkusuz bunun için hayat karşısında “öğrenci” olmasını bilmek gerekir. Türkiye yakın tarihinde çok sarsıcı süreçler yaşadı. Bunlardan biri olarak 12 Eylül, sadece siyasi tarihimiz açısından değil, kişisel tarihlerimiz açısından da adeta bir “milat” anlamı taşıyor. 12 Eylül’de yaşanan zulmün sonrasını hatırlayın: Önce bir Turgut Özal ve ANAP dönemi yaşadık. Bu dönemin olumlu ve olumsuz yönleriyle çok önemli olduğunu ve özellikle de “zihniyet değişimi” anlamında objektif olarak çok önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Ekonomik bağlamda Türkiye’nin uluslar arası sermayeye hiçbir dönem olmadığı kadar güçlü bağlarla eklemlenmesi, politik düzlemde de kaçınılmaz etkiler yarattı. Devamında Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla sembolize edilen sosyalist blokun yıkılması var. Onun da sonrasında dünyadaki çok sayıda ulusal ve toplumsal temelli sorunun uzlaşma ve anlaşmalarla nihayetlenmesi var. Aynı dönem, herkesin anlayış ve algısı, yüklediği anlam farklı olmakla beraber genel olarak “demokrasi” kavramının önem kazanması gündeme geldi. Türkiye’de de Kürt sorunu artık gizlenemez boyutlarda gelişti. Beraberinde Kemalist inkarcılık, ister istemez çözüldü. Vesayetçi anlayışın kendisini sürdürmesi için “tehdit ve tehlike” önceliklerini güncellemesi gerekti. Öyle de yapıldı. Kemalist aydın cinayetleri, “irtica geldi-geliyor” psikolojisi ve bunun üzerine “bin yıl sürecek” denilen “post modern” 28 Şubat süreci gelişti... Kaba hatlarıyla özetlediğim bu süreçlerin zihniyetlerimizi değiştirmemesi, olgunlaştırmaması düşünülemezdi elbette. Bu değişim ve olgunlaşma biraz ağır gerçekleşti; ama büyük ölçüde gerçekleşti... Örneğin darbelere karşı olmak günümüzde artık toplumsal bir tavır veya refleks haline geldi. Farklı siyasi veya ideolojik düşüncelerin, farklı inanç ve etnik, kültürel kimliklerin demokratik bir çerçeve içerisinde bir arada olabileceği görüldü. Kemalist dayatmalar ve bunun en doğrudan süreçleri olan darbelerin demokrasi ve bir arada yaşama kültürümüze zarar verdiği bir toplumsal duyarlılık, hatta bir bilinç haline geldi. Kuşkusuz bütün bu gelişmeler deyim yerindeyse zıddını da doğurdu veya netleştirdi. 3-4 sene önce 27 Mayıs da dahil bütün darbelere karşı olmak gerektiğini yazdığımda, bu, bilerek ya da bilmeyerek “iyi darbe-kötü darbe” ayrımı yapan solda şaşkınlık ve tepkiyle karşılanmıştı. Bugün daha ileri bir noktadayız.

C.B: O günlere dönmek istiyorum, bize 12 eylül öncesi ve sonrası Türkiye’de mevcut siyasi ve sosyal şartlardan bahsedebilir misiniz?

C.S: 12 Eylül öncesinin en büyük özelliği, toplumun neredeyse tamamını etkisi altına alan bir sağ-sol kamplaşmasının yaşanmasıydı. Bu kutuplaşma durumu devletin güvenlik birimlerini içine alacak

boyutlarda yaygınlaşmıştı. ABD ve SSCB'nin başını çektiği uluslar arası düzlemde de bir kamplaşma vardı. Bunun sonucu olarak ABD faşist cunta rejimlerini destekliyordu. Türkiye'de de devletin temel politikası ABD'nin "komünizme karşı olmak" konseptiyle uyumluydu. 1979 yılında İran'da gerçekleşen devrim, Ortadoğu'da ABD'nin uydusu Türkiye'nin önemini daha da artırdı. Türkiye'nin göremediğimiz özgünlüğü, kendisini ülkenin ve devletin sahibi olarak konumlandırmış olanlar açısından, yaşanan kanlı karmaşanın "uygun" bir ortam oluşturmuş olmasıydı. (Nitekim darbeci paşalardan biri, 3. Ordu Komutanı Bedrettin Demirel, sonraki yıllarda "aslında biz darbeyi 1979 Temmuz'unda yapacaktık, ama şartların biraz daha olgunlaşmasını bekledik" diyecekti...) Ülkücü, milliyetçi çevreler "komünizme karşı mücadele" adı altında devlet tarafından silahlandırılmış, seferber edilmişti. Devrimci güçler ise, "yaklaşan devrim" için mücadele ediyordu. İnsanların öldüğü bu kanlı karmaşa ortamını derinleştirmek için 1 Mayıs (1977), Maraş (1978), Çorum (1980) gibi kitlesel katliamlar düzenlemekten de geri durulmadı. O karmaşa ortamında neler olup bittiğini ve Türkiye'nin nereye gittiğini kimsenin gördüğünü söyleyemem... Neler olup bittiğini ve sağ-sol kamplaşmasının taraflarının hangi derin senaryolara hizmet ettiğini görmek için 12 Eylül darbesinin yaşanması gerekti maalesef... Sonrasında sol dağıldı, hala bile açık ve net bir dille telaffuz edilemeyen ağır bir yenilgiye uğradı, tasfiye edildi. 1980'lerin sonlarında başlayan toparlanma çabaları da, bu bilinçten yoksun olduğu için 1990'lı yılların ikinci yarısına gelmeden etkisiz kılındı. 1990'lı yıllardan itibaren ise artık gündemimizde 12 Eylül faşizmine karşı direniş içerisinde kitleselleşmiş bir Kürt sorunu ve PKK olgusu vardı...

C.B: Bugünden 12 Eylül'e baktığımızda yorumlamalarınız değişti mi?

C.S: Yukarıda da değindiğim gibi, değişmekten ziyade görüşlerimin olgunlaşmasından, derinleşmesinden bahsedebiliriz. 12 Eylül zihniyetini daha net bir şekilde tahlil edecek bilinç ve deneyime sahip olmaktır söz konusu olan. Yoksa 12 Eylül'ün bir faşizm olduğu noktasında o zamanki algım ile bugünkü anlayışım farklı değil.

C.B: Biraz çekinerek soracağım, malum bazı yaşadıklarımız geçmiştedir ancak ağırlıkları geleceğe yansımıştır. Siz o dönem yargılandınız mı, tutuklandınız mı? Bu süreci paylaşabilir misiniz?

C.S: Tabii ki. Çok şükür geçmişimde utanç duyacağım hiçbir şey yok, neden paylaşmayayım ya da siz neden çekinerek sorasınız? Kişi olarak "çocuğu" hatalarım olmuştur elbette; ama "bilerek" herhangi bir hatam olmadığı gibi, duygularım, duyarlılıklarım kişiliğimi oluşturan temel taşlardır hala. Benim de içinde olduğum binlerce kişinin işkence görmesi, tutuklanması, haksız yargılamalara tabi tutulması... olsa olsa darbecilerin utancı olabilir; ama onlarda da bu duygu yoktur... Devrimci Sol adlı örgütün üyesi olmak suçlamasıyla tutuklandım. Devrimci Sol-Dev-Genç ana davasının "sanıklarından" biri olarak 146/1 maddeden yargılandım. İroniye bakar mısınız: Bu memleketin solcuları "anayasayı ilga etmek" suçlamasıyla idam istemiyle yargılandılar, bazılarımız idam da edildi; ama o anayasayı hep darbeciler "ilga" etti. Çiğnedi. Kafasına göre değiştirdi. Bu arada ilginç bir şey daha söyleyeyim: Hala sanığım! Söz konusu dava 1982 yılında açıldı ve halen devam ediyor! Şu anda Yargıtay aşamasında... İstanbul'da kurulan 2 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılandım, arkadaşlarımla birlikte... Ama bu yargılamanın adil olmadığını söylememe gerek var mı? Yargılamalar işkence altında alınan ifadelerle yapıldı. Sıkıyönetim savcısı olan subaylar ve yargıçlar da bu işkenceci işleyişin birer parçasıydı. Mahkeme salonlarında dayak yediğimiz, saldırıya uğradığımız çok olmuştur. Bunlardan bir tanesinde, 6 Kasım 1982'de yapılan anayasa referandumu ve cuntanın şefi Kenan Evren'i cumhurbaşkanı yapma oylamasında, mahkemede "cunta anayasasına hayır!" dediğimiz için saldırıya uğradık... 12 Eylül hukuku, neresinden baksanız tipik bir faşizm idi...

C.B: Çok özür dileyerek soruyorum, işkence desem...

C.S: Emniyette çok ağır işkenceler gördüm. İlk defa işkence gördüğümde 15 yaşındaydım. İkincisinde (1980) de 18 yaşından küçüktüm. Yaşımı belirtmemin nedeni, işkencecilerde hiçbir vicdan, izan kırıntısı dahi bulunmadığının anlaşılması içindir. Falaka, askı, elektrik, tazyikli soğuk suya tutma, "denizaltı" dedikleri işkence (askıda iken yüzüme pamuklu bir bez koyup suya tuttular. Boğuluyorsun, ciğerlerin patlayacak gibi oluyor. Sonradan bunun CIA'nin bir işkence yöntemi olduğunu öğrendim.), kaba dayak gibi çok sayıda işkence yöntemine maruz kaldım. İnsanların işkence altındaki bağışlarını

dinlettiler. Bu işkenceler 12 Eylül döneminde cezaevlerinde de başka yöntemlerle devam etti. Dayatılan kurallara (İstiklal Marşı okuma, askerlere “komutanım” diye hitap etme, Atatürk eğitime katılma vb.) uymayınca kaba dayak ve falaka başta olmak üzere saatlerce süren işkence seansları oluyordu. Dayatılan şey sadece “kurallara” uymak da değildi; amaçlanan “nedamet” getirmek, yani “itirafçı” olmaktı... O dönemin TRT programlarını hatırlayanlar bilir: Çeşitli cezaevlerinden sağcı veya solcu tutuklular “Atatürk’ün ne kadar büyük adam olduğunu şimdi anladım” türü açıklamalar yapmak üzere ekrana çıkartılırdı. Yine “şükür” diyeceğim; çok işkence gördüm, toplamı yüzlerce günü bulan açlık direnişlerine katıldım, ama bu tür utançla anacağım bir “hatıram” yok...

C.B: 12 Eylül sonrası malum birden kargaşa ve şiddet ortamı duruldu, neredeyse darbe ile sona erdi, bunu nasıl yorumluyorsunuz?

C.S: “Amaçın hasıl olması” olarak yorumluyorum... Kuşkusuz başka birçok neden de sayılabilir. Örneğin dönemin devrimci örgütleri kendi durumlarını çok “abartılı” değerlendiriyorlardı. 12 Eylül öncesi kitlesel kabarışın sağlıklı, istikrarlı bir kabarış olmadığını görememişlerdi. Ufukta bizi bekleyen bir “devrim” yoktu. Örgütsel yapılar sanılanın aksine son derece güçsüz idi, vb.

C.B: Peki, darbe döneminden sonra hayatınız hem içsel olarak hem de sosyal olarak normale döndü mü?

C.S: Hayatımın değişik dönemlerinde kendi hayatım adına vicdani muhasebeler yaptım. Kişilik ve düşüncelerimin acılarla olgunlaştığını söyleyebilirim. İşkencelerim de dahil kimseye karşı kin, nefret, düşmanlık duyguları içerisinde değilim. Yüzleşme ve hesaplaşmanın ülkemizin geleceği adına olması gerektiğine inanıyor, bunun için uğraş veriyorum. Ama bütün bunlar kişisel olarak “normal” olduğumu söylemek için yeterli mi? Emin değilim... Bazen hepimizin psikolojisini sakatladıklarını düşünüyorum. En azından kendi adıma söyleyebilirim bunu. Çok duygusal ve hassas bir yapım olması, bu hikaye ile doğrudan bağlantılı mesela.

C.B: Sizce darbe nedir? Şartlara göre gereklidir, diyebilir misiniz?

C.S: Tabii ki öyle bir düşüncem yok. Kemalist zihniyeti bilince çıkaramadığım dönemlerde ben de içerisinde olduğum sol yapılara hakim olan anlayış nedeniyle örneğin 27 Mayıs darbesi için “o farklı” gibi şeyler düşünüyordum. Ama bunu aşalı çok oldu. Darbelerin her türü ülkemizin kendi dinamikleri ile, kendi mecrasında ileriye doğru yürütülmesine yapılan müdahalelerdir ve “iyisi-kötüsü” yoktur. Zaten söylemleri şöyle ya da böyle olsa da tümü de aynı zihniyetten beslenerek yapılmıştır. Aralarında olduğu varsayılan farklar sadece konjonktürel; yani dönemin ihtiyaçlarına göre Kemalist zihniyet ve vesayet hakimiyetini korumaktan başkaca bir amaçları olmamıştır.

C.B: Bugün malum Ergenekon yapılanmasına dair itiraflara şahit oluyoruz, halen süren bir dava var, 12 Eylül ve Ergenekon ya da derin devlet siyaseti arasında bağlantı kuruyor musunuz? Ya da 12 Eylül’ün mimari sizce kimlerdi?

C.S: Zihniyet olarak hiçbir farkı yok. 12 Eylül’ün deşifre olmasından, artık savunulamaz hale gelmesinden dolayı 12 Eylül darbesine karşı olduğunu söyleyip de 28 Şubat’tan yana olmak ya da Ergenekon soruşturmasına “öyle bir şey yok, AKP muhalefeti tasfiye ediyor” türü tepkiler vermek, ilkersiz, tutarsız tutumlardır. Farkında olarak ya da olmayarak asıl realiteyi görmekten kaçınmaktır. 12 Eylül’ün öncesi de sonrası da dahil olmak üzere bütün darbelerin, darbe girişimlerinin, planlamalarının, organizasyonlarının mimarı ve sorumlusu, kendisini Türkiye’nin etnik, dini, kültürel gerçeklerini “yok” etmekle mükellef gören anlayış ve bu anlayışın örgütlü kadrolarıdır...

C.B: Türkiye malum militer bir yapıya sahip, hatta birçoğumuz için ‘ her Türk asker doğar ‘. Darbe yıllarını yaşamış biri olarak, TSK algınız nedir?

C.S: Bir önceki soruya cevabımda tarif ettiğimi sanıyorum. Bir başka ifadeyle de belirtilebilir: Türkiye’de TSK, herhangi bir ordu değildir. Kendisini “kurucu güç” olarak görmektedir. Dolayısıyla “kurduğu” rejimi “korumak-kollamak” misyonu ile kendisini donatmıştır. Böyle olduğu için de, herhangi bir ülkenin ordusundan farklı olarak adeta bir iç savaş ordusudur. Zira kendisine “düşman”, “tehdit” veya “tehlike” olarak bellediği bütün dinamikler, aslında Türkiye’nin gerçekleridir...

C.B: Biraz da gündeme dönmek istiyorum. Önümüzde bir Referandum süreci var, özel değilse

Referandum oyunuz nedir ve oyunuzun gerekçeleri nelerdir?

C.S: Daha önce de 12 Eylül Anayasası çeşitli maddeleri itibarıyla değiştirildi. Ancak ilk defa bu anayasanın özüne “dokunan” bazı değişiklikler yapılmak isteniyor. Benim istemim ve beklentim, 12 Eylül anayasasının “değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez” denilen maddeleri de dahil tümüyle değiştirilmesi, Türkiye’de yaşayan herkesin farklılıklarıyla varlığını güvence altına alan bir anayasa yapılmasıdır. Mevcut 26 maddelik değişiklik paketi, Kürt sorunu ve Alevilerin istemlerini görmezden gelmek ile malul olduğu ve bahsettiğim nitelikte olmadığı için son derece yetersizdir. Ancak bizi “bir adım ileri” götürecek mahiyettedir. 13 Eylül günü yeni, sivil ve demokratik anayasa istemimizi her zamankinden daha canlı bir şekilde gündeme getirmemiz şartıyla, “evet” oyu vereceğim. (Bu arada ilk defa sandığa bu vesileyle gideceğimi de belirtmiş olayım.) Sonucun “evet” çıkması yeni anayasa talebimizi gündemleştirmemiz yönünde daha olumlu bir ortam sağlayacaktır. Referandumda “boykot” tavrını anlayışla karşılamak gerektiğini düşünüyorum; Kürtler ve Aleviler açısından. (Ama Alevi örgütlerinin tutumu da malum; 12 Eylül’ün en çok gadrine uğramış bir toplum olmakla 12 Eylül anayasasını, mevcut statükoyu korumak birbiriyle hiçbir şekilde bağdaştırılacak tutumlar değildir.) Ancak statükocular dışındaki insanlarımız açısından “hayır” demenin asla doğru bir tercih olmadığına inanıyorum. 12 Eylül anayasasını savunma durumuna düşmenin, 12 Eylülcülerini yargı önüne çıkarmayı engellemenin “hayırlı” bir iş olmadığına inanıyorum.

C.B: Toparlayacak olursak 12 Eylül darbe yıllarını yaşadıklarınızdan yola çıkarak nasıl yorumluyorsunuz?

C.S: 12 Eylül darbesinin herkes adına çok ciddi ve öğretici bir “yüzleşme” konusu olduğuna inanıyorum. Türkiye toplumunun da 12 Eylül ve darbeler ile yüzleşmesi gerekiyor. Darbecilerin kendilerini “başarılı” addetmelerine neden olan, biraz da “biziz” çünkü... Günümüzde ortaya çıkan duyarlılığın kalıcı bir bilince dönüşmesi, geleceğimize daha güvenle bakmamızın en büyük umut kaynağıdır... Kişi olarak acılı süreçler yaşamış olmamın bir “bedeli” olacaksa eğer, isterim ki bu “bedel”, herkes adına daha demokratik, özgür bir Türkiye olsun ve bizler, bugünkünden daha farklı sorunlar için uğraş verelim... Mesela Dersim’e bu sene neden az turist geldiğini tartışalım... Ya da İstanbul’daki ulaşım sorunu neden hala çözülmedi diye eleştirelim belediyeyi... Veyahut da gayrisafi milli hasıladaki düşüş nedeniyle hükümetin ekonomiden sorumlu bakanını istifaya davet edelim... “Normal” dertleri olan barış içerisinde huzurlu bir Türkiye’de yaşayacaksak, kişi olarak yaşadığımız bütün acıların unutulmasından yana hiçbir şikayetimiz olmaz. Çocuklarımızın bizim anılarımızı dinlemekten sıkılmalarına da alışırım. Bir hakkım, katkım olmuşsa böyle bir cennet Türkiye’ye, “helal” ederim... Öbür türlü vicdan sahibi her insan gibi ben de rahat ve huzurlu bir uyku bile uyuyamayacağım... Biraz duygusal bir kelam etmiş olacağım, ama, yaşıyorsam, bunun içindir...

Dersim Katliamı: Büyük Hesaplaşma (İbrahim Becer)

Hani Şair der ya:

“Demagog iyi bilen nasıl avlanır gafil/ hakikati bayılıp ırzına geçen sefil”. Demagog, yani demagoji yapan, lafı eğip büken ve gerçekleri kendine uygun dizayn eden, amiyane tabiriyle ‘laf ebesi’ diyebileceğimiz tiplerden bahsediyorum.

Kum gibi demagog kaynayan ülkemde Osman Pamukoğlu namında bir yiğidin güneş gibi doğması beni dumura uğrattı. Geçmişin tozlu raflarında fikirleri recmedilmiş Rıza Nur’dan, Şevki Yılmaz’dan, Hasan Mezarıcı’dan beklerdim de ne yalan söyleyeyim bu çıkışı Osman Pamukoğlu Paşadan beklemezdim.

Buyurun Paşama kulak kabartalım: *“ Hiç uzatmanın gereği yok. Dersim birkaç kere ayaklanma teşebbüsünde bulundu. Atatürk sağdı, her şeyi yaptıran Atatürk’tü. O kadar Atatürk’tür ki Trabzon’da Atatürk’ün kaldığı bir ev var. O evde Atatürk bu Dersim isyanında Karadeniz bölgesindeydi, bizzat haritaya kırmızı ve mavi, kendisi işaretlemiştir. Bizim kuvvetlerimiz ve isyancıların kuvvetleri diye. Kendi el yazısı ve farklı askeri şekiller çizmiş, oklar çizmiş ve harekâtın nasıl yapılacağını ve ortadan kaldırılacağını bizzat kendisi eli ile yazmış ve şekillendirmiştir. Harita Trabzon’dadır. Hatta doğuda görevliyken, isyanlarda bulunan çok yaşlı bir Kürt vatandaş ile sohbet ettim. O isyanları bana anlattı. Söylediği söz, ‘Mustafa Kemal Paşa başımıza taş yağdırdı’. İsyanları devletler nasıl bastırdıysa, Atatürk’t’e öyle bastırdı. Bundan sonra olacaksa yine aynı şekilde bastırılacaktır”.*

O netameli yılların birçok kurum ve karakterine aşina olduğumu belirtiyim. Üç Aliler Divanı da denilen İstiklal Mahkemelerinden tutun da bu mahkemenin en büyük kurbanlarından İskilipli Atıf’a, oradan İlk diyanet işleri başkanı Osman Nuri Çerman’a ve onun uygulamalarına kadar bir sürü doküman bu fakir tarafından hatmedilmiştir.

Çünkü intisap ettiğim zümre bu acıların bir daha yaşanmaması için kendi Yazarlarına bu ateşi her daim kor halinde tutturuyordu, bunun bilincindeydim. Sadık Albayrak denince “şariat yolunda yürüyenler ve sürünenler, Devrimin çakıl taşları”, Hasan Hüseyin Ceylan denince “Cumhuriyet dönemi din devlet ilişkileri”, Abdurrahman Dilipak denince “Türkiye nasıl Laikleştirildi” kitaplarının akla geldiği yıllardı doksanlı yıllar.

“Hayır, ben daha entelektüel bir bakış açısı arıyorum” diyene ise Ali Bulaç ve onun ‘Nuh’un gemisine binmek’, ‘çağdaş kavramlar ve düzenler’ adlı kitaplarının tavsiye edildiği yıllardan bahsediyorum. İslami kesim o yıllarla ilgili zengin bir arşive sahiptir. Son birkaç sene içindeki kendilerine planlanan teşebbüsleri görünce ki buna e- muhtıralar ve 28 Şubatlar da dâhil uyanık olmanın ne kadar elzem olduğunu bir kez daha müşahade ediyoruz.

Yahya Kemal’in dediği gibi yani; *“insana çarmıhta haz verir iman!”*

Sadece bize özgü bir durum değildir bu. İtalyanlar Libya’yı kasıp kavurmasa Ömer Muhtar’ın değil filmi esamesi mi okunurdu. Şeyh Şamil ve Ruslar, Almanlar ve Yahudiler, Romalılar ve Hristiyanlar, İlk Müslümanlar ve müşrikler... Örnekleri çoğaltabilirsiniz de bu örnekler bile meramımızı anlatmaya yeter de artar bile.

Hayatlarının bir döneminde çok ağır bir travmaya uğramış fikir ve inanç toplulukları, bir şekilde kitle iletişim araçları vasıtasıyla bu olayın müsebbiplerinin peşine düşmüşlerdir. İtiraf etmek gerekir ki Yahudiler bu konuda açık ara öndedir. Sinema sektörünü ellerinde tutan yönetmenler aracılığıyla Almanların kendilerine yaptıklarını fitil fitil burunlarından getirdiklerini sinemaya biraz ilgisi olan herkes bilir.

Bundan birkaç yıl önce “cennetin krallığı” adında bir film izlemiştim. Başrollerinde Orlando Bloom, Liam Nesson gibi oyuncuların başrollerini paylaştıkları filmde Haçlı Seferleri konu edinilmişti. Haçlıları yerin dibine batıran, buna karşın Selahaddin Eyyubi’yi yücelten bu film bende derin bir şaşkınlık bırakmıştı. Öyle ya, düğün değil bayram değilken bir Müslüman Komutan neden Hollywood tarafından takdis edildi?

Amin Maalouf’un konu hakkında güzel bir çalışması var: “Arapların gözünden haçlı seferleri”. Kitabı okudum ama aradığım cevabı bulamamıştım. Zeki bir arkadaşım yardım etti de bu müşkülünden kurtuldum. Dostum bana; *“Selahaddin Haçlıları Kudüs’ten kovarak Yahudilerin önünü açmıştır. Bu filmi de Selahaddin’e sarkıtılan bir selam olarak gör”* deyince aklımın başına geldiğini hatırlıyorum.

Yahudi zekâsını duymuştum ama vefasıyla tanışmak bu filme nasiboldu.

Şimdi yine zeki bir dostu ihtiyacım var; O harita gerçekse, Osman Pamukoğlu’nun dedikleri doğruysa, Dersim namıyla maruf bölgede binlerce insan kılıçtan geçirildiyse, bir o kadarı sürgüne tabi tutulduysa, Seyit Rıza gerçek bir karakterse Alevilerden neden çıt çıkmıyor?

“güçleri sadece Güner Ümit’e yetiyor” tamlaması Alevileri anlatmaya yetmez. Hele dünün bağımsız, bugünün CHP’li milletvekili Kamer Genç’in geçende kurduğu cümleden sonra hiç yetmez. 12 Eylüldeki referandumu kastederek ne demişti hatırlayalım: *“Yargıyı eskiden **Dedeler** yönetirdi artık İmamlara yöneltirmek istiyorlar”*.

Demek ki o kadar da güçsüz bir kitle değil Aleviler.

Buna rağmen gücünü CHP'nin emrine amade ettiği müddetçe bir sonuç alamayacak bir kitle Aleviler. Çünkü CHP okuma özürdür, daha da kötüsü okuduğunu anlama özürdür. "Okuma" derken Toplumun beklentilerini kastediyorum ama diğer anlamıyla da gerçekten okuma özürdür.

"Bunu da nereden çıkarıyorsun?" demeyin. Geçende Sayın Kılıçdaroğlu'nun Osmaniye'deki mitinginde sarf ettiği bir cümle bu fikrimi pekiştirdi. Şöyle diyor Sayın Hatip: *"Orhan Kemallerin, Yaşar Kemallerin 'bereketli toprakları üzerinde' devrim gerçekleştireceğiz..."* babında bir cümleydi.

"Bereketli Topraklar Üzerinde" namıyla maruf romanı ben de okudum ama o romanda Çukurova'nın topraklarının bereketinden bahsedilmiyor. Sivas'ın bir köyünden kalkıp Çukurova'ya çalışmaya gelen üç gencin dramı konu edilmektedir o romanda.

Bir drama zirai açıdan bakan bir çift gözden bahsediyorum.

Sizin Okutman yetmiş senedir yanlış okuyor olmasın Canlar!

Öcalan Çözüm Sürecinde Alevileri Unutur mu? (Mehmet Alaca)

Türkiye siyaseti cesur adımlar atarak bugüne dek hiç olmadığı kadar şeffaf ve dirençli bir politikayla Kürt sorununun çözümünde Abdullah Öcalan'ı muhatap alarak zor ama umut verici bir yola girdi.

Abdullah Öcalan'ın, Newroz mesajındaki İslami vurgular sürecin çözümüne çarpan etkisi yapacak olsa bile şüphesiz gerek PKK gerekse Kürt siyasi hareketi içerisinde ciddi bir rahatsızlığa neden oldu/olacak. Zira Newroz mesajından sonra örgütün Dersim kanadından agresif sesler yükseldi, hatta BDP il yapılanmasından istifalar geldi.

Hizbullah'ın Yükselişi

Yine bu dönemde ilginç bir şekilde (Kürt) Hizbullah gençleri eski günlerini hatırlatarak Dicle Üniversitesi'nde BDP'li gençlerle çatıştı. Hizbullah hala silahlarının akıbetini açıklamamışken ve geçmişte yaptıklarından pişmanlığını belirtmemişken neden bu duruma göz yumuluyor sorusunu aklı getiriyor.

1990'ların başındaki PKK-Hizbullah savaşının yeniden başlaması ihtimalini gündeme getiren bu kavgaya hükümetin ve büyük medyanın ilgisizliği ve polisin olayları önlemede yetersizliği manidar, ki bu birçok spekülasyona neden oldu.

Nitekim son gerginlikte, her iki tarafın birbirini farkında olmadan da olsa kirli ilişkilere sahip olan kişilerin oyununa gelmekle suçladı. Abdullah Öcalan'ın Newroz mesajında Türklere hitaben kullandığı "helalleşme ve kucaklaşma" Kürtlerin iki önemli hareketi arasında yaşanmadı.

Son seçimlerde BDP'nin Altan Tan gibi isimlere yer vermesi ve Öcalan'ın dini söylemlere başvurması, Hizbullah'ın Kürt sorununa sahip çıkmasıyla aralarındaki rekabetin kızıştığı ve bunun farklı boyutlarda gelişeceği de muhakkak. Çünkü Hizbullah, Kürt sorununun çözüm sürecinde devre dışı kalmak

istemiyor. Barıştan sonra bölgede etkin olacak BDP ve Hüda Par'ın şahsında tekrar Kürt-Kürt savaşının çıkmayacağını kim garantisini verebilir, zira süreç Kürtler adına pek de kendi doğallığında işlemiyor.

Ortadoğu'nun Yeni İslamcı Muktedirleri

Amerika'nın Irak'ı işgaliyle şekillenme süreci hızlanan, Arap baharıyla da netleşen Şii-Sünni yaylarının akıbeti Alevileri haklı bir şekilde tedirgin ediyor. Bu sürecin adeta turnusolluğunu yapan Suriye'de yaşanan sorunlar öyle ya da böyle Alevilerle ünsiyet bağı olan Nusayrilerin içinde bulunduğu savaş ve İran'a yapılan uluslararası ambargo Alevileri daha da tedirgin bir yalnızlığa itiyor.

Arap baharıyla birlikte bölgede İslami temelli yapıların güçlendiği göz önüne alındığında Öcalan'ın mesajını bölge gerçeklerine adapte ettiğini çıkarsamak mümkün. Zira Öcalan idealist/romantik hayallerinden vazgeçeli çok zaman oldu.

AK Parti'nin Geleceği

Bölgenin yeni gelişen hakim yapısından azade olmayan, hatta çoğu durumda entegre olan AK Parti'nin gelecek projeksiyonu düşünüldüğünde, uzun bir süre aynı anlayışın Türkiye siyasetinde söz sahibi olacağı görünmekte, ki Öcalan barışı AK parti dışında bir güçle şekillendiremeyeceğinin farkında.

Abdullah Öcalan'ın, Newroz mesajındaki İslami vurguların arkasında yatan saydığımız tamamen afaki yorumlara dayalı üç önemli noktanın olduğu düşünülebilir. Bu üç olgunun ortaklaşa dışladığı yapı, Aleviler.

Aleviler, Osmanlı döneminde devletin resmi dini haline gelen Sünni İslam ideolojisinden dolayı tırpanlansalar da Atatürk'ün -mecburi de olsa- Alevileri yanına alması cumhuriyet ideolojisinin taşıyıcılığını hatta sigortası görevini üstlendiler. Alevilerin Osmanlı'da yaşadığı kıyımın benzerine Kürtler cumhuriyette maruz kaldı. Bu bir bakıma Aleviler ve Kürtleri aynı kader de buluşturdu, ki Kürt Aleviler bu acıya iki defa maruz kaldılar. Kürt Aleviler, Osmanlı'nın Sünni İslam yaptırımlarına katlandığı gibi cumhuriyetin 'tek dil' ilkesinden de ciddi acılar çekti. Yüzlerce yıllık grup kimlikleri inançları üzerinden şekillenirken buna daha ergen bir çocuk olan etnik aidiyete ait grup kimliği eklendi. Bu durum ikisi de çok güçlü grup kimliği olan Alevi ve Kürt kimliğinin (Ör. Dersim) aynı potada birleşmesine neden oldu. Bu da onları Kürtlerle birlikte PKK'da birleştirdi.

Abdullah Öcalan'ın, 2013 Newroz'unda okunan mektubunda yer alan İslami vurgular ve aynı zamanda Alevilere dair bir ibarenin bulunmaması Alevilerin sürece dair çekincelerinin güçlenmesine neden oldu. AK Parti'nin ideolojik yapısı ve Ortadoğu'da yaşanan değişimler de buna eklenince Alevilerin aklında Osmanlı'dan günümüze kadar yaşadıklarını adeta bir film şeridi gibi hizalamakta. Fakat yukarıda saydığımız olgular siyasetin birer gerçeği olsa da bu Öcalan'ın yıllarca omuz omuza mücadele ettiği silah arkadaşlarını ve örgütün en önemli kanadının Alevilerin teşkil ettiği gerçeğini örtbas edemez. Öcalan, bölgenin ve devletin içinde bulunduğu konjonktürü hesaba katmadan barışın gelemeyeceğinin farkında, aynı zamanda Duran Kalkan, Mustafa Karasu ve Rıza Altun gibi Alevi olduğunu bildiğimiz örgütün üst kadrosunun tepkisini çekecek görmezlikten gelemez.

En vulgar haliyle söyleyecek olursak Kürtler kendi bekaları için Alevilerin şahsında demokrasiyi katlederlerse gerek Öcalan gerekse Kürt siyasi hareketi kendi gerçekliğini yitirecektir. Zira demokrasi denilen şey 'herkese'dir.

Tarih, Kahramanları Asanlar Tarafından Yazılır/dı (Yusuf Ekinci)

Ülkemizde bir mesele kamuoyuna düşmeyegörsün. Gazetelerde, internet sitelerinde, sosyal medyada, siyasette, TV haberlerinde aynı mesele hiç olmadığı kadar konuşulur, yazılır, çizilir ve ardından sanki böyle bir şey hiç konuşulmamış gibi unutulmaya yüz tutar. Başörtüsü meselesinde, Kürt meselesinde, darbeler meselesinde ve son olarak Dersim meselesinde şahit olduğumuz gibi bir mesele kamuoyu takipçileri o meseleden bıkcıncaya kadar kamuoyunu meşgul eder fakat yine çözüme kavuşturulmadan yüzüstü bırakılır. Dersim meselesi de çözümsüz bırakılarak unutulur mu bilmiyorum. Fakat yakın döneme kadar ‘formel tarih’ retoriğini aşacak düzeyde geçmişle yüzleşme adına girişilen çabaları, bu güne kadar konuşulması bile tabu sayılan konuların konuşulmasını mümkün kıldığı ve algılarda müspet manada bir dönüşüme sebebiyet verdiği için bir gelişme olarak görmek gerekir.

Son günlerde Dersim meselesi hiç olmadığı kadar konuşulmaya başlandı. CHP Dersim milletvekili Hüseyin Aygün’ün bir gazeteye verdiği mülakatın ve ardından Başbakan’ın Devlet adına özür dilemesi gibi siyasi tarihimizde hiç alışık olmadığımız şekilde geçmişe dönük devlet hatalarıyla yüzleşme pratiğinin etkisiyle Dersim Meselesi ilk defa bu boyutta kamuoyunu meşgul etmeye başladı.

İşkence ve asimilasyonların kavurduğu bu esmer coğrafya insanının on yıllardır haykırdığı da kimselere duyuramadığı bu katliam gerçeğini, katliamdan birinci dereceden sorumlu olan partinin bugünkü Dersimli bir milletvekilinin bir demecinden ve Başbakan’ın özründen sonra tüm kamuoyunca konuşulmaya başladığına şahit oluyoruz bu günlerde.

Kim bilebilirdi ki CHP'nin altı okunu kalbine yiyen Dersim Alevilerinin oyları vesilesiyle seçilen Hüseyin Aygün'ün (resmi tarih tarafından tabiri caizse tarihin çöplüğüne gönderilerek kırk kilitli kırk kapıyla üzeri örtülen Dersim Meselesi ile ilgili) konuşmasının, CHP de deprem etkisi yaratabileceğini...

Belki feraset sahibi birileri böyle bir öngöründe bulunmuştur, haklarını yemeyelim.

Fakat öngörülemez olan ve ironik olan şudur ki katliamın kamuoyunda tartışılmasını sağlayan demeci veren kişi, katliamı gerçekleştiren CHP'nin ailesi katliam mağduru olan bugünkü bir milletvekili.

Birçok liberal/solcu/demokrat/İslamcı, 12 eylül seçimlerinde Dersimlileri, CHP'ye oy vermeleri üzerine "celladına aşık olmakla" nitelendirmişti. Görünen o ki Dersimliler hayırlı bir iş yapmış. Seçtikleri milletvekili BDP'den ya da başka bir sol partiden olsaydı dahi yaşamış oldukları katliam kamuoyunda bu derece şiddetli tartışılmazdı. Zira bu mesele bu kesim tarafından on yıllardır dile getiriliyor fakat kamuoyuna mal edilemiyordu.

Ceket ve Şapka Cumhuriyeti

Son tartışmaların kaynağı olan demecin etkisi de gösteriyor ki bizim Cumhuriyet, artık zamanın ruhunu taşıyamayacak derecede sembollerle süslenmiş içi boş bir Cumhuriyettir. Sembollerle süslenmiştir çünkü çağdaşlaşmayan halkını yeri geldiğinde kanun uygulansın diye mezarından çıkarıp asan, yeri geldiğinde ise çağdaş kıyafetlerle süsleyerek idam sehparında asan bir Cumhuriyet'tir bizimkisi.

Şapka takmadı diye İstiklal Mahkemeleri'nce yargılanan sanığın, idam edilmeden önce eceliyle ölmesi üzerine, 'gereği düşünüldü' heyetinin 'mezarından çıkarılıp tekrar asılmasına' yollu bir karar verebildiğini biliyoruz.

Sembollerle süslenmiş çağdaş Cumhuriyet, asıl manasını ortaya seren benzer pratikleri muhtelif zamanlarda muhtelif yerlerde de sergilemişti.

Dersim katliamının sembol ismi Seyit Rıza'nın idam ediliş şekli Cumhuriyet'in sembolik düzeyde kalan çağdaşlaşmasına güzel bir örnek teşkil etmektedir:

Katliam ve işgalin ardından Seyit Rıza yakalanmış ve kafasındaki sarık çıkarılarak yerine fötr şapka takılmıştı. Ceket giydirilmiş ve medenileştirilmişti!

Şapka ve ceket Cumhuriyeti, Necip Fazıl'ın değimiyle 'Cesetleri değil, manaları idam eden tarihin' sahibi Cumhuriyet, ceketle ve fötr şapka ile 'medenileştirdiği' Seyit Rıza'yı asarak, bizlere rejimin pratiklerinin asıl önemini hatırlatan şifreyi yüksek sesle bir kez daha haykırmıştı:

'Biz Çağdaşlaşmak istemeyen gericileri çağdaşlaştırır öyle asarız.'

Kahramanları Asanların Tarihi 'Tarih' Olurken

Her zaman 'çıbanbaşı' olarak muamele görmüş olan Dersim, bir ameliye ile 'kökünden kazındı' ve on binlerce insanın ölmesi, binlercesinin ise sürgüne gönderilmesiyle sona eren bir manevra olarak tarihe geçti. Resmi değil tabii, reel tarihe.

İmparatorluk kalıntısı bir toprak parçası üzerine ve önceki imparatorluktan kalan tüm siyasi ve kültürel bağlara sünger çekmiş bir sistem üzerine bina edilmiş olan modern-ulus devletin içerisinde modernleştirme ve tek tipleştirme uğruna yüz binlerce insan bu şekilde katledilmiş ve yine yüz binlercesi bu şekilde asli bağlarından koparılmak suretiyle sürgünlere tabi tutularak asimile edilmiştir.

Uğruna insanların katledildiği, hayatların karartıldığı, ocakların söndürüldüğü ulus-devlet yaratma sürecinde, resmi tarih aracılığıyla her ne kadar geçmişin kanlı sayfaları süngerlenmeye çalışılsa da gerçekleri öğrenmek için bir ‘tık’ın bile yeterli olduğu bu bilgi çağında, geçmişte nelerin yaşanmış olduğu konusunu merak eden halklardan artık hiçbir şey saklanamamaktadır. Yeri gelir bir ‘tıkla’ olur bu, yeri gelir bir demeçle.

Artık şeffaflık, sert esen bir fırtına gibi önüne geleni içine katarak ilerliyor ve devlet merkezli ulus-devlet anlayışını bertaraf eden bu pratikle birlikte toplumu ya da bireyi merkeze alan sistemlerin vücut bulması kaçınılmazlığını dayatıyor.

Artık ‘hayali cemaat’ler yaratan ulus-devletlerin son kullanma tarihi geçiyor ve globalleşmeyi vazeden bilgi çağı vicdanlara çekilen sınırları yerle bir ediyor.

İnsanlar artık sorgulamaya başlıyor. Gerçeklerin hiç de kendilerine anlatıldığı gibi olmadığını öğrenen insanlar artık sorular sormaya başlıyor:

Türkiye Cumhuriyeti’nin Tarih Kitapları’nda, bu ve hakkında mürekkeplerin yetiştirilemeyeceği kadar yazı yazılabilecek bir konu olan Dersim Katliamı’ndan neden bahsedilmez?

Neden toplam nüfusu 100 bin olan Dersim’in ölen 70 bin insanından, 70 bin hikayeden, Seyit Rıza’nın asılması olayından bahsedilmez?

Neden Dersimlilerin idam sehparlarında “Evlad-ı Kerbelayık, ayıptır, zulümdür cinayettir...” deyip kendilerini asmak zorunda kaldıklardan, annelerinin entarileri altına saklanarak, üzerlerine kurşun ve bombalar yağdırılırken göğüslere bastırılarak yaşatılmış çocuklardan, süngülerle karnı deşilen hamile kadınlardan, çocukların kan akan Munzur deresinde cesetler altından ezildiklerinden bahsedilmez?

1915’lerden, 6-7 Eylül’lerden, tüm mallarına el konulup ceplerinde en fazla 20 dolar bırakılan Rumlar’ın sürgün edilmesinden, ölüm sebebi şapka takmamak modern olmamak olanlardan, tek çare olarak isyana yönlendirilen Kürtlerden, Fail-i Meçhullerden 27 Mayıs’tan, 12 Eylül’den, Diyarbakır cezaevinden... neden bahsedilmez?

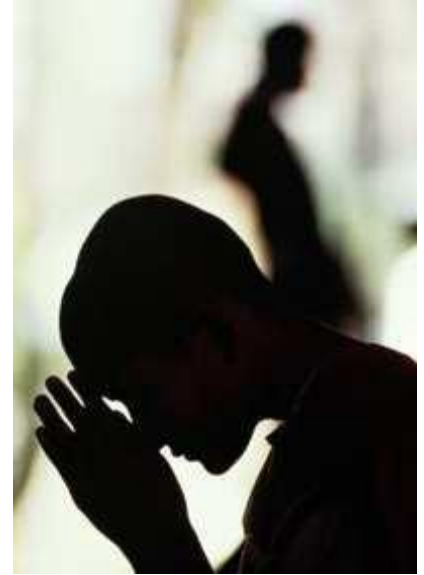
Sonra, tüm bu soruları art arda dizen insanlar, bunlara verilebilecek tek bir cevabın olduğuna ve bu cevabın da, resmi tarihlerin özünü faş eden bir cümlede, Cesur Yürek filminin giriş kısmında benzer sorulara verilen cevapta gizli olduğuna kanaat getirirler:

“Çünkü tarih, kahramanları asanlar tarafından yazılır.”

Helalleşin, helalleşin... (Cemile Bayraktar)

CHP siyasi bir partiden fazlası, bir gelenek olarak Türkiye'nin iskeletini (ayakta tutma manasında değil, şekil veren bir iskelet) oluşturan bir oluşumdur. Bu iskeletten memnun olmayan sessiz çoğunluklar yani Dindarlar, Kürtler, Ermeniler ve hatta Aleviler olarak teker teker azınlık sayılsak dahi kesinlikle hakları gasp edilmiş çoğunluklarız.

Dersim'de CHP'nin kurucusu Atatürk'ün emriyle katledilen canlardan sonra CHP'nin başında Kemal Kılıçdaroğlu gibi Alevi kökenli birinin olması gerçeği karşısında "CHP'den rahatsızlık duyan Aleviler" cümleme takılmış olabilirsiniz, takılmayın emin olun en çok rahatsız olan Alevilerdir. Bunun yanı sıra sevgili ağbim Cafer Solgun'un "Alevilerin Kemalizim'le İmtihanı" kitabında belirttiği üzere Aleviler arasında oluşan Stockholm Sendromu yahut Baskın Oran'ın bahsettiği üzere psikolojideki Kaçış Psikolojisi gerçekleri de mevcuttur. Ancak toplumsal bir sonucun tek bir adı olamaz buna bağlı olarak Alevilerin verdiği psikolojik tepkiler olabileceği gibi CHP'yi eleştirmek gibi reel gerçekler de mevcuttur.

Şu durumda toplumsal sonuçlara dikkat kesildikten sonra Stockholm Sendromu, Kaçış Psikolojisi tespitleri yapabiliriz ancak orada nokta koyamayız. Zira mağdur edilmiş insanların durumlarına salt isim koymak çözüm değildir, sadece dikkat çekistir. Bunun yanında Dersim Olaylarında yaşananlar adına bir "yüzleşme, bir özür" boynumuzun borcudur.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Devlet adına Alevilerden özür diledi. Bu kimilerine göre siyasi kaygı, kimilerine göre ise bir gereklilik sonucu ortaya çıkan bir sonuçtu. Bunun üzerine, Türkiye'de Devlet kıyımı çok olduğundan "Ermenilerden de özür dileyen misiniz? 6-7 Eylül Olaylarıyla yüzleşecek misiniz? İstiklâl Mahkemeleri tutanakları da sorgulanacak mı?" soruları ortaya çıktı.

Özellikle 1990'dan evvel doğanlar ilköğretim ve lise hayatlarında müfredatı, sisteme bağlı olarak ve resmi ideolojiye bağlı olarak "Türkiye'nin en güzel ülke, Dünya'daki tüm ülkelerin kendisinden korktuğu, kendisini kışkırttığı ülke ve Türklerin en akıllı, en misafirperver, en yardımsever, en çalışkan millet" olduğuna inandırılarak yetiştirildi. Oysa Avrupa'dan gelen gurbetçi aileler, en büyük aşkımız televizyon bizde bir çeşit "çarpışma" yarattı ve aslında bunun böyle olmadığını fark ettik. Bizden eğitim, maddiyat, kültür, nezaket, medeniyet noktasında daha ileri olan toplumların çoğu kez umurunda bile değildik, millet aya gitmişti ve biz hala darbelerin olduğu, insanların sobadan zehirlendiği, faili meçhul cinayetlerin olduğu, yerlerde tükürüklerin olduğu bir coğrafya olarak kalmıştık. Buna bağlı geliştirdiğimiz kompleks bir tür güvensizlik yarattı ve kendimizi sevmeyen, sadece görüntüde kendiyi fazlasıyla övünen aslında ciddi güven problemi yaşayan bir toplum olduk. Ve bunu huy haline getirdik. Bundan kaynaklı olarak "yüzleşmek, özür dilemek, hatamızı kabul etmek" gibi aslında erdem olan davranışlar bizim için yüz kızartıcı kabul edildi. Nasıl olurdu, biz yapmış olamazdık!

Bu ülkeye kırgınım, bu ülke canımı çok yaktı ancak bu ülkeyi çok seviyorum, buraya aitim, hepinizden bir parçayım yahut hepiniz birer parçamsınız, tüm yazdıklarım ağır gelebilir, niyetim gıcındurmak değil, niyetim olumsuz şeyleri önünüze yığmak da değil...

Alınmayın ve gıcınmayın, lütfen bir kez sağ tarafınızla dinleyin; biz tahammülsüz bir toplumuz, biz ne kendimizde, ne karşımızda hatayı affedemeyen bir toplumuz. Biz trafikte korna ile küfreden, sonra arkamızdaki araçta hasta mı var, ağlayan bir bebek mi var diye düşünmeden, aracımızı yol ortasında bırakıp, bize korna çalan aracın sahibi dövmeye çıkan bir toplumuz; yalansa yalan deyin.

Bizim için özür ağırdır. Özür dilememiz gerektiğinde, dilimiz özre varmaz. Hele hele Müslüman bir coğrafya olarak yıllarca zulmü altında kaldığımız laik sistem bizi alttan alta öyle oydu ki, dini bir öncelik olan "helalleşmeyi" dahi unuttuk. Müslüman çoğunluğun altında kaldığı totaliter laik sistem bize bir güzel ahlak örneği olan "helalleşmeyi" unutturdu. Aynı sistemin eğitim-öğretim yönü ise "özür dileyen, hatamızı kabul edecek" bir erdemli hal, bir kendine güven bırakmadı.

Özür dilemek size ağır gelebilir, nefsinize dokunabilir. Ancak bir yol vardır, bir yöntem vardır onunla hem kendinizi, hem nefsinizi iyileştirirsiniz; helalleşmek.

"Bana her türlü günah ile gel affederim ancak kul hakkı ile gelme, onun affı sahibindedir." diyor Allah.

Cennete gitmek isteyen Müslümanlar, arınmak isteyen biz günahkâr kullar, Rasulullah efendimize komşu olmak isteyenler, Allah biz bunlara varabilelim diye bunlarla birlikte bunlar için sebep yarattı, o sebeplerden biri helalleşmek.

Özür, kuru, kof, dünyalı, gel-geç, pek yabancı bir kavram ama helalleşmek öyle mi? O peşine düşülen bir eylem, o oldukça canlı, onda pişmanlık var. Helalleşin; Ermenilerle, Kürtlerle, Alevilerle ve dahi zulmettiğiniz dindarlarla, başörtülü kadınlarla, helalleşin.

Toplumun çok büyük yaraları var daha fazlasına ihtiyacımız yok, karşılıklı birbirimizle helalleşmekten, karşılıklı affetmekten başka seçeneğimiz de.

Toplum "özgürlük, özgürlük, özgürlük" diye bağırarak bir toplum, kaybettiğinin özgürlük olduğunu sanıyor, oysa biz hiç özgür olmadık, özgürlüğünü kaybetmedik. Ancak biz hikmet ve erdem sahibiydik, Allah bizi öyle yarattı; hikmet ve erdem Müslümanın yitici malıdır, biz onu kaybettik, kazanmak için; helalleşin, helalleşin... Unutmayın sonunda yek kulun rızası yok Allah'ın da rızası var.

Dersim Katliamını Atatürk Yaptı! (Baskın Oran)

(Taraf Gazetesi'nden)

Dersim Katliamı'yla ilgili çok sayıda araştırması ve makalesi bulunan Prof. Dr. Baskın Oran, olayların içyüzünü Taraf'a anlattı: Oran, şunları söyledi: "Dersim'de isyan falan yoktu. Bunu diyenler tarihle pek fazla ilgilenmeyenlerdir. Devlet o yıllarda tam olarak hâkimdir duruma. Devletin asıl amacı hâkim olmak değil fethetmektir. Örneğin, o dönem demiryolu yatırımının yüzde 60'ı Ankara'nın doğusuna yapılmıştır. Neden peki? Çünkü Dersim'in etrafı çevrilmiş, içerisi büyük ölçüde boşaltılmıştır. Ardından 1937'deki Sadabad Pakti'yle işin uluslararası boyutu da tamamlanmıştır. Sonra da harekât başlamıştır ve harekâtı Atatürk planlamıştır.

CHP'de 1930'ların zihniyeti

Dersim olayı çok farklı bir gelişmedir tarihimizde. Türkiye Cumhuriyeti'nin başka ulusa, ırka tahammülü yoktur. O dönemde Dersim hakkında dört aşamalı bir plan yapıldı. Sonra iç hukuk düzenlendi. Ve başına da asker bir vali getirdiler. Daha sonra harekâtı başlattılar."

Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'ün Dersim Katliamı'yla ilgili açıklamalarından sonra CHP'de yaşanan gelişmeleri de değerlendiren Oran, "CHP kendi geçmişiyle yüzleşemez. CHP hâlâ 1930'ların mantığında ve o döneme ait bir partidir. CHP o görüşlerinde direnmeye devam edecektir. Kimse buna şaşmamalı" diye konuştu. Geçmişe yönelik yapılanları sahiplenmesinin CHP'yi batma noktasına götürdüğünü vurgulayan Oran, "Ama CHP bu anlayışında direndikçe batmaya devam edecektir.

CHP’de bir ara Onur Öymen vakası yaşandı. Şimdi de 12 vekil vakası yaşanmaya başladı. 2011 yılında CHP hâlâ 1930’ların anlayışına sahiptir” dedi.

CHP’nin, “O döneme ait arşivleri açın” açıklamasının çok tutarlı olmadığını savunan Oran, sözlerine şöyle devam etti: “O döneme ait birçok belge ayıklanarak bir kısmı İş Bankası Yayınları tarafından iki cilt halinde yayımlandı. Mesele arşivlerin açılıp açılmaması değil. Ortada yaşanan tarihî bir gerçek var. Siyasilerin özellikle de CHP’lilerin ‘arşivleri açın’ açıklamaları siyasî, günü kurtarma olayından başka bir şey değildir. 1930’ların ezberini bugün hâlâ tekrar eden anlayışlar CHP’den kopmadıkça değil ana muhalefet olmak muhalefet bile yapamazlar.”

Bırakınız Sivas'ı Anılar (Mustafa Akyol)

Bu cumartesi çok lüzumsuz bir gerilim yaşandı Sivas'ta. 18 yıl öncesinin korkunç olaylarını anmak isteyen sivil gruplar, Madımak mekanına yürüyüp orada basın açıklaması yapmak istediler. Ama polis, otelin olduğu sokağa barikat kurmuştu. Barikatı aşmak isteyenler, polis mukavemetiyle karşılaştı; bildiğiniz “biber gazı” manzaraları yaşandı.

Aslında böyle olacağı belliydi. Sivas Valisi, olaydan birkaç gün önce kameraların önüne çıkıp şöyle demişti:

“Madımak olaylarının yıldönümünde anma etkinliği yapacak grubun toplu halde otel önüne gelmelerine ve burada basın açıklaması yapılmasına izin verilmeyecek.”

Peki niye böyle tensip buyurmuştu Vali Bey? Belli değildi...

Ne zararı vardı “otel önünde açıklama” yapmanın? O da belli değildi...

Provokatörler ve özgürlükler

Eminim kurcalasak bir takım “gerekçeler” çıkacaktır ortaya. Otel önünde toplanacaklar arasında “provokatörler” olmasından endişe edildiği söylenebilir, mesela, muhtemelen.

Oysa, özgür bir toplumda insanların ifade özgürlüğü böyle müphem gerekçelerle kısıtlanamaz. “Provokatör” dediğiniz adam bir suç işliyorsa, gider yakalarsınız. Yaptığı sadece bağırıp-çağırma, karışmazsınız; en doğal hakkıdır.

Hem sonra “provokasyon”un en büyüğü, çoğu kez, tam da Sivas’ta yapıldığı gibi göstericilerin önünü kesmektir. Eğer böyle bir engel olmasa, muhtemelen hiç bir arbede yaşanmayacak, açıklamalarını yapıp dağılacaktı göstericiler.

Aynı “sorunsal”ı Taksim meydanında da yaşamadık mı onyıllar boyunca? “Aralarında provokatörler var” diye Taksim’e sokulmayan göstericiler, asıl bu “yassak kardeşim” tavrı karşısında provoke oldular. Sonra, AK Parti zamanında, bu saçma “Taksim yasağı” kalktı ve “Taksim sorunu” da bitiverdi.

Böyle nice yasağın tarihe karıştığı “Yeni Türkiye”ye, Sivas valiliğinin sergilediği bu “eski zihniyet” yakışmamıştır. Hükümet konuya el atmalı, Madımak anma törenlerinin gelecek yıllarda serbestçe yapılmasını sağlamalıdır.

Aleviler ve Sünniler

Madımak meselesinin bir başka boyutu ise, bu olayın Türkiye’deki Alevi-Sünni ikilemi açısından taşıdığı anlam.

Önce kendi bakış açımı belirteyim: 18 yıl önce o meş’um otelde yanarak can veren insanların çoğuyla çok farklı dünya görüşlerine sahiptim. Ama bu, maruz kaldıkları korkunç saldırıyı lanetlememe de, acılarını paylaşanları anlamama da engel değil.

Bu noktada, sadece, bu olayı ananlar arasında önde gelen Alevi gruplara bir hatırlatma yapmak isterim: Bu olayı bir “Sünni karşıtı propagandamalzemesi”ne dönüştürmek isteyenlere fırsat vermemeliler. Sivas’ı “ilerici aydınlar”a karşı bir “gerici saldırı” gibi resmetme, yani Türkiye’nin laikçi şablonlarına oturtma yanlışına da düşmemeliler.

Öte yandan, Sünni kesimin de Sivas konusunda daha açık sözlü ve daha öz eleştirel olması gerek.

Bu kesimdeki dar bir grubun, “ama o adamlar da hak etti, çünkü İslam’a dil uzattılar” diye düşündüklerini biliyorum. Oysa, “İslam’a dil uzatma”yı bir cinayet sebebi saymak, bu devirde İslam’a yapılacak en büyük kötülüklerden biri olsa gerek.

Sünni kesimdeki daha yaygın pozisyon ise, olayın arkasında “derin güçler” bulmak ve buradan hareketle “bizim bu işle hiç alakamız yok” imasında bulunmak. Yani, bir tür, “bize Müslümanlar adam öldürdü dedirtemezsiniz” tutumu.

Oysa, olayda ne kadar “provokatör” bulursak bulalım, kolayca “provoke olup” suç işleyen kitlelerin sorumluluğu ortadan kalkmıyor.

Yani, Hilal Kaplan’ın Yeni Şafak’taki köşesinde dediği gibi, “Sivas katliamını bir tür ‘Sünni düşmanlığı’na payanda yapmak ne kadar yanlışsa, bu katliamı ‘organize işler bunlar’ deyip geçiştirmek de o kadar eksik” kalıyor...

30. yılında Maraş Alevi kıyımı... (Rasim Ozan Kütahyalı)

Cumhuriyetimizin tarihinde çok sayıda dehşet verici olay var... Fakat şahsen düşündüğümde, beni en çok dehşete düşüreni Maraş Alevi kıyımı olayıdır... Bu feci katliamın 30. yılındayız. Bu katliam da birçok benzeri gibi yapanların/ yaptırımların yanına kâr kalan bir utanç vesikası olarak geçti tarihimize...

Bu devlet,1923-27 döneminde tek parti diktatörlüğünü kurmak için apaçık bir terör devleti politikası uyguladı. Sonrasında da İslami kesimlere, Kürtlere, Alevilere, gayrimüslimlere yönelik yıldırma ve sindirme politikaları devam etti... Çok partili dönemden sonra da temel devlet paradigması hiçbir zaman değişmedi, değişemedi... Gelen sağ hükümetler zaten bir yanıla Kemalist mantığı taşıyorlardı, hep taşıdılar (Özellikle Alevilik/ Kızılbaşlık noktasında DP sonrası tüm sağ partilerin tarihi bir utanç tarihidir). Gelen hükümetler Kemalizmin hassasiyetlerini paylaşmadıkları yerde de o hükümetlere haddi bildiriliyordu. Ancak görelî ve geçici yumuşama yaşanıyor, sonra yeri geldiğinde devletin demir yumruğu toplumsal kesimlerin suratında yeniden patlıyordu...

Türk devleti, kendini yani büyük harfle Devlet aygıtını fırın, bu devletin yurttaşlarını da odun olarak gören bir zihniyete sahip. Bunu hep söylüyoruz... O odunlar (insanlar) fırın (devlet) için kurban edilecek ki, fırın her zaman yanmayı sürdürebilsin... Böyle sapkın, hastalıklı bakışı var devlet zihniyetinin bu topraklarda...

Maraş Alevi kıyımı da bir yönüyle bu devlet mantığının inilebilecek en aşağılık noktaya kadar indiği tezgâhlarının başlıcasıdır... 1915'te Ermeni yurttaşlarını etnik temizliğe tâbi tutmaktan çekinmeyen İttihatçı devlet zihniyeti 1978'de de Alevi yurttaşlarına aynı zulmü reva gördü Maraş'ta... Bir istikrarsızlık ortamı yaratmak için yapılan provokasyonların ötesinde bir olaydır Maraş katliamı. **Bir iç savaş ortamının yaratılması yanında, şehri Alevilerden arındırmak ve temizlemek amacı bu hadiseyi detaylı inceleyen bir vicdan sahibi için çok nettir... Onun için bu olayın adını koyalım. Yaşananlar Maraş coğrafyası bazında bir Alevi kıyımıdır...** "Maraş olayları" deyip, buradaki katliam ve kıyım unsurlarından bahsetmemeyi vicdansız bir tavır olarak görüyorum... Bu vahim hatayı İslami medya organları sürekli tekrarlıyor... Öncü İslami kalemlerin de bu vicdansız tavra itiraz etmeleri bir ahlaki zorunluluktur bence...

Ne olmuştu?

19 Aralık 1978'de ülkücülerin rağbet ettiği bir sinemaya Türk derin yapılanması bomba attırır. Bunun üstüne "Aleviler-solcular bombaladı" diye görevli bir provokatör fitili ateşler... Hemen ertesi gün bir Alevi mahallesindeki kahvehaneye ve ülkücü bir kişinin evine bomba atılır. Öbür gün iki solcu öğretmen kurşunlanır. İkisi de ölür. Zamanın Cumhuriyet savcısının uyarılarına rağmen şehrin hastanesinin başhekimisi cenazeleri bekleyen kalabalığa tam cuma namazı öncesi tabutları teslim ettirir. O zamana kadar cesetleri bekletir. Öğretmenlerin cenazelerini taşıyan çoğunluğu Alevilerden oluşan kortej, tam cuma namazı çıkışında yürümeye başlar. O sırada "görevlendirilen" Maraş müftüsü de Sünni toplumu kışkırtan açıklamalar yapar.

Günler öncesinden su sayaçları değiştirilecek gibi bahanelerle Alevilerin nerelerde yaşadığı kontrol edilmiş ve evleri işaretlenmiştir. Gözü dönmüş kitlenin nerelere saldıracağı önceden tespit edilmiştir...

Cuma namazında Kara İmam diye anılan Bağlarbaşı İmamı "Oruç ve namazla hacı olunmaz, bir Alevi öldüren beş sefer hacca gitmiş gibi sevap kazanır" diye insanları tahrik eder. Profesyonel provokatörler tarafından "Aleviler camii bombalayacak" ajitasyonlarıyla bileylenmiş kalabalık için dışarıda pankartlar, sopalar, ateşli silahlar, kesici aletler, her şey hazırdır. Onlarca profesyonel katil milli piyango görevlisi kılığıyla o gün Maraş'tadır... Alevi kortejle özellikle karşı karşıya getirilen kalabalık, profesyonel provokatörlerin de kışkırtmasıyla korteje saldırır... İşte bu infial anından sonra büyük kıyım başlar...

Milli piyango bayii kılığında şehre gelen profesyonel katiller belli merkezlerde toplanmışlar ve oradan saldıracakları mahallelere dağılmışlardır... Bu gözüdönmüş atmosferin dışında kalmak isteyen Sünni yurttaşlar da o günler içinde sistematik olarak yalanlarla bu katliamın içine çekilmek istenmiş ve bu da

başarılmıştır... Zaten ortada bir toplumsal çatışma fay hattı yoksa, hiçbir provokasyon başarılı olamaz...

Netice tam beş gün süren bir kıyımdır... O süreçten sonra da katliamdan kurtulabilen Maraşlı Alevilerin nerdeyse tamamı şehirden göç etmek zorunda kalmıştır... Azımsanmayacak bir kısmı haklı olarak bu devletten nefret ederek yurtdışına iltica etmiştir... Sonuç: Maraş, Alevilerden temizlenmiş ve arındırılmıştır... 1915 ruhu bu devletin bağrında hep yaşadı... Peki, bundan sonra da yaşayacak mı? Buna hep birlikte karar vereceğiz...

Madımak,Alevifobia ve Bataklık (Rasim Ozan Kütahyalı)

Madımak katliamı bağlamında Alevi meselesini irdelediğim yazılarda en çok rahatsız olunan şey altını çizmek istediğim Alevifobia histerisi oldu...**Bu ülkenin Sünni toplumunun hepsinde değil ama ciddi kısmında,değişik derecelerde de olsa bir Alevifobia histerisi olduğuna** inanmayan(yada inanmak istemeyen) buna itiraz eden epey okur mektubu aldım...Bir yönüyle “inanmak istememe” duygusu,inkar etme arzusu asil bir hissiyattır.Bu toprakların yüzyıllar,binyıllar içinde ürettiği bir bilgelik varsa,işte tam da o kadim bilgeliğin temsilcisi olan merhum Hrant Dink,1915 meselesi bağlamında bunu söylerdi hep...Bir katliamın yada genel olarak insanlıkdışı,ahlakdışı ve vicdansız bir davranışın “biz”ler tarafından yapıldığına,yapılabileceğine inanmak istememek,bunu gururuna yedirememek,önyargılı bir nefret duygusuna sahip olunduğunu kendi içinden geldiği kesime konduramamak...Gerçekten de bu bir yönüyle çok insani bir eğilim,neticesi kendini kandırmak bile olsa masum ve ahlaki saflıkta bir durum...

Her geçen gün 1915 ve benzeri bağlamlarda “Evet yaptık ama haklıydık,yapmamız gerekirdi,onlar da bunu hak ettiler,zaten onlar da şunu şunu yaptılar” benzeri alçakça meşrulaştırmaların arttığı bir Türkiye olmaya doğru gidiyoruz.Ulusalcılık denen zehirli sarmaşık bu toprakların bünyesini sarmaya devam ediyor.Özellikle LAST(Laik yaşam tarzına sahip Sünni Türk) orta sınıfı ciddi bir manevi&zihinsel kriz içinde.Bu kriz sürekli olabilecek bir hastalık noktasına doğru adım adım evriliyor.Bu krizin etkilerini bir süre daha yaşayacağız gibi görünüyor.Bu kriz kalıcı bir hastalık olup yerleşik hale gelecek mi? Ne kadar yeni kuşaklarla birlikte eleştirel duruş ve iç sorgulama artarak LAST kimliği kendini yeniden “egemen” değil eşit bir kimlik olarak inşa edebilecek?...Bu ihtimallerden hangisi galip gelecek? LAST içinden çıkmış aydınların-daha ziyade nüfuz sahibi aydınların- bu hastalığa doğru evrilmekte olan durumu yetkinlikle teşhis edip sürekli ve etkileyici bir dille ifade etmesi ikinci güzel ihtimalin galip gelebilmesi için çok önemli...Gelecek açık bir süreç ve şüphesiz bizlerin normatif çabalarıyla şekillenecek.Ne yapılırsa yapılsın kaçınılmaz olarak gidilecek *yer burası olur,şurası olur* diye

bir şey yok...Bu determinist ve saçmasapan bir inanç.İnsanın olduğu yerde hiçbir şey kaçınılmaz değildir...

Konuya dönelim;İnsanlık dışı bir davranışa,tavra,önyargıya ilişkin “Yaptık haklıydık,gene yaparız” yada “Evet,böyleyiz ve öyle olması gereklidir,öyle olmalıdır” tipi barbarca eğilimlerin arttığı bir ülke de inkar eğilimi,inanmama istemi,reddetme arzusu dahası kendine yalan söyleme durumu bile çok soyluca diye inanıyorum...O bakımdan bu hissiyatta olanlara gerçekten saygım var.Fakat bir şeyleri total düşünüp,total olarak suçlamak yada aklamak zaten makul bir duruş değil...Bugün varolduğu noktasında hiç kimsenin şüphesi bulunmayan Holocaust vahşetine dair bile “Almanlar Yahudileri kesmiştir” gibi bir cümle kurmak isabetli değildir,ahlaki de değildir...“Şunlar,bunlara şunu yapmıştır” tipindeki her önerme için bu geçerli aslında.Bu kaba önermeler her zaman olayın özünü anlama noktasında bizlerin gözüne perde indirmek işlevini görebilirler sadece...**Holocaust’u var kılan bir zihniyet vardır.O zihniyet bir şeylerin olmasını mümkün kılmış,o zemini yaratmış ve o zemin üzerinden adım adım pervasızlaşan bir vahşet yaşanmıştır...Madımak katliamı bağlamında da mesele budur.Mesele o imkan,o zemin daha doğru tabirle o bataklıktır...**O bataklığın yarattığı sineklerdir o vahşeti gerçekleştiren,hayata geçiren...Sineklerin uzaklaştırılması göreceli ve geçici bir ferahlama yaratabilir,geçmişte olanları unutup,bir daha o sinekler geri gelmeyecek diye düşünüp kendimizi kandırabiliriz...Sonrasında bataklık yeniden pislik atmosferi yaratarak yeni sinekler yaratır,o sinekler yine unutulmak istenen günleri geri getirir,belki bu yeni sinekler eski sineklerle akraba bile olmadıklarını,kendilerinin bambaşka bir haşerat türü olduğunu iddia edecektir...Bunlar hep zahirdir,aslanan o haşeratın sürekli üreyeceği ortamın kendini sürekli var kılabilmesi ve değişik başlıklar altında yeniden felaketlerin tekrarlanabilmesidir...“Şu sinekler,şu çiçekleri kuruttu” diye sert bir edayla,müntekim bir dille söylemek ahlaki bir tavır gibi gözükebilir ama bu kaba ve radikal tavır esasen çiçekleri sürekli kurutacak atmosferin var kalmasına hizmet etmek işlevi görmekten başka işe yaramaz,yaramıyor...İşte merhum Hrant Dink bunun çok farkında bir bilgelikte insandı,laf dönüp dolaşıp Hrant’a geliyor çünkü işte bu bataklık Hrant’ı da katletti.*Basit sinekler değil,esas bu bataklık Hrant’ın katilidir...*Bu anlattığım analogik çerçeve aslında şu an yaşadığımız tüm ama tüm ahlaki sorunları kapsıyor desem yanlış olmaz...*Bu sayfalarda çokça yazılan,tartışılan Denizler ve Türk 68i mevzusunda da esas mesele budur,Alevifobia meselesinde de budur...Zahiri isimler,kesimler,gruplar,şunlar bunlar değil zihniyetler...Şu renkte,şu cinsten bu cinsten sinekler değil,tüm o sinekleri var kılan bataklık...O bataklığı hep birlikte,insan olmağımızdan hareketle yok edebilmek yada elimizden geldiğince kurutabilmek,boyutunu küçültebilmek...Mesele bu...*

Bir etnik mesele olarak Alevilik/Kızılbaşlık

Alevifobia konusunda altını keskin şekilde çizmemiz gereken noktalar var.Bu konu Alevilik inancı,hatta daha yaygın da deyişle Alevi-Bektaşî inancı bağlamında alınıyor.Bu inancın kökenlerine gidiliyor,herkes Alevilik konusuna gelince bir anda kültürel antropolog oluyor(zaten Kürtçe mevzu bahis olursa da biz de herkes bir anda filolog olur,başörtüsü konusunda da teolog olur,hatta o da yetmez fakih olur) Alevilik İslam dairesi içinde midir,şu mudur bu mudur derken buradaki temel sosyal&siyasal mesele gölgeleniyor...**Bu ülkede içeriğini nasıl tanımlarsa tanımlasın kendini Alevi/Kızılbaş diye adlandıran yurttaşlarımız vardır.Mesele bu insanların taleplerinin İslam teolojisi açısından meşruiyetini tartışmak değil,gerçek laik bir devlet gibi bu talepleri yerine getirmektir.Gerçek laik devlet yurttaşlarının inancını tartışmaz,o inanç bağlamındaki haklarını ve özgürlüklerini teminat altına alır.**En Kemalist Alevi bile “Türkiye laiktir,laik kalacak” palavrasına kanmaz o sebeple,tüm Alevi toplantılarında tekrarlanan bir slogan var “Türkiye laik değildir,laik olacak” diye.Yalnız Alevilerin değil tüm demokratların temel sloganı olmalı bu haklı ve yerinde söz.*Mevzunun başka bir tarafında dönersek aslında Alevi bile modern dönemde uydurulmuş bir*

kelime. Alevilik kavramı Yahudilere Musevi, Çingenelere de Roman denmesi gibi bir nevezuhur olgu aslında. Bu yurttaşlarımıza hem karşıtları pejoratif/olumsuzlayıcı anlamda, hem kendileri tanımlayıcı anlamda Kızılbaş derlerdi... Evet, adını koyalım, bu toplumun Kızılbaşları vardır. Kızılbaşlık sonradan edinilecek, benimsenecek bir kimlik değildir. O bağlamda tercih ederek her insanın girebildiği Bektaşilik gibi asla değildir. İtikadi yol bağlamında Alevi-Bektaşî yolundan bahsedilebilir, nerdeyse tüm Alevi aydınlar da bu itikat yolu bağlamını hep bu şekilde zikreder ama bu toplumda bir sosyal mesele olarak Alevifobia konusunun itikat ile doğrudan ilgisi yoktur... Bir verili kimlik olarak, sonradan edinilmeyecek, doğuştan kazanılan, soydan gelen nesebi bir olgu olarak Kızılbaşlık/Alevilik burada öncelikle bahsetmemiz gereken kimliktir. Alevifobia histerisinin muhatabı bu etnik/verili kimliktir... Belirtmeliyiz ki ciddi şekilde Alevifobia histerisine sahip yurttaşlarımız da çoğunlukla en içten inanışlarıyla aynı zamanda Hacı Bektaş'ı ulu bir zat olarak görürler, Hasan ve Hüseyin'in katlini lanetlerler, Muaviye ve Yezid figüründen nefret ederler, Ehlibeyt hikayelerini tüm samimiyetleriyle gözleri yaşlanarak dinlerler ama bir yandan Kızılbaşlar diye pejoratif vurguyla, dışlayıcı bir duyguyla bu kimliğe sahip insanları anarlar, türlü hurafeleri zikrederler, çocuklarına da öyle öğretirler... Bu topraklarda birçok yörede yaşanan şey budur. O Kızılbaş/Alevi yurttaşın neye inandığı, neyi yaptığı yapmadığı değildir mesele, bizzat Kızılbaş olmasıdır. Bir verili cemaat kimliği olarak oradan gelmesidir. Bu yönüyle Alevilik meselesi Yahudilik benzeri bir meseledir. İnanç kimliği ile etnik/verili kimlik örtüşmüştür. Bu bir etno-dinsel cemaat kimliğidir. Tekrarlıyorum başkalarının benimseyerek girecekleri bir inanç ve dahil olacakları bir cemaat değildir. Soydan gelen, nesepten gelen bir kimliktir. Tekinsizlik ve güvensizlikten başlayıp sevgisizlik hatta nefrete kadar uzanan duygu da bizzat bu verili/etnik kimliğe yöneliktir. İnanca dairmiş gibi olan semboller bu Alevifobia özelinde bizi kandırmamalıdır. Üstelik toplumumuzda dediğim gibi çatışmaya hazır duran taraflar dinsel/ideolojik bağlamda son derece yakın zeminlerde de bulunabilmektedirler. Yaygın Sünni düşüncesi de bazı Alevilerin tasavvur etmek istedikleri gibi değildir. Ehlibeyt sevgisi ve Ehlibeyt soyunun zulüm bağlamında yaşadığı anlatılan hikayeler ailesinden ciddi Alevifobia içeren hikayeler/hurafeler devralmış bir Sünni yurttaş samimiyetle de ağlatabilir, ağlatır. Alevi yurttaşlarımız da bilmeli ki Alevifobia bağlamında özsel nokta felsefe ve dinsel algılama farkı değildir. Öz mesele verili kimliklere dayalı ayrılmış, temas kurmamış ve kurmadıkça da kafasında hayali imgeler yaratmış iki toplum meselesidir... Modernleşme kentsel mekanda zorunlu olarak temas getiriyor, karşılaşma getiriyor, bu sebeple modernleşme ve modernite bıçağın iki yüzü gibidir. Liberal-demokrat bir zihniyetle tanımaya, tanışmaya, birbirini anlama ve karşılıklı beslenmeye yönelik normatif çabaların eksik olduğu bir modernleşme/modernite deneyimi menfaat ve iktidar rekabeti ortamında ateşle barutun teması anlamına gelebilir ve toplumsal kesimlerin çatışabilmesi, daha doğrusu egemen olanın ötekine zulmedebilmesini mümkün kılabilir (muhtemelen de öyle olur)... Ayrı yerleşim birimlerinde birbirlerine dair hayali imgeler yaratan kesimler iktidar rekabetine dayalı modern arena ortamında birikmiş nefretlerini kusabilirler, bu modernleşme sürecinde birçok toplumda yaşanmıştır, sonu katliamlara varan sonuçlar üretebilmiştir... Alevilik ve Alevifobia meselesine devam edeceğiz...

Aleviler, Türk solu ve Ergenekon (Rasim Ozan Kütahyalı)

Haftaiçi açıklanan Ergenekon terör örgütü iddianamesinde Gazi mahallesi katliamının da bulunduğu belirtildi.12 Mart 1995 tarihinde vuku bulan Gazi katliamı,2 gün süren olaylara da neden olmuştu.Bu hadisede Alevi toplumunun toplandığı kahvelerden biri taranmış,çok sayıda insan katledilmişti.Öte yandan zenciye zenciye kırdırtmak politikasıyla Alevi gençlerinin Gazi mahallesi etrafındaki Sünni yurttaşların evlerine ve işyerlerine saldırmasını ve bir toplumsal çatışma çıkmasını dört gözle bekleyenler umduğunu bulamamıştı.Alevi toplumu için Gazi katliamı benzer nitelikteki beşinci katliamdı (Maraş,Çorum,Malatya,Sivas)ve zaman içinde Aleviler hangi kuvvetin hangi zihniyetle kendilerine yöneldiğini çok iyi içselleştirmişlerdi.O sebeple,kahve taranması olduğu andan itibaren bu iç bilgi ve sezgiyle Alevi toplumu tepkilerini devlet gücünü temsil eden güvenlik kuvvetlerine yani doğrudan devlet zihniyetine yönelttiler.Gazi olayları diye anılan o 3 gün içinde yaşananlar da güvenlik güçleriyle Alevi-Kızılbaş gençleri arasındaydı.Bu arada belirtmek gerekir ki Gazi olaylarında yaşananların Kürt ve PKK bağlamında yaşandığına ilişkin bir dezenformasyon toplumda son derece yaygın.Böyle bir yanlış bilgi var.Bu konuyla biraz da olsa ilgilenen herkesin de bildiği gibi o mahalle çoğunluk olarak Türk Alevilerinin yaşadığı bir mahalledir.

90lardaki arkaplan

Gazi katliamında hesaplanan tezgah,bu alçakça katliam sonucu Alevi gençlerinin misilleme olarak Sünni ev ve işyerlerine saldırması,ardından Sünni kesimden karşı-misilleme gelmesi ve İstanbul gibi bir metropol merkezinde adım adım genişleyen bir iç çatışmanın çıkmasıydı.Böyle bir çatışma ortamıyla destabilizasyon yaratılacak ve sonrasında da olağanüstü önlemlerin alınması kamuoyunca meşru görülecekti.Ayrıca laik-İslamcı gerginliği de,Alevi-Sünni hattı üzerinden daha da alevlenecekti.Yükselen İslami harekete karşı Alevileri bu sözde laik kampın öncü gücü yapmak amaçlı bu zihniyet Madımak katliamında tam olarak istediği sonucu almıştı.1993 konjonktüründe farklı kesimlerden gelenlerin ortak vicdani noktalarda buluşabilmesi gibi bir ortam hem toplumsal bazda hem de aydınlar bazında yaşanıyordu...1993 senesi,bu ülkenin cumhurbaşkanının Kemalizme çok ciddi eleştiriler yönelttiği bir panelin oturum başkanı olabildiği,bu eleştirilerin her kesim bazında doğallaştığı,Kürt meselesi,din politikaları,federal bir idari modele geçiş,70. yaşına basan cumhuriyetin yapısının dönüşümü gibi bağlamlarda her tür önerinin hiç sansürlenmeden rahatça konuşulabildiği bir sene olarak başlamış ve tam tersi istikamette statükonun kendini çok güçlendirdiği,herkesin fikirlerini söylemekten çekindiği,ortak zeminlerde biraraya gelen farklı toplumsal kesimlerin birbirinden iyice

uzaklaşmak zorunda kaldığı,yeniden 80 öncesi benzeri kamplaşmaların alevlendiği bir sene olarak bitmişti.İşte bugünlerde tasfiye olma korkusunda olan Ergenekon zihniyeti,o yıl kendi pozisyonu itibariyle çok başarılı olmuş,Taraf'ın hergün manşetlerinde bir başka boyutunu açıkladığı iğrenç ve ahlaksız yöntemleriyle bir kaos ortamını yaratabilmiş,yenilik ve değişim arzusundaki geniş toplumsal kesimleri korkutarak sindirebilmiş ve o süreçte sistemin adım adım militerleşmesini mümkün kılabiliyordu...Diğer yandan 28 Şubat 97 hareketinin zemini de 93 yılından itibaren operasyonel olarak oluşturulmaya başlanmıştır.Dönemin DYP-SHP hükümeti ve özellikle başbakan Çiller ise bu adım adım militerleşen ortamının yaratılmasını engellemek bir yana fiilen buna çanak tutmuştur.Özal'ın ölümü sonrası dönemde Çiller'in hükümetleri askeri bürokrasinin tüm siyasal sistemi adım adım vesayet altına almasını desteklemiş ve sonra kendi yarattığı ortamın 28 Şubat darbesiyle de kurbanı olmuştur.Yeniden Türk siyasi hayatına döneceği konuşulan Çiller bu dönemden ders alarak ve derin bir özeleştirme yaparak mı dönecek,yoksa Mesut Yılmaz benzeri sistemin AKP'ye yüklenmesi karşısında devletle uyumlu sağ iktidar alternatifi mi olmak isteyecek göreceğiz.

Gerçekten de 1993-96 dönemi, hukuksuz ve ahlaksız uygulamaların yargısız infazların,cinayetlerin,bombaların sürekli ve olağan hale geldiği tam anlamıyla bir Ergenekon devletinin hayata geçtiği dönemdir.Bu sürekli hale gelmiş cinayetler ve provakasyonlar silsilesi Susurluk skandalı sonrası durulmuş ve tam o konjonktürde toplumun Susurluk'a yönelmiş haklı öfkesi Refahiyol hükümetine yönelik tepki yönünde dönüştürülerek bu mesele de örtbas edilmiştir.Ardından da 28 Şubat ara rejimi gelmiştir.Hukukun üstünlüğünün değil üstünlerinin hukuku anlayışının sistemleşmesi döngüsü böyle bir fiili askeri müdahale rejimiyle tamamlanmıştır. Yani Türk devlet zihniyeti 90'larda temel tüm hedeflerine ulaşmıştır diyebiliriz.Burada bir tek istisna olarak Sivas ve Gazi katliamlarıyla bu toplumun çatışma potansiyeli anlamında en zayıf noktası olan Alevi-Sünni bağlamını zikredebiliriz.Türkiye Alevi toplumu 90lar ortamında Reha Çamuroğlu'nun tabiriyle;Bin yıllık acılı Alevi geleneğinden gelen toplumsal kamplaşmanın muhtemel sonuçları konusunda emsalsiz bir deneyim birikimiyle bilgece davranmasını bilmiş,acıyı bal eyleyerek destabilizasyon senaryolarının gönüllü aktörü olmama iradelerini göstermiştir.Bugün Ergenekon denilen Türk derin yapılanmasının zihniyetinin Kürt milliyetçisi versiyonunu örnekleyen,Erkan Şen ve İdris Kardaş gibi genç kuşak Kürt aydınlarının tabiriyle "Kürt Kemalizmi" zihniyetine sahip PKK hareketi de Madımak katliamı sonrası ortamı fırsat bilmiş,Marksist-Leninist TİKKO ile ortak biçimde Sivas'a misilleme amaçlı Başbağlar katliamını gerçekleştirerek Alevileri kendi saflarına çekme çabasına girişmiştir.Ancak Aleviler bu konuda da sağduyulu davranarak bu oyuna da gelmemişler ve bu olay sonrası net "Sivas'ın intikamı" gibi sunulmak istenen bu alçak katliamı tüm Alevi örgütleri şiddetle net bir dille kınamışlardır.Fakat laik-İslamcı kutuplaştırma stratejisinde Alevilerin üzerinde devlet zihniyetinin operasyonel bir başarı gösterdiği de ortadadır.Bu başarı da bu bahsettiğim derin provakasyonlar kadar,İslami kesimin aktörlerinin 90lar konjonktüründe bu yaşananlara ısrarla duyarsız kalmasının,Madımak'ta insanların diri diri yakılması hadisesini bile katliam değil de "Sivas olayları" diye anmak gibi ahlaki bir yanlış içinde olmalarının da payı büyük.2000lerde İslami kesim bu konuda da bir değişim var,birçok akil ve vicdanlı insan Alevilerle Sünni dindarların devlet gözündeki konumu bakımından kaderlerinin ortak olduğunu artık görüyor,ortak bir vicdani zemin arayışı içindeler fakat bu sefer de Alevi aydınlarının ve kurumlarının istisnalar hariç rijid bir tavır içinde olabildiğini görüyoruz.Kürt meselesinde artık bu toplum gerçekten bir vicdan ittifakı noktasına yaklaştı.İslami kesim hatta milliyetçi kesim içinden Kürt meselesinde en devlet diliyle konuşan gruplar ve kişiler bile artık sivil,özgürlükçü ve demokrat bir çözüm zemininde ittifak edebiliyorlar.Abant platformunun Kürt sorununu konuştuğu toplantı sonrası açıklanan sonuç metni şu an yakaladığımız olumlu seviyeyi göstermesi açısından güzel bir örnekti.Abant'ın sonuç metni öyle hem devlete selam çakalım hem de demokrat gibi duralım tonunda olmayan net öneriler sunan açık,içten ve vicdan merkezli bir metindi.15 sene evvel bambaşka konumlarda olan aydınların bile net ve cesur duruşları,yaşadıkları bu ahlaki dönüşüm

Türkiye adına umut vericiydi. Alevi meselesinde bu ittifak noktasından maalesef uzağız. Bu uzaklık nasıl aşılabılır, bunu başka yazılarda da işleyeceğim ama şimdi Ergenekon bağlamına döneyim...

Türk solunun Ergenekonu

Bu terör çetesi kendine Ergenekon adını takmış diye biz de öyle diyoruz ama başka zamanlarda da başka isimler almış, kendini farklı adlandırmış bir yapılanma bu. Bu yapılanma zaman içinde hangi aktörlerle çalışmıştır, ne yönde, kime karşı, nasıl eylemler gerçekleştirmiştir, bunu zamanla hem hukuki soruşturma bağlamında hem de işin sonuna kadar gitmekten çekinmeyecek titiz gazetecilik araştırmalarıyla umarım öğrenebiliriz. Kamuoyunda kimin nerde, ne zaman, ne yaptığı konusunun belirsizliği ve dellilendirilemeyeceği öne sürülerek suyu bulandırmaya çalışan çok sayıda kişi ve kurum var. Maalesef bu yönde davrananlara kendine özgürlükçü-sol diyen kimi kesimler de dahiller. Saçmasapan obsesyonları ve ideolojik körlükleri sebebiyle bu olayı iki tarafın kapışması gibi görmekten ne çekiniyor ne de utanıyorlar. Ergenekon sürecini hafifsetebilecek tavırların içindeler. Ben tabii buna şaşırmış değilim. **Aynı aktörlerin 27 Nisan muhtırası sonrası göçmelerine, "Ne şeriat, ne darbe" gibi kaypak tavırlar içine girmelerine de şaşırmamıştım. Türk solunun özündeki zihinsel ve vicdani problemlere bu sütunlarda 68 tartışmaları vesilesiyle de epey işaret ettim. Hele ki bu Ergenekon yapılanması, Chavez gibi sol/sosyalist niteliği belirgin bir darbe girişimi yapma amacıyla olsaydı bu destabilizasyon planları "emekçi halktan yana sosyalist bir rejim" için olsaydı, bu "ne Ergenekon ne AKP" gibi kamuflaj laflarını da duymazdık, böyle kutsal bir amaç için her türlü şeyin yapılabilmesini meşru görecektik. Ergenekon yandaşı özgürlükçü-sol'u o zaman net biçimde görürdük, buna kimsenin kuşkusu olmasın.** Ayrıca Halil Berktaş Türk solunun da ötesinde evrensel seviyede örnekleyerek sol/sosyalist pozisyonun temelinden kaynaklanan sakatlıkları Taraf'daki sütununda sistematik olarak tasvir ediyor. O yazılar da dikkatle okunmalı. İşte o problemler ve sakatlıklar böyle kriz anlarında daha da berraklaşıyor ve Türk solu istisnalar haricinde her zaman olduğu gibi yine egemen zihniyete hizmet etmek işlevini görüyor. Geçmişte çok ciddi acılar çekmiş bir insan malzemesinin, o acıları mümkün kılan zihniyete halen ve halen hizmet eden tavırlar içinde olması hem çok trajik ve üzücü, hem de çok aptalca ve ahmakça. Ama neyse ki bu konu özelinde geçmişten ders çıkarabilmiş bir Türk sosyalisti şu an mecliste milletvekili. Ufuk Uras son dönem performansıyla bu ülkenin basiret ve sağduyu sahibi tüm insanların sevgisini kazanıyor. Hem Ergenekon soruşturması hem de darbe günlükleriyle açığa çıkan iddialar bağlamında çok samimi bir çaba veriyor. Uras zamanında "Ne Refahyol, ne hazırol" gibi yanlış bir sloganı benimsemiş ve Susurluk'un örtbas edilmesi yönündeki iradenin tam da arzuladığı bir şekilde davranmıştı. Bugün birçok fikirdaşıyla aynı hataya düşmemesi gerçekten takdir edilesi bir durum. **Bu araştırma talebinin AKP tarafından zerre destek görmemesi de ayrı bir problem. İşte AKP bu türden birçok siyasi dirayet hatalarını yapabilen bir parti fakat bu dirayet hatalarıyla kendince belirledikleri milli menfaatler uğruna ülkenin geleceğini karartacak planları yapan silahlı bir çete zihniyetini aynı kefeye koymak affedilebilir bir tutum değil. Neyse ki Ufuk Uras bu körlükte ve ideolojik saplanmışlıkta değil, o açıdan hakkını teslim etmek gerekir.**

Zihniyet meselesi

Dahası fiili örgüt isimleri, yönetim şemaları, kimin kimi vurduğu, kime vurdurduğu, yakalanan bombaları falan bir yana koyalım. Bu somut bulgular özelinde konuşma zemini konuyu saptırmak isteyen birçok insanın eline koz veriyor. "O mu yaptı, bu mu yaptı somut delil var mı, Ergenekon ismi efsane mi gerçek mi, daha iddianame belli değil" lafları edilirken özsel boyut gözlerden kaçırılıyor... Soru şudur: Bu ülkede "milli menfaatler" gereği, "devletin bekası" gereği yada şu yada bu sebeple devletin kendi içindeki derin bir yapılanma aracılığıyla gerektiğinde hukuk dışına çıkan eylemler yapabilmesini meşru görüyormuyuz? Örnek bir olay olarak Behçet Cantürk cinayeti meselesinde soru zaten Türk derin

yapılanmasının bu cinayeti işleyip işlemediği değildir. Hangi görüşte olursa olsun bu konuyu biraz bilen herkesin kafasında bu sorunun cevabı nettir. Mesele bu infazın meşru görülüp görülmemesi meselesidir. Dürüst bir şekilde itiraf edersek bir sürü insan, kesim, grup bunu halen meşru görüyor. Bu yapılmıyorsa bazı şeyler durdurulamayacaktı, ülke bölünecekti diyor, Cantürk bir uyuşturucu tüccarıydı ve hukuk yoluyla engellenemiyordu diyor, bunlar yapılmak zorundaydı diyor... Ben böyle diyenlere de direkt yüklenilmemesi gerektiği kanaatindeyim. Çünkü böyle bir “siyaseten doğru” ortamı yaratınca insanlar rüyaya yöneliyor. O rüya da işte yukarıda bahsettiğim somut bulgular üzerinden daha sürecin başında olmamızın da görece avantajıyla onları suyu bulandırmak yoluna itiyor. Dürüstçe ve içten konuşalım, kimse öncül olarak kimseyi kınamasın herşey saklanmadan açıkça söylensin ve diyalog olarsa öyle başlasın. **Olay temelde bir zihniyet meselesidir. Ergenekon ismi de önemli değildir. Mesele birtakım kutsal kabul edilen hedefler, davalar uğruna somut kanıyla canıyla insanların feda edilip edilemeyeceği meselesidir. Hiçbir şart ve koşulda edilemez diyebilen bu toplumda kaç insan vardır? Ergenekon denilen bu yapılanmaya karşı çıkarken bile kafasındaki kutsal uğruna Ergenekon benzeri yöntemlere onay verecek kaç muhalif vardır bu ülkede?**

Ortada bir Türk devlet zihniyeti var. İster ergenekon deyin ister başka şey, bu zihniyet kendi kontrolünde bir derin yapılanmaya ideolojik yapısı gereği ihtiyaç duyan bir zihniyet. Dolayısıyla Türk derin yapılanması, Türk devlet zihniyetinin yeraltı örgütlenmesi boyutunda tezahüründen başka birşey değildir. Bu yapılanma konjontür gereği her fikir ve gruptan adamı da bünyesine katar, istifade eder sonra da yeri gelirse infaz eder, bunu da bu zamana kadar “başarılı” şekilde yaptığı açık. Aslında bu zihniyet bugüne kadar başarısını kendine sözde muhalif olan grupların en az kendi kadar insansız ve ahlaksız bir bakış açısına sahip olması nedeniyle sürdürdü... Başarısını sürdürüp sürdüremeyeceği de onun karşısında yer alanların alternatif Ergenekon zihniyetinde olmayıp, gerçek anlamıyla bir insanlık ve vicdan zemininde olup olmamalarına bağlı...

Madımak'ı devletin diliyle anmayalım! (Rasim Ozan Kütahyalı)

2 Temmuz yaklaşıyor...Bundan 15 yıl önce 2 Temmuz günü Cumhuriyet tarihinin en karanlık,en utanç verici günlerinden biri yaşandı.Sivas'ın Madımak otelinde 37 kişi yakılarak,dumanlar arasında boğularak katledildi.Bu katliamın 15.yılında 5 büyük Alevi örgütü ve yine birçok sivil toplum girişimi geniş bir katılımı orada olacak,bu katliamı unutmamak ve unutturmamak için orada olacaklar.Ben de 2 Temmuz günü bir aksilik olmazsa orada olacağım.**Ben de bu utanç verici katliamı toplum olarak unutmamıza,bu kıyım olmamış gibi yapıp yaşamaya devam etmemize tüm kalbimle itiraz ediyorum!Bu ahlaksızca bir unutma arzusu çünkü...**Dahası bu katliamın olduğu o günden itibaren

“üzülmek” ve “acı duymak” gibi en yalın hislerin bile bu olay etrafında Türk devlet aktörlerince yeterince ifade edilmediğini düşünüyorum.Dönemin özellikle sağ kanattaki politikacılarının hemen hepsi -iktidardaki,muhalefetteki ve Çankaya'daki dahil-insanlıktan nasibini bir zerre almamış açıklamalar yaptılar,yapabildiler.Türkiye Alevi toplumu kendi geleneksel bilgeliklerine uygun olarak geniş kesimleriyle bu konuda son derece mütevekkil,sabırlı ve sağduyu davrandı.**Başka bir ülkede böyle bir katliamın ardından devlet yönetiminde olanlar bu kadar aymaz ve umursamaz davransa,siyasi partiler üzüntü ve özür yönünde dahi açıklama yapmasalar,hiçbirsey yaşanmamış gibi davransalar karşı-misilleme saldırılarla iş çıkırından çıkabilirdi.**Oysa Aleviler,ölülerini gömdüler ve matemlerini içlerinde yaşadılar büyük bir bilgelikle.Aslına bakılırsa Alevi toplumunun da çoğu esas itibariyle bu olayı hatırlayıp(ve Maraş,Çorum gibi benzer katliamları hatırlayıp) yeniden üzülmek istemiyor,hatırlayınca bu toplumun Sünnilerinin ciddi kısmında kökleri derinde olan Alevifobya ile karşılaşacaklarını biliyorlar çünkü.Fakat üstünü ört,ört bu nereye kadar gidecek?!...78'de Maraş da patladı,devamında Çorum geldi,93'de Sivas da patladı,95'de Gazi mahallesi olayında patlamanın eşiğinden döndü.Uzun bir süredir Alevi meselesi diğer gündemdeki meselelere kıyasla gerilerde kalıyor.Alevilik etrafında konuşulursa da Alevilerin hayata geçirilmesi fazlasıyla gecikmiş-hepsi de çok haklı olan-hukuksal taleplerinden bahsediliyor.Fakat Cemevlerine

ücretsiz su ve elektrik verilmesi gibi basit bir idari tasarrufun bile bir türlü yapılamadığı bir ülke burası. **Türk devlet zihniyeti de, o zihniyetin her tür gayrimeşru yöntemi kullanarak devirmek ve yoketmek istediği AKP hükümeti de bu konuya bakışta yekvücut haline gelebiliyor. AKP bu konuda kendini yoketmek isteyen gücün yedeğine girebiliyor.** Başbakan Erdoğan iki gün önce, kendi Alevi milletvekillerinin verdiği soru önergesine tam devlet jargonuyla bir yanıt verdi. Aleviliği devlet zihniyetinin diliyle dışardan tanımlamaya kalktı. Sünni-dindarlığın her türlü tezahürünü irtica görüp mücadele etmek için hukuk falan tanımayan Yargı kurumları da, irticaya karşı müttefikimiz diye sırtlarını sıvazladıkları Alevi toplumunun sıra haklarına ve tanınma talebine gelince köktenci bir bağnazlıkla Aleviliği kendi tanımlamaya kalkıyor... **Bu ülkede Alevilik mevzu bahis olunca, Tayyip Erdoğan Kemalist, Yaşar Büyükanıt ise bir anda İslamcı oluveriyor, aralarında fark kalmıyor...** Bu ülkenin trajik düzeni de böyle sürüp gidiyor işte...

Devlet zihniyetinin kullandığı Sivas

Neyse biz yeniden Sivas'a dönelim, evet Sivas anılmalı, Sivas unutulmamalı ve unutturulmamalı... Ama tıpkı Denizler ve Türk 68'i meselesinde olması gerektiği gibi bugün için, yaşadığımız bu konjonktür için insanlık dersleri çıkarılarak anılmalı, bir daha böyle trajedilerin yaşanmaması amacıyla anılmalı... Bu vahşi katliamın olmasına göz göre göre seyirci kalan, hatta böyle bir katliamın olmasını kışkırtan Türk devlet zihniyetinin özünü anlama dersi olmalı bu ülkenin tüm ahlak ve vicdan sahibi insanları için Sivas... 2 Temmuz katliamı maalesef şu ana kadar Alevilerin diri diri yakılmasına seyirci kalan Türk devlet zihniyetinin tam da arzuladığı yönde bir dil ve söylemle anıldı... Katledilen Alevi aydınlar, statükonun egemenliğini sürdürebilmek için tezgahlamak istediği yeni çatışmanın (laik-islami) tetikleyici fişegi olarak kullanılmak istendi. Yakılan insanlarımız Türk devlet zihniyetinin zenciye zenciye kırdırtarak gücünü sağlamlaştırma politikasının aracı ve payandası haline getirildiler. Bu operasyon da büyük ölçüde başarılı oldu maalesef. Böyle bir katliam, orada yakılan insanları bu ülkenin makbul yurttaşı görmeyen ahlaksız bir zihniyet tarafından kendi güç konsolidasyonu için kullanılabildi, tüm toplum olarak bizler de buna göz yumduk, gerçekten çok üzücü ve utanç verici bir durum bu...

Alevifobya bu ülkede büyük sorundur

Evet, yukarıda da değindiğim gibi Alevilik meselesi, özü itibarıyla toplumsal bir mesele... Şu an Kürt meselesi ve laiklik meselesi bu ülkenin gündeminde çok daha fazla konuşulan mevzular, fakat bu iki mesele de özü itibarıyla siyasal nitelikte meselelerdir. Türk devlet zihniyeti özellikle son 5 yıldır psikolojik harp taktiklerinin her türünü uygulayarak bu iki meseleyi de toplumsal yarılma hattı haline getirmek için az gayret sarfetmiyor ama bu toplum şükür henüz o aşamaya gelmedi. Kürt meselesinde tehlike sinyalleri çalmıyor değil ama en azından Türkler ve Kürtler arası tarihsel anlamda derinlere dayanan bir etnik nefret yok, bu son derece "modern" bir durum, ama artık böyle birşey yok değil, bu Kürt meselesinin toplumsallaşması ihtimaline dair de ileride yazacağım... **Alevi meselesine döndüğümüz zaman ise itiraf etmek zorundayız ki, toplumumuz için bu mesele kökü derinlere dayanan bir toplumsal ayrışma hattını ifade eden bir meseledir, hatta adını koyalım bu bir Alevifobya sorunudur...** Bu toplumda egemen Sünni çoğunluğun ciddi bir bölümünde kökleri derin bir Alevifobya histerisi vardır... Ve bana göre Türkiye'nin en ama en önemli toplumsal nitelikli meselesi de budur. Ne Kürt meselesi ne başka birşey toplumsal anlamda bu problemin içinde barındırdığı tehlike potansiyeliyle kıyaslanamaz... Bugün laik yaşam tarzına sahip olan, aile kökenleri Sünni olan birçok insanda da biraz eşelerseniz bu Alevifobya'yı görebiliyorsunuz. Nitekim makbul vatandaş tipi LAST (Laik yaşam tarzına sahip Sünni Türk) olan, kurucu temelleri bu kimlik ekseninde atılmış, bu LAST kimliğin egemen olması üzerinden inşa edilmiş bir devlet zihniyetine sahibiz. Sabah akşam laiklik obsesyonu içinde dört dönen Sünni kökenli egemenler için başörtülü bir kadın da, kimliğinin tanınması talebinde olan bir Alevi yurttaşımız da aynı şekilde makbul değildir... Ancak belli konjonktürlerde

bazen Sünni-dindarlar bazen de Aleviler bu devlet zihniyeti için geçici müttefik olabilir.Bu ittifak zamanı geldiğinde iptal edilir ve Alevilere de Sünni dindarlara da gerektiği vakit devlet tarafından hadleri bildirilir,hatta bu bildirilecek had bizzat zenci kabul edilen bu kesimleri birbirilerine karşı tetikçi olarak kullanmak suretiyle yaptırılabilir,egemen zihniyet zaiyat da vermeden amacına ulaşır,gücünü artırarak yoluna devam eder...**Türk devlet zihniyetinin özü budur,bu zihniyet devletin bekasını bu sayede sürdürebileceği gibi insansız,vicdansız ve ahlaksız bir bakış açısında sahiptir...**Sivas katliamında da bu zihniyet tekrarlanmıştır...Yakın zamanda Malatya katliamında da bu zihniyet tekrarlanmıştır,Şemdinli de bu zihniyet tekrarlanmıştır.Hrant katledilirken de,Denizler asılırken de,Menderesler asılırken de,80 öncesi hergün her kanatta insanlar katledilirken de aynı zihniyet tekrarlanmıştır...

Yananlar ikinci kez katlediliyor

Sivas katliamını anarken bu zihniyetin amacına hizmet ederek,tam o zihniyetin istediği gibi “şariat isteyenlere karşı laik cumhuriyet rejimini savunmak” ekseninde bu katliamı anmak,o yakılan insanları bir daha yakmak,bir daha katletmek demektir...Açık söylüyorum,iyiniyetli bile olursa gaflet yada körlük sebebiyle bu vahşi katliama ortaklık etmek demektir böyle bir yaklaşım...Dahası olayın özünü de saptırmaktır,ve açıkça olayın “Alevilik” boyutunu örtbas etmektir,bu anlamıyla Alevi kimliğine yönelik de bir ihanettir...Genco Erkal’ın “Sivas 93” adlı piyesi Alevileri devlet zihniyetinin vasıtası haline getiren bu çarpık ve ahlakdışı yaklaşımı net biçimde örneklemektedir,bu katliamı anan birçok kitap da aynısını arlanmazca hala yapabilmektedir...O insanlar “laik cumhuriyet yandaşı” oldukları için değil,Alevi olduğu için yakıldılar...O gözüdönmüş kalabalık Pir Sultan Abdal’ı “laik cumhuriyetin savunucusu” olarak gördüklerinden mi Pir Sultan’ın heykeli yakıldı?Pir Sultan bir Alevi inanç önderiydi,bir Alevi ozanıydı,o sebeple o heykel yıkıldı,Sivas sokaklarında sürüklendi sonra da yakıldı.Burada direkt Aleviliği hedef alan toplumsal bir nefret ve bu nefretin açığa çıktığı bir cinnet hali var.Aynı şey 1978’in Maraş’ında da yaşanmıştı.Kürt meselesi bağlamında yaşadığımız,güvenlik güçleriyle toplumun karşı karşıya olduğu,çatıştığı durumdan farklı ve çok daha korkunç birşey hem Maraş da hem Sivas da yaşanan.Maraş da komşunun komşuyu,esnafın karşı sokaktaki esnafı boğazlamaya girişmesi gibi bir dehşet yaşandı bu ülkede.Sivas da bundan da korkunç bir durum vardı.Evet her iki katliamda da açık bir provokasyon olduğunu biliyoruz,Sivas da kitle dağılmak üzereyken bile,o kitlenin dağılmasını önleyip sistemli biçimde Madımak oteline yönlendiren kişilerin olduğunu tüm tanıklar söylüyor.O hiç yakalanamayan yada yakalanırsa da hep delil yetersizliğinden çıkan kişiler Maraşta da vardı.Fakat burada benim özellikle önemseydiğim şey ortada bir küçük provakasyonla iç savaş çıkartılabilecek bir zeminin var olmasıdır.Esas toplumsal meselemiz,esas insanlık meselemiz,ahlak meselemiz budur.Bu zemin oldukça sürekli tasvir etmeye çalıştığım o devlet zihniyeti kendini takviye edecek kaynakları bulacaktır...**Özellikle İslami endişe sahibi aydınlar,İslami kanaat önderleri bu ülkenin Sünni-dindarlarının ciddi bölümünün bir derecede Alevifobya histerisine sahip olduğu gerçeğini kabul ederek,bu mesele üzerinde ısrarla durmak zorundadır.Bu ahlak,vicdan ve insanlığın da bir gereğidir...**Bilmeliyiz ki bu ülkede başörtülü oluşu sebebiyle hastane kapısında ölüme terk edilen Medine Bircan’larla,Madımak’ta Alevi olduğu için yakılan Hasret Gültekin’lerin,Bidon kafalıları denilip üniversite önlerinde aşağılanan,okula sokulmayan dindarlarla,mum söndü oynayanlar diye alay edilen Alevilerin kaderi aynı noktada buluşmaktadır...Kızılbaş ve Sıkmabaş diye aşağılama amaçlı sözlerle anılıp,küçümsenen insanların kaderi aynıdır,aynı devlet zihniyeti tarafından aşağılanmaktadır,aynı devlet zihniyeti tarafından bu iki kimliğe sahip insanlarımız da makbul yurttaş sayılmamaktadır...Geçtiğimiz 85 yıl içinde yeri gelince bu zihniyet bu kimliklere sahip yurttaşlarımızı yanına çekmiş,işini gördürmüş,sonra da yoluna devam etmiştir...**2 Temmuz 93 katliamını da bu hakikatler ışığında kim olursak olalım,nerden gelirsek gelelim insanlık ortak paydasında anmalıyız,orda yananları ve tüm Alevi yurttaşlarımızı zenci olarak kabul eden egemen zihniyetin diliyle ve söylemiyle 2 Temmuz katliamını anmak ben de mide bulantısı yaratıyor...**Tüm Alevi bilgelerinin ve insanlık birikimimizin bütün bilgelerinin bizlere öğrettiği

adaletin,hakkaniyetin,ahlakın,erdemini diliyle analım 2 Temmuz'u...Başkasına yapılan haksızlığın derecesini hesap etmeden,"Bize yapılan şu kadardı,size yapılan bu kadardı" demeden,zulüm görene "Siz aslında şöylesiniz,fakat şimdi şundan şöyle davranıyorsunuz" gibi sözler sarfetmeden,kime hangi derece yapılırsa yapılsın "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır" deme erdemini göstererek Sünnisiyle Alevisiyle bir insanlık dersi haline getirerek beraber anabilsek Sivas'ı,bu duygularla buluşabilsek keşke Madımak'ın önünde,bu 2 Temmuz...Bu ülkede bu çok mu zor gerçekten?

Ergenekon Failleri, Madımak Katilleri (Rasim Ozan Kütahyalı)

Geçtiğimiz haftaı bir yandan Madımak katliamının 15.yılı anılırken bir yandan da cumhuriyet tarihinin belki de en önemli davasında çok kritik gelişmeler yaşandı.Ergenekon soruşturmasında yaşananlar “sonuna kadar” gidilebileceği yönündeki umutları tazeledi.Fakat 1 Temmuz sabahından itibaren bu olumlu süreç başlarken,hemen arkasından gelen 2 Temmuz da,Madımak katliamının anılması yine büyük oranda egemen zihniyetin arzuladığı yönde gerçekleşti.Geçen hafta aslında çok da ümitvar ol(a)madan “Madımak’ı devletin diliyle anmayalım” diye çağrı yapmışım.Kara gün 2 Temmuz’un 15.yılı,istisnai değerli konuşmalar dışında,yine devlet diliyle anıldı,yine 35 insanımızın diri diri yakıldığı bu kara gün,bir gün önce gözaltına alınanların zihniyetiyle,Ergenekon çetesinin egemen söylemiyle anıldı...Neredeyse bazı kimseler Madımak katliamıyla,çete soruşturması gereği gözaltına alınanları aynı “haksızlık” ekseninde andı.Buna bizzat şahit oldum.Katliamı sözde anmaya gelmiş bu ya ahmak ya alçak zihniyet öyle bir kurgu kuruyor ki;Ortada “gerici-şeriatçı” bir yapı var,bu gerici yapı Madımak’ı yakıyor,Alevileri katlediyor,Ergenekon çetesi bağlamında gözaltına almaları yapan da aynı yapı.Sudan bahanelerle “vatansever” insanlar gözaltına alınıyor.Dün Madımak’ı yakanlar bugün de “Ergenekon tertibi”ni yapıyor...Utanmadan bunları bangır bangır söyleyerek katliamı sözde anmaya gelenler vardı orda.Böyle sapkınca ve alçakça sözler duydum ve açıkçası midem bulandı...Türkiye Alevi toplumu bunları haketmiyor,Aleviler bu acının,bu katliamın bu derece istismar edilmesine daha fazla dayanamazlar,dayanamalılar...**Bu katliamın anılmasını bile ahlaksızca dünya görüşleri için payanda yapmaya kalkan zihniyet bizzat o insanların yanmasına seyirci kalan,dahası böyle bir katliamın olmasını kışkırtan,güç temerküz etmek için toplumsal çatışmanın şiddetlenmesini işlevsel bulan zihniyettir...Bu zihniyettir ki bu toplumun gerçek anlamda kara deliği olan Alevifobia histerisinden zihni ve kalbi sakatlanmış kitleleri kışkırtmış,yönlendirmiş ve gözü dönmüş kitle bu kıyımı yaparken de seyretmiştir...**

Aslında Kemalist söylemden en etkilenmiş, en damardan Kemalist cümleleri sarf edebilen Aleviler bile sezgisel olarak kendini araç olarak kullanmak isteyen bu zihniyetin farkında. Ben bunu hep gözlemliyorum. Bu ülkenin sahici özgürlükçü-demokratları bu noktayı iyi bilmelidir. Tüm Aleviler, hiçbir şekilde yaşananlara müdahale etmeyen devletin güvenlik güçlerini iyi biliyorlar... O kıyımcı kitlenin bazı köktendinci sloganlarını hatırladıkları kadar “En büyük asker bizim asker” diye insanlar yanarken dakikalarca bağırıldığını da hatırlıyorlar, bunları bizzat anlatan, aktaran onlar... 2 Temmuz katliamı olurken, insanlar alenen herkesin gözü önünde diri diri yanarken, bölge askeri yetkilisinin ısrarla asker göndermek istemediğini, gönderilen askerlerin hiçbirşey yapmadan o kitle etrafında bekletildiğini, askerlerin başındaki komutanın gözü dönmüş kitleyle gayet yakın diyalog içine girdiğini ve kıyımcı kitlenin de buna karşılık yukarıda zikrettiğim “En büyük asker bizim asker” diye bağırıldığı gerçeği Kemalist söylemden en etkilenmiş Alevinin bile çakılı biçimde zihninde duruyor, sonrasında ilgili askeri yetkililerin “görevi ihmal”den dahi ceza almadığını da biliyorlar... Aynı şekilde yargılanma sürecinde özellikle ilk 5 yıl içinde yaşanan pespayelikler akıllarından çıkmıyor. Hem güvenlik hem yargı mensuplarının nerdeyse yakılan insanları “halkı galeyana tahrik ve teşvik” gerekçesiyle suçlayan tavırları akıllarından çıkmıyor. Kıyımcıların mahkemedeki ifadelerinde nasıl dağılmak üzereyken Madımak oteline doğru üniformalı kişilerce yönlendirildiklerini anlatmaları, birilerinden garanti almışcasına özgüvenli tavırları ve buna yönelik güvenlik mensuplarının kabullenici suskunluğu akıllarından çıkmıyor... Zaten o günü yaşayanlar yalın biçimde yaşadıklarını, sadece yaşadıklarını aktardıkça, Alevileri kendi ulusalcı/devletçi iğrenç ideolojileri için araç olarak kullanan o dilin dışında sahici bir dille, gerçek resimle karşı karşıya kalıyorsunuz... Öte yandan hem katledilmiş insanların yakınlarının hem de genel olarak bu ülkenin Alevilerinin sadece devletten değil toplumdan da yana dertleri var. Merhum Hasret Gültekin’in eşi bu bağlamda herkesin yüreğine dokunan ve özü çok doğru bir konuşma yaptı. Alevilerin toplumdan yana ifade ettikleri dertlerin çok haklı bir zemine dayandığını geçen hafta da belirttim. Bu ülkede 24 yıldır fiilen silahların konuştuğu bir mesele olmasına rağmen, Kürt meselesi bağlamında derinlerden gelen bir toplumsal nefret olduğunu söyleyemeyiz. Bu toplumda dedesinden, büyükdedesinden Kürtlere yönelik kategorik düşmanlığı ve bir tip ırkçılığı devralmış bir tane bile aile bulamazsınız. Zaten silahların konuşmasına rağmen, bir dolu haksızlıklara rağmen Türklerle Kürtler arası halk bazında fiili çatışmalar yaşanmamasının sebebi de budur. Herşeye, her türlü kışkırtmaya rağmen bu toplum o mesele ekseninde karşılıklı sağduyuyu korumasını-şu ana kadar- bilmiştir. Şu andan sonrası için hiçbirşey garanti değildir, çünkü eski Türkiye yerinde durmuyor, onu da belirtiyim. Fakat Kürt meselesi etrafında atalardan devralınan bir etnik nefret olmadığı çok açık. Alevi meselesi bağlamında ise benzer birşey söylemek apaçık kendini kandırmaktır, bunu söylemek tamamen riya olur... **Bu ülkede ciddi bir nüfus atalarından, dedelerinden türlü sözlerle Alevilere karşı sevgisizlik ve güvensizlik dolu önyargıları zihinsel miras olarak devralmıştır. Modernleşme/kentleşme hercümerci içinde bu olumsuz miras daha da keskinleşmiştir. Bu önyargıların “yönetmek için istikrarsızlığı diri tut” mantığının aygıtlarınca sistematik olarak beslendiği de çok açıktır ama olmayan bir nefret yaratılmış değil, olan bir zemin çatışmaya ve kitlesel kıyımlara kadar gidebilecek noktaya evrilmiştir.** İsrarla altını çiziyorum ki Türkiye Sünni toplumunun hepsinde değil ama ciddi bir kısmında derecesi değişmekle beraber bir Alevifobia histerisi vardır. Bu toplumda böyle bir potansiyel vardır. “Halkımızın hiçbir sorunu yoktur, yüzyıllardır Alevisi Sünnisi barış içinde kardeşçe kaynaşmış halde birlikte yaşıyorlardı, bunlar dışarıdan gelen nifaklar” söylemi Alevilik bağlamında büsbütün yalandır. **Modernleşme travmasını yaşamadığımız yıllarda da halkımız birbirlerinden tecrit edilmiş halde, temas kurmadan ayrı köylerde yaşıyordu. Köyler arası akıl almaz ayrımcılık ve kategorik olarak dışlayıcılık içeren hikayelerin ve hurafelerin dolaştığını biliyoruz. Bunları inkar etmek ileride yaşayabileceğimiz başka çatışmaların ve kıyımların önünü açmaktan başka işlev göremez.** Bugün de bu Alevifobia kaynaklı toplumsal kara delikler Sivas şehri özelinde de bitmiş değil. Toplumun nabzını tuttuğunuzda bunu görebiliyorsunuz. 2 Temmuz anmalarına Sivas valisi gelerek çok doğru ve ahlaklı birşey söyledi. “Utanç vesikası olarak duran et lokantasının talepsizlikten otomatikman kapanması gerekir. Fakat insanlar

buraya gitmeye devam ediyor” dedi vali.Sivas’ın kalan az sayıdaki Alevi toplumu 2 Temmuz haftalarında lokantaya özellikle rağbetin arttığı yönünde gözlemlerini ifade ediyorlar.Bu doğruysa korkunç birşey.Hissettiğim kadarıyla gayet Sünni dindar bir kimliğe sahip olan vali bey de vicdani bir ortak zeminde bu katliamı anabilmek noktasında birşeyler yapmak istiyor ama anladığım kadarıyla hiç toplumsal destek görmüyormuş.Bu sebeple de sitemkar bir havası vardı valinin.**Gerçekten İslami düşünce sahibi belli başlı kanaat önderlerine bu noktada ciddi bir ahlaki sorumluluk düşmektedir.Bu kişilerin önde gelenlerinden biri olan Hayrettin Karaman hocanın,maalesef şu an yaptığı gibi “Bu mevzuu anmayalım,unutalım” demesi çok çok yanlış bir tutum.Tam aksine Hayrettin hocanın hekesin saygı duyduğu muteber bir alim olarak geniş Sünni kitlelerin bu konuda kendini sorgulamasını teşvik etmesi gerekir.İnsani ve İslami olan tavır da budur.**Elbette işin Alevi toplumu kısmında da Kemalizme ve Marksizm-Leninizme zihinlerini rehin ederek Aleviliği araçsallaştıran çok sayıda Alevi aydını ve kurumu var.Devletin egemen söyleminin Aleviler bazında operasyonel bir başarı kazandığı çok açık.Genco Erkal ve Fazıl Say gibi isimlerin Madımak’ı anmaları tam bu ulusalcı/devletçi tezgah mantığına uyuyor,Aleviler için en büyük tehlike Erkal ve Say zihniyetinde isimlerdir.Ama toplum olumlu yönde de değişiyor ve yeni kuşakta bu gerçeği gören ve kendi mağduriyetinden hareketle Türk devlet zihniyetinin mağdur ettiği tüm kesimleri kapsayabilen bir erdem zemininde hareket eden sivil toplum kuruluşları ve aydınlar her kesimde sayıca artıyor.Geçenlerde tam anlamıyla özgürlükçü-demokrat sivil anayasa çağrısında bulunan Alevi dernekleri ve aydınları buna örnektir.Alevi aydınları öncülüğünde kurulan *Yüzleşme Derneği* gibi “Unutalım,anmayalım” çizgisinin tam karşısında “Anarak ve yüzleşerek hepimiz için insanlık ve ahlak dersleri çıkaralım” diyen yüzakı niteliğinde kurumlar var.Murat Aksoy,Cafer Solgun,İlhan Döğüş gibi yeni kuşak Alevi aydınlar tavizsiz özgürlükçü-demokrat bir çizgideyken bir yandan kendi içinden geldikleri toplumun da iç çelişkilerini,problemlerini,gelgitlerini de cesurca eleştiriyor.İslami kanatta da Türk devlet zihniyetinin “Kürt’e karşı Türk,Gayrimüslime karşı İslami,Aleviye karşı Sünni,Sünniye karşı da Laikçi” politikasını yetkinlikle tespit eden ve buna karşı herkesin özgürlüklerini aynı ahlaki inançla savunan Havva Yılmaz,Hilal Kaplan,Neslihan Akbulut,Süeyb Ögüt gibi yeni kuşak müslüman aydınlar hızla artıyor.Yine Sadık Yalsızuçanlar bu bağlamda çok değerli bir isim.Toplumumuz ve ülkemiz adına yarına daha fazla umutla bakmamızı sağlayanlar “Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır” sözünün gereğini sonuna kadar yerine getirebilen,içinden geldiği kesime bakarken sert,kendi gibi olmayan başkalarına bakarken de olabildiğince yumuşak olabilen,bu bilge duruşu gösterebilen insanlarımızdır.Ülkemizde böyle insanlar,böyle sivil oluşumlar şükür ki artıyor.Daha da artacaktır diye umuyorum.

Eskiden kalma alışkanlıklarını sürdüren,kendine haksızlık yapıldığında feveran edip ötekilerin mağduriyetinde devlet tarafında saf tutan,başkalarının hak taleplerine karşı devlet diliyle konuşan ikiyüzlü aydınları ve kurumları bu ülke,her kesimiyle artık tasfiye edebilmeli.Bu ahlaksız ve ahmakça zihniyetin Alevi olanı yada İslami olanı yok.Sağcısı solcusu,Türk’ü Kürt’ü yok bu kafanın.Bu kafa ahmakça bir kafadır.Bu kafa bugün Ergenekon dediğimiz geçmişte Gladio ve Kontrgerilla gibi adlarla karşımıza çıkan,adı değişse de özü aynı kolektivist,aynı insansız bakışta sabit olan zihniyete hizmet etmekten başka işlev görmez.Unutmayalım Ergenekon zihniyeti her zaman böyle “içeriden” adamları,kendine yandaş zencileri yanına destek almak zorundadır.Öbür türlü yaşayamayacağını,ayakta kalamayacağını bu zihniyet çok iyi bilir.Maalesef Ergenekon zihniyeti(ki bu esasen Türk devlet zihniyetidir) bu 85 yıl boyunca bu ahmaklığa sahip zencileri bulmakta hiç zorlanmamıştır.Hala da buluyor,Ergenekon bahçesinde bir kenarda bile olsa “çiçek” olmak hevesiyle yananlar hala var.Darbe planlarıyla devrilmek istenen AK Parti ve en başta Tayyip Erdoğan bunu iyi görmelidir.AKP içinde de Alevilerin talepleri sözkonusu olduğunda bir anda şahin kesilenlerin yine Ergenekon bahçesinde “çiçek” olmak isteyenlerle aynı kişiler oluşu tesadüf değildir.

Madımak katilleri ile Ergenekon failleri aynı zihniyete sahiptir. Bunlar birbirlerinin varlık zeminini besleyen, birbirlerinin vahşet ateşine karşılıklı odun atarak bizlerin insanlık ve ahlak ateşimizi söndürmek isteyen zihniyetlerdir. Bunlar kendi iktidarlarını sağlama almak için, "Devlet adına" "Vatan adına" "Atatürk adına" "İslam adına" gibi yalan gerekçelerle insan hayatını hiçe sayabilecek bir zihniyet yapısına sahiptirler. Dış boyaları değişebilir ama özleri aynıdır. Bu zihniyet tasfiye edilmedikçe daha çok katliamlar, kıyımlar yaşarız... Daha çok Maraş'lar, Çorum'lar, Sivas'la yaşanır, bu katliamlar kanla beslenen Ergenekon zihniyetinin ayakta kalabilmesi için gereklidir... Bu zihniyeti ancak bir ahlak ve erdem ittifakıyla hep birlikte çökertebiliriz yada yine o zihniyet bu ülkeyi toptan çökertir... İşte tam da bu bağlamda şu an ülke olarak çok önemli bir kavşaktayız...

Alevî şımarıklığı (Katrîn Baskiotis)

"Dersim'deki uçuşlarım daha heyecanlı olmuştur... İnsan evvela bombalarını atıyor, bundan makineli tüfeğe geçiyor. Dersim'deki ilk bombardımanın heyecanını unutamam." (Sabiha Gökçen)

Alevi Kürtleri öldürmenin heyecanını unutamayan bu kadının ismi bir hava alanına verilmiş. Dersim katliamını planlayan, emri veren, sonra "başarılı" katliamcılarını tebrik eden, madalya takan Atatürk'ün ismini taşıyan bir hava alanı daha var. İkisi de İstanbul'da. Sabiha Gökçen katliamı "başarıyla" yönetmiş, **"Dersim semâlarında Ebabil kuşları gibi süzülüp aydınlanma bombalarını halkın üzerine atmış"** 2001 yılında PTT'nin çıkarttığı hatıra posta pulları koleksiyonundan bir pulda bunlar yazıyor. Katliamdan sonra Bursa'da bir mahalle, camisiyle birlikte Sabiha Gökçen'in üzerine tapulanmış. Bugün hâlâ Sabiha Gökçen'in oğlu kiralari topluyormuş.

Resim: Trabzon'daki Atatürk Köşkü'nün girişindeki tabela

Resim: Trabzon'daki Atatürk Köşkü'ndeki harita

Atatürk adını taşıyan caddeler, köprüler, barajlar ve binlerce heykel, portre ne olacak? Aleviler bunların kaldırılmasını da istiyor mu? Yoksa katledilen Türk Alevîler "ötekilere" yani Kürt kökenli Alevîlere kendi ırkları kadar kıymet vermiyorlar mı?

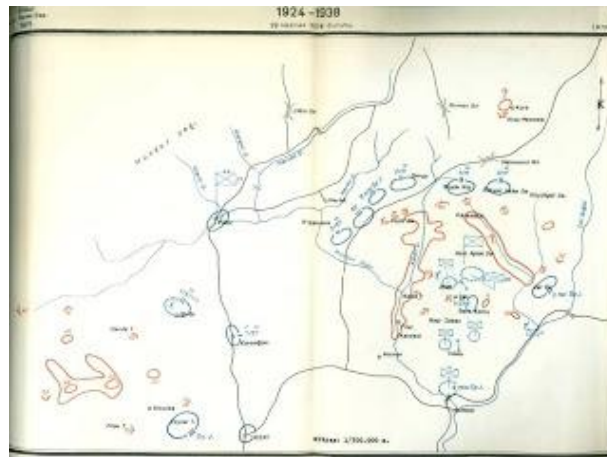
Alevî şımarıklığının bir diğer yüzü de **İsmet İnönü** konusundaki utangaçlıkları(!). [Varlık Vergisi](#) bahanesiyle çalışma kamplarına gönderilen Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler nedense yüce(!) Türk ırkı mensubu olan Alevîleri rahatsız etmiyor. Yavuz Sultan Selim hakkında kopartılan fırtınanın binde birini duymadık. Ne Atatürk ne de İsmet İnönü hakkında. Gasp edilen malların iadesini ise sormuyoruz bile. Görünüşe göre Alevîlerin vicdanı kendilerinden olmayan halkların çığlığını duymaya alışık değil.

Resim: Dersim’de "başarılı" bir katliamcı kurbanın kafasını gururla gösteriyor

Kenan Evren, 27 Mayıs ve OHAL döneminde Kürtlere işkence yapan komutanların isminin verildiği kıışalar... bunlara da Alevîce bir tepki geldiğini görmedim. Belki Alevîlerin dahil olduğu seküler aktivist gruplar vardır ama "**alevî dernekleri / dedeler Atatürk isminden rahatsız**" gibi bir şey duymadım. Umarım yanılıyordumdur. Kısa keseyim, Ey Alevîler! Ya ırk farkı gözetmeden bütün katliamcılara tepki verin ya da Yavuz Sultan Selim’e itiraz etmenin ırkçı ve şımarıkça olduğunu kabul edin.

Resim: 1972 yılında Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığının resmi yayınlarından çıkan "Türkiye Cumhuriyetinde Ayaklanmalar" kitabından Dersim katliamı ile ilgili planlardan biri;

2011'den bir gazete (Kimse "haberim yoktu" demesin diye)

Aleviler Ama Namuslu İnsanlar (Cemile Bayraktar)

Cafer Solgun ile röportaj

Bundan hemen hemen 1 yıl kadar önce yazdığım, [Qua Vadis Ümmet](#) başlıklı yazımın giriş kısmında; din gibi bir olguya sahip-talip olma isteğinin beraberinde bir koruma-kollama hissi doğuracağını ve bunun tarihsel kökenini işlemiştim.

Dinin özüne ait bilgiden (?) mahrum insanların koruma-kollama hevesi içerisinde dine büyük zararlar verdiğini düşünürüm. Bunun nedeni din içerisinde kaynaklanmaz ancak dinin formu ile oynanması sonucu ortaya çıkar.

Bir başka sorun da dini laikleştirme isteği sonucu ortaya çıkar. İzlenimlerim sonucu en büyük zararın bu olduğunu düşünürüm. Zira dinin hükmen varlığını duruma göre kısmen kısırlaştırma ve bunu totaliter bir şekilde olumlama sonu gelemeyecek bir yozlaşmanın başlangıcıdır, dini kendi yorumladığından farklı yorumlayanlara ise zulümdür. Bunun sonucu ise din adına büyük bir dezenformasyondur.

Girizgahta genellediğim bu konuyu özele indirmek isterim;

Son dönem mevcut etkenler nedeniyle arap saçına dönmüş olan Demokratik Açılım'ın bir ayağı olan Alevi Meselesi aslında bahsettiğim iki yönlü sapmanın etken olduğu bir sorundur. Temel olarak laik algıların form vermek için siyaseten sert dokunduğu Aleviler'e, temel sorun olan totaliter laiklik baskısı sonucu oluşan toplumsal baskıda dokunmuştur.

Aleviliğin hem dini boyutu hem de siyasi boyutu mevcuttur. Ancak Aleviliğin bir sorun olmasının temel nedeni yani dini ve sosyal olarak sorun olmasının nedeni bence bahsettiğim totaliter laiklik ya da daha açığı ' tek din, tek millet, tek mezhep ' arzusudur.

Alevilerin çoğunluklu olarak yaşadığı bir bölgede yaşayan Sünni bir arkadaşım oradaki komşularından ve onların iyi olmalarından bahsederken dilinde bir olumlama yapıyor ancak zihnindeki olumsuzluktan kurtulamıyor; "Bizim Alevi komşularımız var, çok iyi insanlar. Aleviler ama namuslular. Allah için hiçbir

kötülüklerini görmedik ama işte pek gelip gitmeyiz, birbirimizin yemeklerini yemiyoruz işte biliyorsun...”

Bir başka Sünni arkadaşım soruyor; “Alevi bir komşumuz var, sık sık yemek getirir ama dökeriz, dinen yeme(me)miz gerekiyor değil mi?”

Başta da belirttiğim gibi Alevilik konusunun hem bir inanç olmasından kaynaklı hem de siyasi olarak üzerinde oynanmasından dolayı iki yönlü bir sorundur. Meselenin hem dini yönünü, hem tarihsel kökenini hem de siyasi olayları konuşmak üzere Yüzleşme Derneği’nin kurucu başkanı, gazeteci-yazar Cafer Solgun ile bir söyleşi yaptık. Büyük acılarımızdan bir acı olan Madımak Olayının yıl dönümünde...

C. B. : Cafer bey sizi biraz tanıyabilir miyiz?

C. S. : Dersimliyim. Uzun yıllar “siyasi” nedenlerle hapiste kaldım; 12 Eylül cuntası yıllarında ve 90’lı yıllarda. PEN Hapishanedeki Yazarlar Komitesi üyesiyim. Cihangir’de Bir Ev ve Gitmek-Kırılma Öyküleri adında öykü kitaplarım ve bir de Duvarlara İnat adlı bir karikatür albümüm var. Önceki yıl Alevilerin Kemalizm’le İmtihanı adında bir araştırma kitabım yayınlandı. Çeşitli medya kuruluşlarında çalıştım. Memleketim Dersim’le ilgili çalışmalar yapan sivil girişimlerin yanı sıra yayınlarla da ilgililiyim. Halen Dersim Hayat adlı bir aylık gazetenin genel yayın yönetmenliğini yapıyorum. Toplumsal Olayları Araştırma ve Yüzleşme Derneği’nin kurucu başkanlığını yaptım. Kişisel hikayemin, Dersimli, yani Kızılbaş-Alevi ve Kürt, solcu herhangi bir insanımızın hayat hikayesinden farklı olduğunu sanmıyorum. İşkence, eziyet, hapis, ayrımcılık vb. mesele yaşadıklarını bir deneyim ve muhasebe konusu haline getirebilmek ve elbette “her gün yeni bir gündür” umudunu yaşamının temel düsturlarından biri olarak içselleştirebilmektir. Bu da hayat karşısında kendini bir öğrenci konumunda tutmayı gerektirir. 47 yaşındayım, ama hiçbir konuda kendimi “olmuş” görmüyorum; öğreniyorum... Şairin dediğince “yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var”; ve o da eşitlik, özgürlük ve adalet değerleri için hiç kimseye karşı yüreğini ve vicdanını kin, düşmanlık, önyargı gibi basit güdülerle kirliletmeyen yaşamaktır. Buna gayret eden herhangi bir Türkiyeli ve dünyalı insanım...

C. B. : Bize biraz Yüzleşme Derneğinden bahseder misiniz?

C. S. : Kısa adı Yüzleşme Derneği olan Toplumsal Olayları Araştırma ve Yüzleşme Derneği’ni 2007 yılında kurduk. Kurucuları arasında gazeteciler, akademisyenler, sivil toplum ve insan hakları aktivistleri var. Amacımız aynı yönetim ve egemenlik zihniyetinden ve onun uygulamalarından, politikalarından muzdarip olmasına rağmen, asla kendilerine ait olmayan önyargılar nedeniyle birbirinin uzağında duran toplumsal kesimleri, grupları kendileriyle ve birbirleriyle yüzleştirmeye imkan sağlayabilmek, Türkiye’nin demokrasi ve yüzleşme sorunlarıyla ilgili birlikte etkinlikler yapabilmektir. Türkiye’nin bu kültüre ihtiyacı var. Zira uzun yıllar içerisinde birbirimizin sorunlarının aslında birbirinden çok da “farklı” olmadığını unutturdular bize. Önyargılarla sakatlandık. Bu önyargıların etkisi nedeniyle de sorunlarımızın aynı kaynaktan beslendiğini görmemiz engellendi. Derneğimizin bileşimi içerisinde kendisini dindar olarak tanımlayan arkadaşlarımız da var, Alevi veya solcu, liberal olarak tanımlayan arkadaşlarımız da. Ülkemizin içerisinde geçtiği sancılı demokratikleşme sürecinin temel ihtiyacının geçmişle yüzleşme olduğu inancını ifadelendirmek istedik. Bu doğrultuda etkinliklerimiz oldu. Kendi güç ve imkanlarımızdan başka hiçbir yere dayanmadık. Bu, sivil, bağımsız ve demokratik bir oluşum olarak ortaya çıkmanın gereği idi tabii. Ancak açıkçası bu durumun “yan tesirleri” de olmadı değil; burada uzun uzun dillendirmek istemediğim ekonomik güçlüklerimiz oldu mesela. Biraz da bunun etkisiyle bir süredir fazla sesi-soluğu duyulmuyor derneğimizin. Ama birkaç ay sonra derneğimizin genel kurulu var. İçinde bulunduğumuz bu “durgunluk” dönemini geride bırakmak, Yüzleşme Derneği’ni yeniden faaliyetleriyle gündeme getirmek istiyoruz.

C. B. : Aleviliğin birçok tanımı var mesela Alevi Dedelerinin tanımı; ‘Alevilik İslam’dır. Hak-Muhammed-Ali yolunun Kırklar Meclisinde olgunlaştığı ve 12 İmamla devam eden İmam Cafer-i Sıddık’ın akıl ölçüsünü rehber edinen Horasan Erenlerinin hizmetiyle Anadolu’ya gelen inananların adıdır ‘ diyor. Bunun yanı sıra Abbasi Dönemi dini tebliğin, siyasi yöntemlerin etkisi sonucu oluşmuş bir mezhep olduğu da söyleniyor. Siz bir Alevilik tanımı yapacak olsanız, nasıl tanımlardınız?

C. S. : Öncelikle sizin bu soruyu sormanıza da neden olan bir “tuhafliğa” dikkat çekmek istiyorum. Aleviler yüz yıllardır bu topraklarda yaşıyorlar. Ama pek az kimse Alevilerin inançları ile ilgili doğru ve sağlıklı bir bilgiye sahip. Başka din ve inançlar kadar bile Alevilik bilinmiyor, tanınmıyor. “Bilenler” ise genellikle iğrenç yalanlar, yanlışlar ve önyargılardan ibaret. Bu, sadece sokaktaki insan açısından değil; ülkemizi yönetenler açısından da geçerli olan bir gerçek. Bu ülkede Diyanet yöneticiliği yapmış olan pek çok kimse Alevilik ve Alevilerle ilgili mevcut önyargıları dillendiren görüşler savundular yıllarca. Zahmet edip hiç değilse Alevilerin de vergileriyle ödenen maaşlarının, üzerinde oturdukları devasa bütçelerin sorumluluğu hatırına Alevileri ve Aleviliği tanımaya bile çalışmadılar; üstüne üstlük “sapkın mezhep”, “cemevleri cümbüş evleridir” gibi alçakça görüşler dillendirdiler. 30-40 yıl Diyanet bünyesinde yöneticilik ve başkanlık yapmış bir muhterem, katıldığı bir Alevi çalıştayında Alevileri hiç bilmediğini, tanımadığını ifade ve itiraf etmişti. Kulaklarıma inanmamıştım. Düşünebiliyor musunuz, Diyanet İşleri Başkanı’sınız veya bir Diyanet yetkilisi, yöneticisi veya görevlisisiniz, yani göreviniz bu topraklardaki inananlara sözüm ona hizmet etmek; ama Alevilik nedir, Aleviler kimdir bilmiyorsunuz! Aleviler bu tip Diyanetçilere giden vergilerini onlara haram etmesinler de ne yapsınlar?

Siyasilerin durumu daha da vahim. Alevileri bir “oy deposu” gördüler. Seçimden seçime hatırladılar. Duygu ve düşünceleriyle, umutlarıyla oynadılar. Ama Aleviler için hiçbir şey yapmadılar. 12 Eylül cuntası öncesi, cunta şartlarının olgunlaşması için kirli ve kanlı faaliyetler içerisinde olan ve bu kapsamda Alevi katliamlarında da rol oynayan bir parti bile, son yıllarda “Aleviler asıl Türk’tür” türü söylemlerle ve vitrinine birkaç “Alevi” şahsiyet koyarak Alevi oylarına göz kırpmaya başladı. Elleriindeki suçsuz günahsız Alevi kanlarının açıklamasını dahi yapmaya gerek görmeden... Bu partiler içerisinde kuşkusuz en “önde” olanı, CHP’dir. Alevilerin oylarını yıllardır kendisine “mecbur” ve “mahkum” gören bu parti, gerçekten de Alevilerden ciddi şekilde oy almıştır. Ama Alevilerin özünde inanç ve ibadetlerini özgürce yaşamak isteginden ibaret olan talepleri için bugüne değin kıllarını dahi kıpırdatmadılar. Tek yaptıkları “bize oy vermezseniz irtica gelir, şeriat gelir ve hepinizi keser” şeklinde onları korkutmak oldu. Alevilerin CHP’ye oy vermelerinin temelinde bu korku vardır. Malum; bu, “tehdit ve tehlike” öncelikleriyle uyumlu olarak aslında bütün topluma yaymak, mal etmek istenilen bir korkudur. Bu korkunun Alevi toplumunda karşılık bulması ise, Alevilerin yakın tarihlerine değin yaşadıkları katliamlarla ilgilidir tabii ki. Aslında Aleviler CHP’den, onun temsil ettiği rejimden de büyük korku duymaktadırlar. Bu konuları Alevilerin Kemalizm’le İmtihani adlı kitabımda etraflı şekilde ele aldım ve durumun bir “Stockholm Sendromu”nu andırdığını ortaya koydum. Ama konuya girmişken şunu da eklemiş olayım; yapay “şeriat, irtica” korkusu son yıllarda Aleviler tarafından sorgulanmaya başlamıştır. Yaşadıkları katliamların asli faillerini görmüş ve tanımışlardır. Ne tür senaryolarda “figüran” olarak kullanılmak istendiklerini anlamaya başlamışlardır. Tam da bu noktada ve seçimlere, eğer zamanında yapılırsa bir yıl varken, CHP’de bilinen Deniz Baykal operasyonu gerçekleştirilmiş ve CHP’nin başına şu ana değin Kürt ve Alevi olduğunu dahi belirtmekten kaçınan bir “Dersimli” politikacı getirilmiş, bazı çevreler tarafından “Kılıçdaroğlu geliyor” rüzgarı estirilmeye başlamıştır. Sayın Kemal Kılıçdaroğlu CHP zihniyetini dönüştürebilecek mi? Kürt ve Alevi sorunlarında partisinin statükocu politikalarından farklı bir çizgi geliştirebilecek mi? Daha bu ve benzer benim açımdan yanıtları belli olan soruların yanıtları bile ortaya çıkmadan CHP ile ilişkilerini sorgulayan Alevilerde yeniden CHP’ye geri dönüş emareleri baş gösterdi. Neresinden bakılsa, ilginç bir dönemden geçtiğimiz kesin...

Aleviliğin tanımlanması konusunda Alevilerin son derece anlaşılır bir hassasiyetleri var. Uzun yıllar sonra günışığına çıkmış olmaktan, diğer bir deyişle uzun yıllar “yasaklı” olmaktan, inancını yüksek sesle söyleyememekten ileri gelen bir hassasiyet bu. Kendilerinin ve inançlarının başkaları tarafından, özellikle de Sünni yurttaşlar, Diyanet ve devlet tarafından tanımlanmasını istemiyorlar. Bu arada yıllar sonra günışığına çıkmış olmak birbirinden oldukça farklı Alevilik tanımlarını da beraberinde getirdi. Son yıllarda Alevileri şu veya bu yönde tanımlama kaygısıyla yazılmış çok sayıda kitap yayınlandı. Bunların büyük çoğunluğunun bilimsel araştırmaya dayalı bir değer ifade edip etmedikleri oldukça tartışılır. Zaten bazıları hem Aleviliği tanımlıyor, tarif ediyor ve hem de Alevilerin kendilerini nasıl değerlendirdiklerine dahi dönüp bakma gereği duymuyor; ama “Aleviler şudur” veya “şu değildir” kesinliğinde cümleler kurmaktan da geri durmuyor. Bu bana çok ilginç geliyor. Ancak bunun bir “süreç” olduğunu düşünüyorum; her şey kendi anlamına kavuşacaktır kısa zamanda. Yeter ki ülkemizin yaşadığı sancılı “normalleşme” süreci devam edebilsin.

Kendimi teolojik konularda yeterli görmüyorum. Bu nedenle en azından henüz “araştırıyorum, öğreniyorum, yeniden keşfediyorum” diyebileceğim bu aşamada. Ancak şu kadarını belirtmeliyim ki, Anadolu’da bir tane Alevilik yok. Mesela Dersim Aleviliği oldukça özgündür. Alevilerin yaşadıkları coğrafyanın özellikleri, başka inanç ve mezhepler, kültürler, onların inançlarını etkilemiştir. Özünde aynı değerlere sahip olunmasına rağmen ortaya çıkan farklılıklar bununla ilgilidir. Bu durum hiç kimse açısından bir “korku” veya “kaygı” nedeni olarak görülmemelidir. Önyargılardan arındıkça, birbirimizi inancıyla birlikte benimsedikçe, birbirimizin varlığı üzerinde egemenlik kurmaya kalkışmadıkça ve nihayet birbirimizin varlığını birlikte “biz” olabilmenin gereği ve gerekçesi olarak gördükçe, inanıyorum ki, aslında aynı değerlere, aynı duaları ederek bağlı olduğumuzu da kavrayacak, birbirimizi daha iyi tanıyacak, bilecek, seveceğiz...

Alevilerin namaz kılmak, hacca gitmek gibi İslamiyet’in bazı gereklerini yerine getirmekten imtina ettikleri bilinen bir durum. Bu, İslam tarihindeki bilinen ayrışmada Hz. Ali ve Ehl-i Beyt’ten yana tutum almalarıyla ilgilidir. Alevilerin, genel olarak “mazlum ve mağdurdan yana” olmayı bir ahlaki prensip olarak benimsediklerini de bu kapsamda anlamak ve hatırlamak gerekir. Bununla beraber kendilerini “Müslüman” ve “İslam” kabul etmektedirler. Kur’an’ı “kutsal kitap” olarak kabul etmekte, Hz. Muhammed’i de “Allah’ın peygamberi” olarak benimsemektedirler. Cennet ve cehennem kavramlarına inanırlar. Diğer peygamber ve kutsal kitaplara da saygı duyarlar. 72 milleti eşit görür, herhangi bir bağnaz, ayrımcı görüşe prim vermezler.

Alevilikte iyilik ve kötülüğün insanda bulunduğuna inanılır. İnsan kendini kötülüklerden, kötü istek ve arzulardan arındırdığı ölçüde Tanrı nezdinde kendisini “makbul” kılar, Tanrı’ya yakın olur ve insan-ı kamil mertebesine ulaşır. Aleviler ibadetin şekli usullerinden çok özüne önem ve değer verir. Bu nedenle en büyük ibadetin kötülüklerden kaçınmak olduğuna ve insanlara iyilik yapmak olduğuna inanır. Doğa ve diğer canlılarla da barışık olmaya özen gösterilir.

C. B. : Elbette tuhaf bir soru olduğunun farkındayım, zaten bu tuhaflığın sonucu olan ‘ içsel kırılmaların ‘ bölünmesini yaşıyoruz. Bu durumun kabul edilemez yanları var; aynı toplumda yaşadığınız insanlara dair tek bir bilginin sahibi olamamak, bundan daha vahim olanı bahsi geçen vatandaşlarınızı onların tanımı ile değil, kendi tanımlarınız ile adlandırmak. Sahi tarihsel olarak Aleviler bu topraklarda ne kadar zamandır yaşıyor?

C. S. : Alevilerin bu topraklardaki tarihi bu toprakların halklarının tarihi kadar eskidir. Bir inanç sistemi ve yaşam öğretisi olarak Türk, Kürt, Arap etnik kökene sahip Aleviler vardır. İran’da bulunan Ehl-i Hak inancı da Aleviliğe oldukça yakındır. Zaman içerisinde etki ve etkinliğini yitirmiş birçok İslami mezhep de Alevilikle ilişkilendirilmektedir. Balkanlarda da Bektaşî tarikatına bağlanmış insanlarımız vardır.

Dolayısıyla Alevilerin tarihini bu toprakların ve bu topraklardaki halkların, etnik ve kültürel yapıların tarihlerinden ayrı olarak göremeyiz.

C. B. : Böyle bir soru sormak zorunda kaldığım için gerçekten üzgünüm. Alevilerin bu topraklardaki rolü nedir daha açık soracak olursam bu ülkenin vatandaşı, bu toprakların insanları olarak yaşadıklarını kısaca özetleyecek olsak ne söylerdiniz?

C. S. : Alevilerin bu topraklarda “Alevi” olmalarından kaynaklanan “özgün” bir rolleri varsa eğer, o da, özünde iktidar, egemenlik ve siyaset bulunan nedenlerle büyük acılar yaşamış olmalarıdır. Alevi meselesi bir eşitsizlik ve ayrımcılık meselesidir. Bir başka ifadeyle söylenecek olursa Alevi meselesi bir inanç ve ibadet özgürlüğü meselesidir. Fakat böylesine ciddi bir ayrımcılığa maruz kalmış olmalarına, üzerlerinde oynanan oyunlara ve yer yer bu nedenle deyim yerindeyse tanınmaz hale getirilmiş olmalarına rağmen, kendilerini hiçbir zaman “azınlık” görmemişler, ülkemizin kaderinden ayrı bir kaderleri olmamış, “farklı” bir gelecek düşlememişlerdir. Örneğin AB raporlarında “dini azınlık” olarak değerlendirilmelerine ilk tepki gösterenler Aleviler olmuşlardır. Yani toplumsal dokumuzun bir parçasıdır. Acıda, tasada, sevinçte, kederde “bir ve bütün” olmağımızın bir unsurudurlar...

Ülkemiz etnik, dini ve kültürel bakımdan zengin ve çeşitli bir bileşime sahiptir. Bu zenginliği gerçek bir “birlik ve bütünlük” anlayışı içerisinde güç ve güven kaynağı olarak görmeyip, “tehdit ve tehlike” konusu olarak ele almak, “bizlere” dayatılan bir anlayıştır. Bu dayatma ve nafile mühendislik çabası, Türkiye’yi “tekçi” bir anlayışla yeniden kurgulamak isterken günümüze değin devam eden sorunların da temelini atmıştır. Herkesin Türk, Sünni ve Kemalist olması gerektiği varsayım ve dayatması, bu toprakların tarihiyle, kültürüyle, doğası ve dokusuyla bağdaşamazdı ve nitekim de bağdaşmamıştır.

C. B. : Peki Dersim desem, Maraş, Madımak desem?

C. S. : Dersim’in öncesi de var ve o da Koçgiri’dir. Koçgiri 1921 ve Dersim 1937-38, Cumhuriyet tarihinin ilk ve maalesef son olmayan Kürt-Alevi katliamlarıdır. Tekçi bir anlayışla kurgulanan ulus-devletin Dersim’i ve Dersimlileri “çıbanbaşı” görmelerinden kaynaklanmıştır. Etnik yapıları ve inançları nedeniyle “yok” olmaları gerektiğine karar verilmiştir. Resmi tarihin ezberlettiği şekilde Dersim’de bir “isyan” da söz konusu değildir. Dersim 38 katliamı, Genelkurmay tarafından “Dersim Tedip ve Tenkil Harekatı” olarak adlandırılmıştır.

1920’li yılların sonuna gelindiğinde, 1924 Anayasası ile birlikte artık “yok” olduklarına karar verilen Kürt ayaklanmaları bastırılmıştı. Zaten yerel ayaklanmalar olmaları, örgütsüzlükleri ve kendi içlerindeki aşiret çelişki ve çatışmaları nedeniyle başarı şansı bulunmayan ayaklanmalardı. Ayaklanmalar bastırıldıktan sonra sıra çaresizce “kaderini” bekleyen Dersim’e geldi. Dersim “asi ve eşkiya” idi. “Kürt” idi. “Alevi” idi. O dönemde hazırlanan Dersim raporlarında ve Mustafa Kemal’in konuşmalarında “çıbanbaşı” olarak tarif edilmişti. Dersim’i bir “koloni” gibi ele almak ve “yok etmek” gerekirdi. Önce adı “Tunç Eli” yapıldı, Korgeneral Abdullah Alpdoğan “sömürge valisi” yetkileriyle bölgeye atandı, ardından yollar ve karakollar inşa edildi. Sonrası insanlık tarihinin gördüğü en vahşi katliamlardan birinin hikayesidir...

12 Eylül öncesinde “darbe şartlarını olgunlaştırmak” için gerçekleştirilen katliamlar ve katliam provaları ise Dersim 38’den farklıdır. Dersim 38, yeni kurulan TC devletinin Türkiye toplumunu kendi anlayışına göre yeniden “kurgulamak” isteğinin kanlı bir sonucudur. Maraş katliamı (1978), Çorum katliamı (1980) 12 Eylül darbesini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan kanlı kargaşa ortamı senaryosunun sonuçlarıdır. 1993’teki Sivas Madımak katliamının “özgünlüğü” ise, olayın hemen sonrasındaki gelişmelerin seyrine bakılarak rahatlıkla anlaşılabilir. Aleviler gelişen Kürt hareketinden uzak tutulmak isteniyordu. Bunun için zaten yüreklerine yer etmiş olan korkuyu canlandırmak

gerekiyordu. Bunun yanı sıra toplumda yaratılmak istenen “laik-anti laik” kutuplaşmasında Alevilerin “laik” kutbun “kitle” olmasına karar verilmişti. Madımak katliamından sonra Gazi Mahallesi’nde sahnelenen provokasyon da aynı amaçları realize etmek için tezgahlanmıştı. Bir adım sonrasında Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan “Milli Güvenlik Siyaset Belgesi”nde “tehdit ve tehlike” önceliklerinin güncellendiğini ve “irtica tehlikesinin” birinci sıraya yükseltildiğini ve peşi sıra “28 Şubat süreci” denilen müdahalenin gerçekleştirildiğini biliyoruz.

Ergenekon soruşturmaları esnasında bazı Alevi kanaat önderlerine yönelik suikast planlarının açığa çıktığını da hatırlayalım. “Derin” güçler ne zaman toplumda “kaos ve kargaşa ortamı” yaratmak isteseler, akıllarına ilk gelen senaryo Alevi-Sünni çatışması çıkartmak olmaktadır. Bu kirli amaçlarını gerçekleştirememişlerdir. Çünkü geçmişte çıkartılamayan Alevi-Sünni çatışmasını, bütün bu gerçeklerin açığa çıktığı günümüz koşullarında hiç çıkartamayacaklar, başaramayacaklardır. Adına “Alevi açılımı” denilen sürecin bence en önemli anlam ve sonucu da bu olacaktı. Alevilerin eşitlik, eşit yurttaşlık istemlerinin karşılanması ve bir bütün olarak normalleşme, bu tip kanlı ve kirli tezgah ve senaryoların akamete uğratılmasının en büyük teminatı olacaktır.

C. B. : Çok üzülerken soracağım bir soru daha; büyük acımız ve utancımız Madımak Otel Olayının Aleviler üzerindeki etkisi ne olmuştur? Bugünlere geldiğimizde, bu Olayın yıldönümünde üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen herhangi bir gelişme oldu mu? Yoksa Madımak kurgusal bir biçimde hem Sünni kesimi hem de Alevi kesimi birbirlerinden iyice koparmak amaçlı planlandığı gibi yaşandı ve öylece kaldı mı?

C. S. : Madımak katliamı, “derin” ve amaçlarını en fazla gerçekleştirmiş olaylardan biridir. Bu olay (1993) ve sonrasındaki Gazi Mahallesi provokasyonu (1995), Alevilere yeni bir “rol” atfedilmesini sağlamıştır. Alevilerin “irtica tehdit ve tehlikesi” konseptine “figüran” olmaları istenmiş ve açıkçası bu belli bir ölçüde başarılmıştır da. Öte yandan Alevilerin yüreğine yine korku salınmıştır. Aslında Aleviler başından beri bu olayların “derin devlet” bağlantılı olarak gerçekleştirildiğini sezgisel olarak biliyorlardı. Bunu bilmeleri de isteniyordu zaten. Amaçlanan, “derin devletten” korktukları” ölçüde, onun kendilerine atfettiği rolü oynamaktan başkaca “yaşamak” şans ve seçeneklerinin olmadığı mesajını vermektir. Nitekim Alevi toplumu içinde adeta birer misyoner gibi Alevileri “rejimin muhafızı” olma rolüne yönelten kişi ve çevrelerin de etkisiyle, uzun süre bu “rol” gündemde kaldı. Darbe çığırkanlığı yapılan Cumhuriyet Mitingleri bu sürecin son noktasıydı. Fakat artık daha önce de değindiğim gibi Alevileri bu oyuna kitlesel olarak dahil etmek eskisi kadar kolay değildir, olmayacaktır. Ayrıca vurgulamak isterim ki, bu oyunu bozmak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Bu noktada Alevilerin Madımak Otel’inin bir “vicdan”, “kardeşlik” veya “yüzleşme” müzesi olarak düzenlenmesi talebi, büyük bir anlam ifade ediyor. “Müze” işin şekli yönüdür. Bir anıt da yapılabilir. Önemli olan ona yüklediğimiz anlamdır. Orasının bir müze olması, Alevi-Sünni kardeşliğinin bir abidesi olabilir, Alevileri Sünnileri birbirlerine düşürmek isteyenlere verilen güçlü bir cevap olabilir. Karşılıklı güvenin tesis edilmesinde sembolik değeri yüksek bir anlam taşıyor yani.

Madımak konusunda, meselenin aslı artık iyi biliniyor. Aziz Nesin’in Pir Sultan etkinlikleri nedeniyle Sivas’a gelmesi bir “tahrik” unsuru olarak bazı çevreler tarafından kullanıldı. Bu bahane Aziz Nesin olmasaydı, bir başka şekilde “icat” edilirdi. Şehirde günlerce öncesinden bildiriler dağıtıldı. İnsanlar galeyana getirilmek istendi. O bildirileri kimlerin yazdığı, basıp dağıttığı yargılama sürecinde açığa çıkarılmayan hususlardan sadece bir tanesidir. Sonuçta “din elden gidiyor” yaygarasıyla galeyana getirilen insanlar Madımak Otel önünde toplandı. Madımak’ı ateşe verenler de açığa çıkarılabilmemiş değildir. Güvenlik güçlerinin tutumu, özellikle önlem alması için olay yerine intikal ettirilen askeri birliğin tutumu, oldukça manidardır: Yangını sadece izlemişler, hatta olay esnasında geri

çekilmişlerdir. İktidarda DYP-SHP koalisyonu vardı. Başbakan Tansu Çiller, yardımcısı da Erdal İnönü idi. Dönemin sorumluları konuşsa, daha “ilginç” detayların ortaya çıkacağı kesindir.

Benim arzum, Madımak katliamının aydınlığa kavuşturulması ve Alevilerin eşit yurttaşlık istemleri konusunda Sünni canlarımızın da artık ses vermesi, bu taleplere sahiplik etmesidir. Aynı şekilde örneğin başörtüsü konusunda da Aleviler net bir tutum içinde olmalıydılar.

Bu, mümkündür. Gereklidir. Çünkü aynı ayrımcılık üreten zihniyetin mağdurlarıyız...

C. B. : Bir Alevi hanımın kısa bir anlatımını okumuştum, orada şöyle diyordu; ” bize bacı tanımaz diyorlar, en çok buna üzülüyorum. ” Bu okuduğumda beni çok rahatsız etmişti. Bir insana, bir yeküne tümünden pervasızca ahlaksızlık isnadında, iftirasında bulunabilmenin temelinde nasıl bir toptancı düşmanlık yatar? Siz bu durumu nasıl yorumluyorsunuz?

C. S. : Yukarıda da belirttim. Aleviler ve Sünniler arasında yaratılmak istenen çelişki ve hatta “düşmanlığın” temelinde iktidar, egemenlik ilişkileri ve bu kavramlarla bağlantılı siyaset vardır. Her iki toplum arasında yaratılan sorunların ve güvensizliğin sorumlusu Aleviler olmadığı gibi, Sünni canlarımız da değildir.

Malum; bu süreç, Yavuz Sultan Selim’in bir Alevi-Kızılbaş devleti olan Safavilerin yenilgisiyle sonuçlanan 1514’teki Çaldıran Savaşı ile başlayan bir süreçtir. Bu savaşın öncesinde Sünni Kürt beyliklerin desteğini alan Yavuz Sultan Selim, böylece, Kürtler açısından da etki ve sonuçları günümüze değin uzanan bir mezhep çatışması ve parçalanmanın önünü açmıştır. Dahası, Halifeliğin Mısır’dan İstanbul’a getirilmesiyle, Osmanlı İmparatorluğu dini siyaset açısından da bir tercihte bulunmuş ve Alevilerin büyük acılar yaşadıkları bir sürece girilmiştir. Şeyhülislam tarafından Aleviler için en hafif deyişle hakaretler içeren fetvalar verilmiştir. Günümüze kadar gelen Aleviler hakkındaki iğrenç yalanların, önyargı ve güvensiz yaklaşımların temelinde bu vardır. Çok sayıda Alevi bu yıllar boyunca Sünni olmuştur. Hacı Bektaşî Veli’nin ardından Bektaşilik, daha çok kentlerde ve egemen çoğunlukla uzlaşarak bir tarikat olarak örgütlenmiş, tasfiye edilene kadar da Yeniçeri Ocağı’nda etkili olmuştur. Dağlık, kırsal bölgelerde yaşayan Aleviler inançlarını koruyabilmişlerdir. Bu halleriyle, yani bir varlık-yokluk mücadelesi içersindeyken, Sünni çoğunlukla ilişkileri sınırlı düzeyde kalmış ve haklarında yaygınlaştırılan yalan ve yanlış şayiaları boşa çıkartabilmeleri de mümkün olamamıştır.

Cumhuriyet dönemlerinde de farklı bir durum söz konusu olmamıştır. Aleviler hakkındaki şayiaların sürüp gitmesi, “böl-parçala-yönet” (bunu “böl-parçala-gerektiğinde öne çıkar, kullan, darbe yap” şeklinde de ifade edebiliriz) anlayışının temel argümanlarından biri olarak kullanılmıştır. Aleviler “şeriatçılar sizi kesecek” diye korkutulurken, Sünni kardeşlerimizde de Aleviler hakkındaki taşıdıkları önyargı ve güvensizliklerin canlı kalmasına gayret edilmiştir.

Bahsettiğiniz örnek, Aleviler hakkındaki önyargıların yalan ve yanlışların etkilerinin tipik örneklerinden biri oluyor. Alevi inancında insanlara temiz, dürüst, iyi ve ahlaklı olmaları öğütlenir. Dürüst ve ahlaklı olmak, iyilik yapmak, mütevazılık, Tanrı’ya karşı ödevlerini yerine getirmenin gerekleridir. Nuri Dersimi, Kürdistan Tarihinde Dersim adlı kitabımda, Aleviliğin temiz, dürüst ve ahlaklı olmaya vurgu yapan bu özelliklerini şöyle ifade eder:

“Her yerde, her zaman ve her mekanda Allah’ı, Allah’ın kudretini ve kuvvetini kalbinde taşımak, iyi düşüncelerle kalbini daima temiz tutmak, her şeyden evvel doğru olmak, en büyük günah olan yalanı söylememek, katiyen borçlanmamak her Dersimli için dini ve ahlaki ödevlerdir.”

Şunu da kısaca belirtmiş olayım, bir yandan Kemalist asimilasyon ve katliamların yol açtığı korku, bir yandan 1960'lı yıllardan itibaren Alevi toplumunda etkin oldukları görülen sol hareketlerin objektif olarak asimilasyon ve bozulmaya hizmet eden anlayış ve pratikleri, günümüzde Aleviliği oldukça zayıf düşüren başlıca etkenler olmuşlardır. Genç kuşakların Alevilikten uzaklaştıkları, neye inanacaklarını bilemedikleri bir dönemden geçiyoruz. Daha çok kapalı ve kırsal kesimde kendisini uygulama kudreti olan Aleviliğin kentsel dönüşüm sürecinde yüz yüze kaldığı sorunları da eklemek gerekir. Ama Alevi toplumundaki bu bozulma durumu hiç kimse için “iyi” bir şey değildir. Zamanla kendi doğrultusunda bu sorunların aşılacağına inanıyorum; gayretimiz de bu yönde olmalı.

C. B. : Siz benim takip edebildiğim kadarıyla ortak bir yaşamı içinize olması gerektiği gibi sindirebilmiş birisiniz, Alevi çevrelerden hiç tepki aldığınız oluyor mu?

C.S. : Evet, Alevilerin Kemalizm’le hastalıklı ilişkisini sorguluyor olmam belirli çevrelerde “teпки” yarattı. Tepkinin ötesinde küfür ve hakaret içerikli mesajlar yazanlar oldu. Bunlardan bazıları tepkilerini “tehdit” olarak da belli ettiler. Bunun yanı sıra Dersim 38 ile ilgili gerçekleri dile getiriyor oluşuma da değişik şekillerde tepki gösterenler oldu. CHP’li Onur Öymen’in meclis kürsüsünde sarf ettiği “Dersim 38’de ‘analar ağlamasın’ denildi mi?” şeklindeki sözlerine yönelik yazdığım yazılar ve yaptığım konuşmalardan rahatsızlık duyanlar oldu. Bunlardan en hafifi, “geçmişini niye karıştırıyorsun” şeklinde idi. Fakat daha çok olumlu tepkiler aldım. İnsanlarımız, kendileri için bir korku nedeni olan duygu ve düşüncelerinin yüksek sesle dile getirilmesinden duydukları hoşnutluğu değişik biçimlerde iletiler bana. Benim için önemli ve değerli olan da buydu. Küfürler, hakaretler, tehditler ise bana sadece ve sadece doğru yolda olduğumu düşündürdü. Akıl ve vicdanımdan, gördüğümü, inandığımı, düşündüğümü dile getirmekten başkaca esas aldığım bir kaygım yok.

Bu arada Sünni kardeşlerimizden de olumlu tepkiler aldım, alıyorum. Bu benim için çok değerli bir şey. İnsanlarımızın birbirlerini daha doğru bir şekilde tanımalarına, anlamalarına ve sorunlarına kaynaklık eden zihniyetin aynı olduğunu görmelerine bir parça da olsa vesile olmak, benim için en büyük mutluluk kaynağıdır.

C. B. : Alevi Açılımı başlığında gözlemleriniz nelerdir, herhangi bir gelişme mevcut mu, bu süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?

C. S. : Bugüne kadar ilk defa devlet Alevileri resmen ve alenen dinledi. Bu, başlı başına tarihi bir anlam ve değer ifade ediyor. Alevi çalıştayları bu nedenle büyük umut ve beklenti yarattı. Bu adımı “ılımlı İslamcı” olduğu iddia edilen bir hükümetin atmış olması da başlı başına önemli idi.

Alevi kurumlarının bazıları, ilk çalıştayın ardından katkıda bulunmaktan, süreci etkilemeye çalışmaktan çok sahip oldukları önyargı ve güvensizliği ön planda tutan yaklaşımlar gösterdiler. Başka bazı Alevi kurumları da devletin sadece kendilerini dinlemesinden yana bir tutum içerisinde oldular. Alevi toplumunun kendi bünyesindeki sorunlar veya sorunlu yaklaşımlar bir yana, asıl sorun, siyasi iktidarın bu süreci ilerleten bir tutum sergilememesi. Tıpkı Kürt açılımında olduğu gibi Alevi açılımını da deyim yerindeyse ortada bıraktı. Attığı ilk adımın gerisini getirmeye irade gösteremedi. Madımak Oteli’nin kamulaştırılması ve bir müze veya anıt olarak düzenlenmesi gibi hemen yerine getirilmesi mümkün olan talepleri bile zamana yaydı, tavsattı. Madımak Oteli nihayet kamulaştırıldı geçtiğimiz günlerde; gerekli ödenek ilgili bakanlığa verildi. Ama bu sefer de “Sivaslılar müze istemiyor” gibi bir kaygı dillendirilmeye başlandı. Sonuç itibarıyla “açılım” bir başka bahara kaldı gibi görünüyor. Yine de konunun gündeme gelmesi, tartışılması ve Alevi istemlerinin Alevilerden dinlenmesi olumlu oldu ve bundan sonra yeniden başa sarmak olasılığı olduğunu düşünmüyorum. Nasıl ki Kürt sorununda bir daha “kart-kurt-Kürt” inkarcılığı yaşanmayacaksa, Alevi meselesinde de ne yapılması, hangi adımların

atılması gerektiği konusu “bilinmiyormuş” gibi davranılamayacaktır. Geline noktan ileriye gidilecektir...

Son anayasa değişikliği tasarısı bu konuda adım atmak için son derece uygun bir zemin idi. Deęerlendirilemedi. Eksiklerine rağmen bu değişiklik tasarısı olumludur, fakat anayasa değişikliği talep eden kesimlerin, Kürtlerin ve Alevilerin istemlerini de dikkate alan bir tutum içinde olunması, onun demokratik yönünü daha da güçlendirecekti.

Bugün geldiğimiz nokta itibarıyla Alevilerin “ibadethane” kabul ettikleri cemevlerinin yasal statüsünün tanınması, “dünyanın sonu” olmayacak; sadece fiilen zaten varolan bir durumun teyit edilmesi olacaktır.

Bir 12 Eylül uygulaması olan “zorunlu din dersi” uygulaması için de bu söylediğim geçerli.

Bir diğer istemimiz de bir resmi ideoloji kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı’nın kaldırılması, devletin insanlarımızın din, iman ve vicdanlarına “komuta” etmekten vazgeçmesidir. Çokça bunun “kolay” olmadığı, hatta mümkün olmadığı belirtiliyor. Ancak “Türkiye laiktir laik kalacak” demagogilerinin kendisini ele verdiği nokta burasıdır. Aynı şekilde Alevilerin maruz kaldığı ayrımcılık da en yalın haliyle bu noktada yaşanmaktadır. Basit bir denklemdir: Devletin vatandaştan topladığı vergiler onlara “hizmet” olarak geri döner. Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Sünni kardeşlerimize “hizmet” edip etmediği de tartışılır, ama Alevilere “hizmet” etmediği kesindir... Devletin insanlarımızın inançlarıyla, ibadetleriyle ilgili yegane sorumluluğu, hepsine eşit mesafede durmaktan ve inançlarını özgürce yaşamalarına yasal güvence sağlamaktan ibaret olmalıdır. Diyanet var iken olan şey ise, tipik bir ayrımcılıktan başkaca bir şey değildir. “Zor” olabilir; ama bu, bizim doğru olanı, olması gerekeni dile getirmememize, bilinç ve vicdanlarımıza sınır koymamıza gerekçe olmamalı.

Yakın tarihimizdeki katliam dosyalarını da artık yeniden açmanın zamanı gelmiştir. Devlet ve toplum olarak bu gerçeklerle yüzleşmemiz zorunludur. Bu, toplumsal iç barışın da en büyük güvencesi olacaktır. Maraş katliamı, Çorum katliamı, tıpkı 1 Mayıs 1977 katliamı gibi, “derin devlet” oluşumlarının Alevi-Sünni çatışması çıkartmak, ülkemizi kanlı bir kaos ortamına sürüklemek için sahneye koydukları oyunlardır. “Derin” güçlerin egemen ve ayrıcalıklı konumlarını, “koruma-kollama” misyonlarını gündemde tutmak için ne denli pervasız olabileceklerinin örnekleridir. Bunları “biliyor” olmak yetmez; hepimiz adına bir “toplumsal bilinç ve hafıza” konusu haline getirmemiz gerekli. Nitekim bir süre önce bu tip olayların meclis tarafından araştırılması yönünde bir önerge gündeme geldi. Olumluydu. Dilerim gerisini getirmek ve meclisin bu dosyaları yeniden açmasını sağlamak noktasında gerekli irade gösterilir.

Dikkat çekmek istediğim bir başka husus da, Alevi meselesinin bir takım yasal düzenlemeler yapmanın ötesinde, bir “toplumsal barış” projesi olarak ele alınması gereğidir. Alevi meselesi Kürt sorunundan da daha “ağır” bir meseledir. Çözümü, konunun bir “süreç” olarak ve mutlaka toplumsal boyutlarıyla birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Karşılıklı güvensizlikler, tedirginlikler, önyargılar aşılabildiği ölçüdedir ki hiçbir zaman hiçbir “derin” ve “karanlık” güç, Alevi-Sünni çatışması yaratmaya tevessül edemeyecektir.

Ergenekon dava ve soruşturmasının ortaya koyduğu gerçekler bu konuda belirli bir yol alınmasını, bir bilinç ve duyarlılığın ortaya çıkmasını da sağladı. Ama devamını getirmek önemli.

Sonuç itibarıyla hükümetin Alevi açılımının henüz kendisinden başka bir somut sonucu yok. Fakat mesele bir kez Türkiye’nin gündemine girmiştir ve bu yolda ilerlenecektir. Benim istem ve beklentim, daha fazla geç kalmadan, kaygı ve korkuları değil, görev ve sorumluluklarımızı esas alarak yol almaya cesaret etmemiz gerektiği yönündedir.

C. B. : Geçtiğimiz günler de ‘ Abant Platformu ‘ gerçekleşti, siz de katılımcıydınız. Platform başlığı içerisinde ‘ Alevi Sorunu ‘ ile ilgili görüşmeler, gelişmeler konuşuldu mu? İzlenimleriniz nelerdir?

C. S. : Abant Platformu’na ilk defa “müzakereci” olarak davet edildim. Konu, “vesayet ve demokrasi” idi. Bu iki kavram birbirini reddeden kavramlar. Ama aynı zamanda ülkemizin de gerçeği. Bir başka ifadeyle demokrasimizin niçin sağlıklı ve işleyen bir demokrasi olmadığına, olamadığının da açıklamasını ortaya koyuyor.

Oturumlarda konu enine boyuna tartışıldı ve “vesayet”in değişik konularda, ne şekilde tezahür ettiği üzerinde duruldu. Bunlardan en can alıcı olanları bence Kürt, Alevi ve başörtüsü sorunları idi. Daha çok izlemeyi, dinlemeyi tercih etmekle beraber tabii ki ben de gündemdeki konulara ilişkin görüş ve değerlendirmelerimi paylaşmaya çalıştım.

Sonuç bildirgesi, ülkemizin sağlıklı ve işleyen bir demokratik yapılanmasının köşe taşlarına işaret eden mahiyettedir. Önemliydi. Ama kuşkusuz daha da önemli olan, bunun için demokratik, meşru çerçeve içerisinde daha fazla mücadele etmek.

İzlenim olarak kısaca şunu söyleyebilirim: Farklı düşüncelere sahip entelektüel isimlerin yan yana gelmesi bile platformu başlı başına önemsemek gereken bir zemin haline getiriyor. Ne var ki, sorunu ortaya koymada ne denli aynı veya benzer görüşler ortaya konulabiliyorsa, “nedenler”in üzerinde durma konusunda yeterince “istekli” olunamadığını gördüm. Oysa bu sorunların hiçbirisi durup dururken ortaya çıkmadı. Nedenleri irdelemek bizi yüzleşme pratiklerine sevk ediyor. Ortaya çıkan bilinç ve duyarlılığın sağlam ve sağlıklı temellere oturabilmesi için, bundan kaçınmamak gerekir.

C. B. : Bir kitap hazırlığı içerisinde olduğunuzu biliyorum, biraz kitaptan bahsedebilir miyiz?

C. S. : Dersim’i, Dersim 38’i yazıyorum. Tamamlama aşamasındayım. Sanıyorum önümüzdeki Eylül veya Ekim ayı içerisinde yayımlanmış, piyasaya çıkmış olacak. Bu kitabı hazırlarken, aklımda Dersim gerçekliğini bilmeyen veya resmi ideolojinin, resmi tarihin bellettiği şekilde “bilen” insanlara hitap etmek gereği vardı. Sadece 38 katliamını değil; Dersim’in tarihini, etnik yapısını, dilini, folklorik yapısını, efsanelerini ve tabii ki inancını da yazdım. Açıkçası oldukça zorlandığım bir çalışma oldu. Özellikle 38’i yazarken çok tıklandım. Yazar ve araştırmacı olmak, ele aldığı konu karşısında “objektif” olmayı gerektirir belki; ama ben bu acılı tarihin çocuklarından biriyim. Annelerin fistanlarının altında gizleyerek veya üzerlerine kurşun ve bombalar yağdırılırken göğüslerine bastırarak yaşattığı “katliam artığı” çocuklardan biri yani... Dolayısıyla duygularımı yansıtmadığımı iddia edecek değilim. Kitabın satırlarına gözyaşlarım karıştı... Derli toplu ve sorunu neden-sonuç ilişkisi içerisinde anlaşılır kılan bir çalışma olduğunu düşünüyorum. Tabii kitaba asıl değerini verecek olan, okuyucu olacak.

Alevilerin resmi ideoloji ile ilişkisini sorgulayan bir başka çalışmam daha var. Onu da bu yılın sonlarına doğru tamamlayabilmeyi ümit ediyorum.

Aynı şekilde mahpusluk süreçlerimi yazıyorum. “Anı” şeklinde değil de, daha çok Türkiye’nin yakın tarihine “içeriden”, mahpushanelerden tanıklığını ifade etmek kaygısıyla. Üç ciltlik bir çalışma olarak planladım. İlkini bitirdim. Birinci cilt, Türkiye’nin nasıl adım adım 12 Eylül darbesine sürüklendiğinin, bir solcu gencin tanıklığıyla belgesi oldu. Sadece kişisel hikayem olması bakımından değil, 12 Eylül ve sonrasındaki kuşağın yakın tarihini yeterince bilmemesi nedeniyledir önemsedğim bir çalışma.

Bu arada edebiyatı ihmal ettim. Dağınık öykülerim, yüzleşme hikayelerim var. Kendimi ve zihnimi toparlayabilirsem öykü yazmayı da sürdürmek istiyorum.

C. B. : Yaptığınız çalışmalar adına tebrik ederim, – doğrusu çok imrendim-kitabınızla ilgili çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim, bize vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Yaşananlar adına üzüntü ve utanç, diyalogumuz ve içerikte gösterdiğiniz samimiyet dili adına huzur duydum. Sanırım sizin de bir ara söylediğiniz gibi ” *Yüzleşmeden sorunlar çözülüyor* ”.

C. S. : Ben teşekkür ederim. Evet; yüzleşmeden hiçbir şey “geçmiş” olmuyor...

Kemalist Alevilere suçüstü! (Emre Aköz)

BU ŞARTLARDA CHP’NİN ARKA BAHÇESİ OLMAYA DEVAM EDİLEBİLİR Mİ?

(Sabah gazetesinden)

Dersim (Tunceli) harekâtını o sırada Başbakan olan Celal Bayar şöyle anlatıyor:

“Mareşal, Erkân-ı Harbiye Reisi, ben başbakanım. Atatürk malum... Üçümüz Dersim’de yapılan büyük ordu manevralarındayız. Manevranın da sonuna gelmek üzereyiz.

Üçümüz bir arada ‘Ordunun emniyeti bakımından strateji ne olmalıdır’, onu görüşüyoruz. İki de Birinci Cihan Harbi’nde muharebe etmişler.

Ben daha çok izleyiciyim. Malumatları geniş... Oradaki her şeyi biliyorlar. Hatta şahsen casusları bile biliyorlar. Dersim’in o halde kalırsa her zaman ordunun emniyeti bakımından tehlikeli olacağını görüşüyorlardı...

O sırada biz konuşurken, Dersimlilerin jandarma karakollarımızdan üç-dört tanesini bastıkları haberi geldi. Atatürk’le göz göze geldik.

Birbirimizi anlıyorduk. Atatürk benim yüzüme baktı. ‘Ne olacak’ dedi. Anlıyorum, orada emniyet tesis edilecek. Ne olursa olsun bana hitap edecekler. Hükümet reisi benim. ‘Anlıyorum efendim, bana hitap edişinizin manasını’ dedim. Atatürk: ‘Sorumluluğu üzerime alıyorum, vuracağız Dersim’i’ dedi ve vurduk...”

Yani işin başında Cumhurbaşkanı Atatürk ve GK Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak var. Sivil kökenli Başbakan Bayar da “üstüne düşeni” yapıyor.

Haritayı da unutmayalım: Harekâtta yapılanları Atatürk’ün kendi eliyle işaretleyerek gösterdiği harita, Trabzon’daki müzede durmakta... ‘Buradan girdik, şuradan vurduk’ diye anlatmış.

Bayar ve Çağlayangil’in anılarını yan yana getirdiğinizde (daha niceleri var) manzara ortaya çıkıyor:

Operasyonu Atatürk ve Çakmak yürütüyor. En tepede onlar var. Diğerleri emirleri uyguluyor.

Ama emri verenin de, uygulayanın da vicdan azabı çektiğini, pişmanlık duyduğunu gösteren işaret pek yok:

Zehirli gaz da kullanarak, suçlu/suçsuz ayrımı yapmadan, kadın/çocuk demeden, toptan yok etmeyi, doğru ve meşru bir eylem olarak görüyorlar.

Bu ve benzeri olaylardan çıkan bazı sonuçlar şunlar:

* Şimdiye kadar okullarda okutulan cumhuriyet tarihi koca bir yalandır. Her şey çarpıtılmış ve sansürlenmiştir.

* “O vakit öyle düşünülmüş, öyle yapılmış” diyerek ‘geçmiş’ mazur gösterenler, o dönemi ‘bugün’ niye savunduklarını anlatsınlar da öğrenelim. İnsanlık suçuna niye sahip çıkıyorlar?

* Şimdi de aynı şeyi mi yapmak istiyorlar? Evet, istiyorlar. CHP’li Onur Öymen tam da bunu dedi.

* Gerçeklerin ortaya çıkması için ‘Atatürk’ü Koruma Kanunu’nun da kaldırılması gerekir.

* “Bazı” Alevilere sormak gerek: Madem Dersim’de yapılanları biliyordunuz... Niye 2006’da bin köye, bin Atatürk büstü dağıttınız? Kemalist darbecilerin organize ettiği Cumhuriyet mitinglerini niye desteklediniz? Ve niye, Reha Çamuroğlu’nun ifadesiyle, CHP’nin arka bahçesi oldunuz? Peki, olmaya devam edecek misiniz?

Faşizm Zaten ‘Çağdaş’ Bir Şeydir (Mustafa Akyol)

Güzel kentimiz İzmir’in aslında “faşizmin kalesi” olduğu gerçeği, bir “taş” eylemi iyice faş oldu. Son günlerde bir dizi yazar da bu konuya el attı. Ancak kanımca bu yazarların bazıları hala püf noktayı ıskalıyor. Çünkü İzmir’in dillere destan “çağdaş” kimliği ile “faşist” yüzü arasında bir tezat olduğunu varsayıyor, “yahu bu ilerici kent nasıl böyle faşistleşiverdi” diye soruyorlar.

Oysa İzmir, zaten “çağdaş” olduğu için faşizme bu kadar yatkın. Arada tezat değil, paralellik var.

Anlatayım. Öncelikle “çağdaş”ın anlamını belirleyelim. Bu kavram, en azından Türkiye’de, “devrim öncesindeki ‘karanlık’ çağın dogmalarından tümüyle arınıp, bilimi ve Ulu Önder’i tek yol gösterici edinip, sonra homojen bir ulus yaratmak için çalışıp, en son da kendini ona armağan etme hali” gibi bir anlam taşıyor. (İnanmazsanız, “Milli Eğitim” kitaplarına, “Andımız”a, Genel Kurmay bildirilerine filan bakabilirsiniz.)

Bu “çağdaşlık” hali ise aslında bize özgü bir durum değil. Buna benzer bir zihniyet 1920’ler Almanyası’nda da gelişmişti. Zemini döşeyen düşünür, “Tanrı öldü!” diyen Nietzsche idi. Onun açtığı yolda gidenler, geleneksel dini terk edilmesi gereken bir karanlık (Nietzsche’nin deyimiyle “köle ahlakı”) sayan bir anlayışı yaydılar. Kadim değerler bu şekilde bir anda silinip atılınca, yerine “en hakiki mürşit” olarak bilim kondu ki, bu, o devirde “biyolojik ırkçılık” ve “ırksal arınma” (öjeni) gibi kavramlara denk geliyordu. Dahası, geleneksel dinin yokluğundan doğan “maneviyat boşluğu”, Lider (führer) Devlet (reich) ve Ulus (volk) gibi putlaştırılmış siyasi kavramlarla doldurdu.

Sonuçta Alman toplumu, Lider, Devlet ve Ulus uğruna her şeyini fedaya hazır ve bunların hasımlarına karşı her zulmü onaylar kıvama geldi. Geleneksel değerler kamusal hayatın tümüyle dışına itildiği için, resmi ideolojiye karşı güçlü bir “referans kaynağı” kalmamıştı. Mesela Yahudiler toplama kamplarında çoluk-çocuk öldürülürken, “yazıktır, günahıdır, masumlara kıyılmaz” diyecek bir kamusal vicdan bulunmuyordu.

Naziler'in çağdaş yaşam biçimi

Nazizm'in yükselişi ile Alman toplumunun "çağdaşlaşması" arasındaki bu paralellik, pek çok sosyal bilimci tarafından incelenmiştir. Amerikalı Yahudi düşünür Leo Strauss, bu yüzden faşizme karşı en büyük güvencenin geleneksel din olduğunu düşünmüş, kendisi bir ateist olmasına karşın "toplumsal yaşamda dinin etkisini" ısrarla savunmuştu.

Bu arada, unutmadan, Naziler'in "yaşam biçiminin" de alabildiğine "çağdaş" olduğunu belirtiyim. Bütün Nazi subayları, Wagner dinlemeyi, iyi şarap seçmeyi, balolarda dans etmeyi, ve Onur Öymen'in kriteriyle "bir kadını dansa kaldırmayı" iyi bilen adamlardı. Yahudiler'e duydukları nefretin bir sebebi de, onları "Aryan ırkının güzelliğine yakışmayan, sakallı, takkeli, kara-kuru, pis yaratıklar" gibi görmeleriydi. 1940 tarihli Nazi propaganda filmi Der Ewige Jude, Yahudileri bu "estetik" açıdan kötülüyor, onların dini kurallara ("koşer" kaidelerine) göre gerçekleştirdikleri hayvan kesimlerini de "barbarlık" olarak niteliyordu.

Türkiye'nin şansı şu ki, faşizmin zemini olan bu "çağdaşlık", tüm topluma nüfuz edemedi, geleneksel dini söküp atamadı. Onun için de "kimsesizlerin kimsesi, sessizlerin sesi" olma gibi değerlere sahip siyasi hareketler geniş taban buldu ve bulmaya devam ediyor.

Eğer böyle olmasaydı da, tüm meclis Onur Öymen, tüm memleket İzmir gibi olsaydı, halimiz nice olurdu, bir düşünsenize. Kim bilir daha ne çok ana ağlardı...

CHP Alevîleri hâlâ bir oy deposu mu sanıyor? (Rasim Ozan Kütahyalı)

Alevi meselesi, Kürt meselesi gibi silahlı bir aşamada olmadığı için çok fazla konuşulmuyor. Bu arada aynı şekilde başörtüsü meselesi de son dönemde hiç ama hiç konuşulmuyor... Mesele halledilir de artık konuşmazsınız ama hâlâ başörtülü yurttaşlarımız okullara giremiyorlar, hâlâ başörtülü fotoğrafla ehliyet bile alamıyorlar... Aynı şekilde Alevi meselesinde de hâlâ tek bir somut adım atılmadı. Cemevlerinin elektrik ve su paraları meselesinin halledilmesi anlık bir iş. Ama bu sembolik adım bile atılmıyor... Alevi meselesine tam anlamıyla vâkıf özgürlükçü-demokrat bir akademisyen olan Necdet Subaşı'nın bu çalıştayların başında olması çok olumlu. Öte yandan bu çalıştaylar süreci, kişisel hayatında Sünni kimliği hiç olmadığı, hatta Sünni-dindar kimliği küçümsediği halde, konu Alevilik olduğunda Sünni-merkezli bir savunmaya geçen çok sayıda kişiyi deşifre ediyor. Türk devlet zihniyeti de Hilâl Kaplan'ın mükemmel formüle ettiği gibi Alevî'ye karşı Sünni, Sünni-dindara karşı laikçi bir yapı arz ediyor. Bu kişiler de bu yapının "aydın"ları zaten... Bu tip çok sayıda kişi bu süreci baltalamaya çalışıyor. Şu an için ortalığı karıştırmaya gerek yok ama Alevi meselesinin halledilmesi noktasında bu tür gizli kapaklı, ahlakdışı engeller sürerse, bu isimleri de tek tek yazarım...

Öte yandan Alevi toplumunun Kemalizme çok angaje olduğu noktasından hareketle Alevilere karşı soğuk bir bakış açısına sahip birçok yazar var... Genel görüntü olarak Türk-Alevilerin öyle olduğu doğru... Fakat şunu da gözden kaçırmamak lazım. Hiçbir Alevinin, devletin esas sahibi olarak kendisini gören LAST (Laik yaşam tarzına sahip Sünni-Türk) Kemalist sınıfı gibi tuzu kuru değildir. Cumhuriyet tarihine de LAST Kemalistleri gibi bakmaz. **En ama en Kemalist Alevinin bile "Dersim 1938" dendi mi yüreği sızlar. Türkiye Aleviliğinin hafızasında ciddi yer kaplayan bir olaydır bu. En Kemalist Aleviler için bile Seyit Rıza figürü, içten içe her zaman saygı ve sevgi uyandıran bir figürdür.** LAST Kemalist hafızasında ise "çapulcu bir haydut"tur Dersimli Seyit Rıza... Bizim gazetede Ayşe Hür 1937-38 yıllarında Dersim'de neler olduğunu tüm çıplaklığıyla yazmıştı... Dönemin tek parti diktatörlüğü Dersim'in Alevi-Kürt halkına görülmedik bir zulüm yaptı. Vicdansızca ve merhametsizce bir zulümdü bu...

İşte bu zulüm sonrası ailelerinden zorla koparılan, saçları sıfır numara tıraş edilip Türkiye'nin dört bir yanına "besleme" olarak gönderilen kızlara dair Sevilay Yükselir çok isabetli bir haber-söyleşi yaptı *Sabah* gazetesinde... Zalim ve alçakça muamele gören bu Alevi kızlarının belgeselini yapan Nezahat Gündoğan'la konuştu. Tüm okurlarıma o söyleşiyi okumalarını tavsiye ediyorum. *Sabah* gibi merkez bir kitle gazetesinin bu söyleşiyi manşetten vermesi de çok takdire şayan bir hareket.

Tüm *Sabah* yöneticilerini kutluyorum... Alevi kimliğini hiçbir zaman saklamamış, bunu her zaman deklare etmiş ama bunun rantını da yemeye hiçbir zaman kalkmamış bir gazeteci olan Sevilay Yükselir'den de okurları böyle haberler, söyleşiler, yazılar bekliyor... İki paralık, bayağı mevzularla ve kişilerle ilgilenmesini değil.... Biri hâlâ yaşayan biri de yakın zamanda vefat etmiş, üst düzey yönetici konumunda olan ünlü iki Dersim kökenli Alevi gazeteci var mesela. Ama bu gazeteciler ömürleri boyu bunu gizlediler, gizlemek zorunda kaldılar. Sadece çok yakınlarına anlattılar bu durumu... Yönetici konumunun dışında da böyle çok sayıda gazeteci var merkez medyada... **İslâmi yaşam tarzından nefret eden, bu bağlamda Alevileri kurtarıcı gören LAST Kemalistlerinin yeri geldiğinde Alevi kimliğine karşı nasıl dışlayıcı olabileceklerini biliyorlar çünkü bu insanlar...**

Günümüz Türk merkez medyasında kendi Alevi kimliğini saklama ihtiyacı hisseden bir dolu gazeteci var. Bu durum bile bu ülkenin çok derin bir Alevi meselesi olduğunu bize gösteriyor

Şamil Tayyar kararı

Bu arada ifade özgürlüğü bağlamında skandal bir karara da geçen hafta şahit olduk. *Star* gazetesi Ankara Temsilcisi Şamil Tayyar'a temyiz yolu kapalı olarak 1 yıl 6 ay hapis cezası verildi... Daha evvel Atilla Yayla'ya da yapıldığı türden bir "beş yıl bu konuda konuşmama" cezasıyla bu hapis ertelendi. Eğer suç tekrerrür ederse Tayyar hapse girecek... Bu saçma sapan yargı zihniyetine göre Tayyar, beş yıl boyunca Ergenekon konusunda yazamayacak. Yayla da Kemalizm hakkında yazamayacak... Eğer yazar da yine bir "yanlış" yaparlarsa içeri girecekler... **İddianamede olan, herkesin okumasına açık bir şeyi yazdı diye bir gazeteciye nasıl ceza verilir? Ahmet Kekeç'in dediği gibi iddianameyi yayınlamanın kendisi suç haline getirilsin o zaman... Toplumun istifadesine açık bir metinden alıntı yapmak nasıl suç olur ey Türk hâkimleri ve savcıları?**

Bir de "Avrupa'dan hâkim ve savcı ithal edilmeli" diye yazınca bana kızan bir sürü mail gönderiyorsunuz... Yargıya dair manzara ortada... Ne söylenebilir Allah aşkına?

TSK içinde kaç bölücü subay var? (Rasim Ozan Kütahyalı)

Osman Pamukoğlu'nun Balçıçek Pamir'in programında kendi zihniyetini açıkça teşhir edip, beni de alenen tehdit ettiği açıklamalarından sonra Türk bölücülüğü meselesi daha etraflıca konuşulmaya başlandı... Tehditlerle ilgili gereken açıklamayı haberturk.com'a yaptım, bu tür laflar benim için sinek vızıltısıdır. O bahsi geçelim... Mühim olan bu bölücülük meselesidir... gibi, *"Gürcüler, Lazlar, Çerkesler bir şey istemiyor, bunlar (yani Kürtler) niye istiyor?"* gibi söylemler istisnai bir psikopatolojiyi temsil etse önemli değildi... Ama maalesef bu söylemlerin Türk toplumunda ciddi karşılığı olduğu kanaatindeyim... Biz Türklerin içinde maalesef çoğunluk bir nüfusta, bu devletin ve toprakların sahibinin ve efendisinin kendilerinin olduğu kanaati zaten içselleşmiş bir olgudur... *"Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı herkes Türktür, Türklük üst kimliktir"* gibi söylemler tekrarlanıp dursa da, hakikatte böyle bir algı ne Türk devlet sisteminde vardır ne de biz Türklerin çoğunluğunda... O sebeple son derece insancıl, vicdanlı ve ahlaklı Türklerin de bazen safça *"Lazlar, Çerkesler, Gürcüler bir şey istemiyor, niye Kürtler istiyor?"* dediğine şahit olursunuz... Bu söz egemen Türk bilinçaltında şu anlama gelir: *"Lazlar, Çerkezler vs. uslu uslu oturuyor, bir şey demiyorlar asimile olmaya, bu Kürtler niye oyunbozanlık ediyor?"*... Aslında bu söylem bile diğer etnik kimliklerin mikro milliyetçiliğini kışkırtacak bir söylem... Çünkü alenen o yurttaşlarımızın da son tahlilde egemen Türk unsuru kadar eşit yurttaş olmadığını ima ediyor bu sözler... Öte yandan Türkçe dışı anadillere sahip Kürt olmayan yurttaşlarımızda da *"Bizler sustuk, oturduk bu Kürtlere noluyor?"* psikolojisiyle çok koyu bir Türk milliyetçiliğinin izlerine de rastlayabiliyorsunuz... Derin yapılanma özellikle Doğu Karadeniz bazında farklı etnik kimliklere sahip yurttaşlarımız üzerinde de çok oyunlar oynadı geçtiğimiz süreçte...

"Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda Kürtler savaşmadı"

Hükümetin açılım süreci “Kürt Açılımı” sözünden “Demokratik Açılım”a döndüyse bunun bir yararı sadece Kürtlere değil tüm farklı kültürel ve dilsel kimliklere karşı yapılan haksızlıkların giderilmesi yönünde olmalıdır... Evet, sadece Kürt köyleri değil Doğu Karadeniz’in Laz ve Müslüman-Rum köylerinin de ismi değişmiştir. Güney bölgelerinde Arap kasabalarının da ismi değişmiştir... Lazca, Çerkesce şarkı söylemesi engellenen, bu yüzden içeri giren, işkence gören insanlar vardır bu ülkenin tarihinde... Laziko diye Lazlıkla da hiçbir ilgisi olmayan basit bir bulvar tiyatro oyunu sahneye koyduğu için, günlerce sorgulanan ve hakkında dava açılan insanların ülkesi burası... **Demokratik Açılım denen süreç bu ülke yurttaşlarının doğuştan sahip olduğu kimliklerinden utanmamalarını ve çekinmemelerini sağlayan bir süreç olmalıdır...** İkide bir söylenen “Türk sorunu yaratmayalım” demek “Türkler, farklı etnik kimliklerin kendini bu kadar rahat ifade etmesinden rahatsızlık duyar ve karşı çıkarlar” demek ise, bu sorun çıkacak demektir. Bunu bilelim... **Türklerin çoğunluğuna hâkim olan böyle bir duygu varsa, bu zaten gayrı-ahlaki bir duygudur demektir... Biz Türkler, bu toprakların efendisi değiliz, eşit yurttaşlarıyız.** Hatta çoğunluk halde, egemen halde olduğumuz için de daha da sorumluyuz. Eğer biz bunu içselleştirmesek ülkemiz en nihayet bölünecektir...

Bu bağlamda MEB tarafından başlatılmak istenen girişim de çok hayatidir... Evet, ayrımcılığa karşı bir dersle başlamalıdır bu ülkenin okulları yeni sezona... Doğuştan gelen, ailemizden gelen kimliklerimiz bizlerin tercihi değildir. Kimse bu kimliklerinden ötürü suçlanamaz, dışlanamaz. Hiç kimse kendi elinde olmadan, doğuştan sahip olduğu kimliği sebebiyle ne gurur duymalıdır, ne de utanç duymalıdır... Bu temel bilgiyi çocuklarımızın benimsediği bir Türkiye bölünme tehlikesini tamamen bertaraf edecek bir Türkiye’dir... Çok daha zengin ve güçlü hale gelecek bir Türkiye’dir böyle bir Türkiye...

Neyse ki, Türk toplumu içinde, özellikle laik Türkler içinde başlayan bu “bölücülük tehlikesi” en merkez isimler tarafından da görülmeye başlandı... Pamukoğlu vesilesiyle Fatih Altaylı’nın yazdıklarını bu bakımdan çok önemsiyorum... Altaylı, çarşamba günü “Pamukoğlu bölücülük yapıyor” yazısında çok net bir tavır koydu. Kendisini tebrik ederim... Hangi fikirde olursak olalım, hangi medya grubunda yazarsak yazalım, şu somut gerçeği görmek zorundayız... Pamukoğlu’nun temsil ettiği psikolojinin aktive olma ihtimali bu ülkeyi iç savaşa götürür ve sonuç da kanlı bir bölünme olur... Öte yandan böyle bir senaryonun dahi ürkütmediği belli sayıda insan da var bu toplumda...

Bir de şu sorular var... **TSK içinde Pamukoğlu gibi düşünenler istisna mı? Yoksa Türk subaylarının çoğunluğu Pamukoğlu psikolojisine yakın mı? Kaç general daha Pamukoğlu gibi Türkçü bölücü fikirlere sahip? Kaçı Pamukoğlu’nun bu sözlerine karşı duruyor?**

Cevaplarımız olumsuzsa, yokuş aşağı giden bir ülkedeyiz demektir... Bunu bilelim...

Kemalizm kendi neferine nasıl davrandı? (Rasim Ozan Kütahyalı)

Geçtiğimiz cumartesi günü yeni Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu'nun yazarlarla buluştuğu kahvaltıda... O toplantıda birçok konu büyük bir açıklıkla müzakere edildi. Konuşulanlar "off the record" kaydıyla olduğu için yazmayacağım. Fakat Nimet Çubukçu'nun eğitimle ilgili düşünceleri ve tasavvurları tam anlamıyla özgürlükçü-demokrat bir nitelik arz ediyor. Bunu çok açıkça söyleyebilirim. Bu kahvaltıdan çok umutla ayrıldım. Nimet Hanım belli konularda çok ciddi ve cesur adımlar atmak istiyor.

Bakanlığının ilk ayları özellikle çok önemli. Çünkü genelde devrimsel adımlar ülkemizde ilk zamanlarda atılabiliyor. Maalesef zamanla ilgili bakanlar yıllanmış bürokratlarının ablukası ve türbülansı altına girebiliyor ve bir süre sonra kırtasiyecilik bürokratik döngü bu kararlı ve cesur bakanları esir edebiliyor... Ankara kafasını dönüştürmek kararlılığında olup, Ankaralılaştan bakanlarla dolu Türkiye'nin tarihi...

Mesele sadece Ankara'da değil, bu memleketin "aydın" sayılan geniş kesimleri de çoğu zaman Ankara'nın da ötesinde devletçi, bürokratik ve otoriter bir kafaya sahip... Bir memleketin "aydın"larının o ülkenin bakanlarını ve politikacılarını daha fazla özgürlükçü-demokrat reformist bir tutuma doğru itmesi beklenir. Bizde ise tam tersi olabiliyor. Bir bakan, yıllanmış ve köhnemiş kuralları değiştirmek istediğini, mevzuatı özgürleştirmek istediğini söylediğinde o özgürlükçü bakana en çok muhalefet bu "aydın" takımından gelebiliyor...

Çocuklara "yaş iken eğilecek odun" muamelesiyle bakmak, o çocukları "ideal" sayılan yönde endoktrine etme arzusu bu ülkede "eğitim" denince ilk akla gelen şey... Çocukların hayallerini, arzularını, taleplerini, tercihlerini yok saymak konusunda bu ülkenin tüm fikir ekolleri bir anda birleşebiliyor... Hiçbir konuda anlaşmayanlar 15-18 yaş arasındaki liseli gençlere türlü yasaklar koymak, onların hayatı üzerinde onlardan

bağımsız türlü tasarruflarda bulunmak konusunda bir anda anlaşılabiliyor... Türkiye'nin geleneksel "veli" zihniyeti de tam olarak bu çizgiye oturuyor... Türkiye'de her kesimden ve her görüşten "veli"ler çocuklarının geleceğini şekillendirmek konusunda büyük çoğunlukla otoriter tutum alıyorlar... Çocukların hayalleri üzerine ipotek koyuyorlar... "Çocuklarına rağmen çocukları için" davranmak ideolojisi standart bir Türkiye anne-babasının tavrı maalesef...

Bu cumhuriyetin "halka rağmen halk için" felsefesiyle yaptığı icraatlardan her zaman şikâyet eden kesimler de kendi çocuklarına yönelik bu jakoben-ittihatçı tavırdan farklı davranmıyorlar genelde... Zaten bu ülkenin herkesin şikâyet ettiği adaletsiz düzenini yaşatan şey de bu... Bu devletin otoriter-jakoben ideolojisinin bu devletin muhalif yurttaşlarınca bile çoğunlukla paylaşılması... Devletin bir kesim üzerinde sistematik baskılarından şikâyet eden kesimlerin anne ve baba sıfatıyla bizzat kendi çocuklarına aynı jakoben baskıları yapabilmeyi hak olarak görebilmesi... Yurttaşını "şekil verilecek, biçimlendirilecek kereste"ler olarak gören devlet... Çocuklarına aynı "biçim verilmesi gereken kereste" muamelesini yapan anneler, babalar... Devlet kendi yurttaşlarının, ebeveynler de kendi çocuklarının özgürleşmesinden korkuyor bu ülkede...

İşte böyle bir "eğitim" tasavvurunun neferi olan Türkan Saylan'ı kaybettik iki gün önce... Devletin eğitim yoluyla kendi istediği tipte "ideal Kemalist yurttaş" yetiştirmesi misyonunun inançlı bir neferiydi Türkan Saylan... Gerçekten buna tamamen inanıyordu, o anlamda Kemalizm onun için iktidar aracı değildi. Tam bir "true believer" idi Saylan... Her kesin inançlı gibi otoriter ve jakoben yolları meşru görebiliyordu...

Fakat öyle bir devlet zihniyeti var ki bu ülkenin, bu devletin resmî ideolojisine bu derece iman etmiş bir Türkan Saylan'ı da aile kökenlerinden ötürü potansiyel tehdit olarak görebildi bu devlet... Özel Kuvvetler Komutanlığı ve Milli İstihbarat Teşkilatı Saylan'ın annesinin Hristiyan kökenlerinden ötürü rapor hazırlayabiliyordu... Türkan Hoca, başörtülü kızlara karşı iman ettiği devlet ideolojisinin istediği şekilde o insanlara karşı dışlayıcı bir bakışla baktı hep... Ya da onları "imana getirmek" bu şekilde "çağdaşlaştırmak" istedi... Fakat işte aynı devlet nasıl dindarları zorla laikleştirme zihniyetine sahipse aynı şekilde gayrimüslimleri de zorla Müslümanlaştırma zihniyetine de sahipti... İşte bu gayri-ahlaki İttihatçı ideoloji Saylan'ı "Benim annem de İslam'ı benimsedi hemen evlenir evlenmez, beni büyütürken hep Müslüman gibi yaşadı" dedirttirmek zorunda bırakıyordu... Birçok başörtülü kadını da "Ben böyleyim ama cumhuriyete bağlıyım, inanın bana" dedirtmek zorunda bıraktığı gibi...

Yurttaşlarına böyle zorundalıklar dayatmayan, yurttaşı özgürleştikçe yüceldiğini bilen bir devlet düzenini özlüyoruz bu topraklarda...

Nimet Çubukçu işte bu sebeple o cesur reformlarını derhal hayata geçirmeye başlamalı... Özgürleşme öğrencilerden, çocuklardan, gençlerden başlamalı...